

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ**

Кафедра обліку і аудиту

«До захисту в ЕК»

Директор інституту (декан факультету)

_____ Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (прізвище та ініціали)

«___» _____ 2023 р.

«До захисту допущено»

В.о. завідувача кафедри

_____ Володимир ОСМЯТЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

«___» _____ 2023 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Облік і аудит

на тему: «Облік, аналіз і аудит витрат та доходів від операційної діяльності»

Виконав: здобувач 4 курсу, групи _____

_____ Локтіонов Віталій Володимирович
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Керівник _____ Соломчук Людмила Миколаївна
(прізвище, ім'я та по батькові повністю) (підпис)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

Я як здобувач Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надав і не одержував недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2023 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ

Кафедра обліку і аудиту

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. Завідувача кафедри обліку і аудиту

В.О. Осмятченко

«05» грудня 2022 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Локтіонов Віталій Володимирович

1. **Тема роботи:** «Облік, аналіз і аудит витрат та доходів від операційної діяльності»

Керівник проекту к.е.н., доц., Соломчук Людмила Миколаївна

Затверджена наказом по університету від «05» грудня 2022 року № 865-КС

2. **Строк подання студентом проекту:** 01 червня 2023 року

3. **Вихідні дані до роботи:** ПКУ, Закони України, П(С)БО, МСФЗ, первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку ТДВ «Яготинський маслозавод», фінансова та статистична звітність ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2021-2022 роки

4. **Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити):** економічна суть доходів і витрат від операційної діяльності, нормативно-правове регулювання обліку, економічного аналізу і аудиту доходів і витрат від операційної діяльності, синтетичний і аналітичний облік доходів і витрат від операційної діяльності, розкриття інформації про доходи і витрати від операційної діяльності у фінансовій звітності підприємства, організаційно-економічна характеристика ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2021-2022 роки, методологічні та практичні основи економічного аналізу доходів і витрат від операційної діяльності, завдання і методика проведення аудиту доходів і витрат від операційної діяльності, шляхи удосконалення обліково аналітичних і контрольних аспектів доходів і витрат від операційної діяльності

5. **Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових гістограм, діаграм, таблиць, тощо):** основні завдання дослідження особливостей обліку, аналізу і аудиту доходів і витрат від операційної діяльності, схема класифікації доходів і витрат від операційної діяльності, таблиця техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2021-2022 роки, первинні документи з обліку доходів і витрат від операційної діяльності, кореспонденція рахунків з обліку доходів і витрат від операційної діяльності, таблиці аналізу структури і витрат від операційної діяльності, рис. методика проведення аудиту доходів і витрат від операційної діяльності

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

Дата видачі завдання 05 грудня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Пор. №	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вступ	05.12.22-27.12.22	Виконано
2.	Розділ 1. Теоретико-методичні основи обліку витрат і доходів від операційної діяльності	15.01.23-14.02.23	Виконано
3.	Розділ 2. Аналіз діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» та організація і методика проведення економічного аналізу витрат і доходів від операційної діяльності	15.02.23-20.03.23	Виконано
4	Розділ 3. Методичні основи аудиту витрат та доходів від операційної діяльності	21.03.23-27.04.23	Виконано
7.	Висновки	15.05.23-24.05.23	Виконано
8.	Список використаних джерел	25.05.23-01.06.23	Виконано

Здобувач

_____

(підпис)

Локтіонов В.В.
(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

_____

(підпис)

Соломчук Л.М.
(прізвище та ініціали)

Анотація

У кваліфікаційній роботі на здобуття ступеня бакалавра було проведено дослідження на тему «Облік, аналіз і аудит витрат та доходів від операційної діяльності». Дослідження проводилось за даними бухгалтерського обліку, а також фінансової і статистичної звітності ТДВ «Яготинський маслозавод».

Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, містить 100 сторінок, 21 – рисунки і 40– таблиць.

У вступі даної роботи розкрито актуальність обраної теми, відображено основні завдання дослідження обліку, аудиту і аналізу витрат та доходів підприємства, предмет і об'єкт дослідження, основні методи дослідження, які використовувалися при написанні роботи.

Перший розділ присвячено розкриттю економічної суті економічну суть витрат та доходів від операційної діяльності. Розглянуто нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту витрат та доходів від операційної діяльності. Відображено особливості обліку та розкриття інформації про витрати та доходи від операційної діяльності фінансовій звітності підприємства.

У другому розділі надано організаційно-економічну характеристику та особливості організації обліку в ТДВ «Яготинський маслозавод», проведено аналіз виробничо-господарської діяльності, розкрито теоретичні основи та практичний аналіз витрат та доходів від операційної діяльності.

У третьому розділі описано завдання та методи аудиту витрат та доходів від операційної діяльності. Охарактеризовано методику проведення аудиту витрат та доходів від операційної діяльності. Розроблено шляхи удосконалення обліково-аналітичних та контрольних аспектів щодо витрат та доходів від операційної діяльності.

Ключові слова: операційна діяльність, витрати підприємства, доходи, собівартість, прибутковість, аудит витрат, собівартість реалізації.

ABSTRAKT

In the qualifying work for obtaining a bachelor's degree, a study was conducted on the topic "Accounting, analysis and audit of costs and revenues from operational activities." The study was conducted based on accounting data, as well as financial and statistical reporting of TDV "Yagotinsky Maslozavod".

The bachelor's qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of used sources and appendices, contains 100 pages, 21 figures and 40 tables.

In the introduction of this work, the relevance of the chosen topic is revealed, the main tasks of accounting research, audit and analysis of costs and revenues of the enterprise, the subject and object of the research, the main research methods that were used when writing the work are reflected.

The first chapter is devoted to the disclosure of the economic essence of the economic essence of expenses and income from operational activities. The regulatory and legal regulation of accounting, analysis and auditing of costs and revenues from operational activities is considered. Features of accounting and disclosure of information on expenses and income from operational activities in the company's financial statements are reflected.

In the second chapter, the organizational and economic characteristics and peculiarities of the organization of accounting in TDV "Yagotinsky Maslozavod" are provided, the analysis of production and economic activity is carried out, the theoretical foundations and practical analysis of costs and revenues from activities are disclosed.

The third chapter describes the tasks and methods of auditing costs and revenues from operational activities. The method of conducting an audit of costs and revenues from operational activities is characterized. Ways to improve accounting, analytical and control aspects of expenses and income from activities have been developed.

Key words: operational activity, enterprise expenses, income, cost price, profitability, cost audit, cost of sales.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	9
1.1. Економічна суть витрат та доходів від операційної діяльності.....	9
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту витрат та доходів від операційної діяльності.....	17
1.3. Особливості обліку та розкриття інформації про витрати та доходи від операційної діяльності	22
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД» ТА ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ВИТРАТ ТА ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	39
2.1. Організаційно-економічна характеристика та особливості організації обліку ТДВ «Яготинський маслозавод»	39
2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» за останні два роки	44
2.3. Теоретичні основи та практичний аналіз витрат та доходів від операційної діяльності	52
РОЗДІЛ III. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ВИТРАТ ТА ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	64
3.1. Завдання та методи аудиту витрат та доходів від операційної діяльності	64
3.2. Методика проведення аудиту витрат та доходів від операційної діяльності.....	72
3.3. Шляхи удосконалення обліково-аналітичних та контрольних аспектів щодо витрат та доходів від операційної діяльності	82
ВИСНОВКИ	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	95
ДОДАТКИ	

ВСТУП

У жорстких умовах ринкової конкуренції основоположною метою діяльності будь-якої комерційної організації, є отримання максимального прибутку, який прямо залежить від величини одержуваних доходів і здійснених витрат.

Пріоритетність показника доходів пояснюється, перш за все, об'єктивною необхідністю отримання доходу в достатніх розмірах, що забезпечують не тільки покриття поточних витрат по веденню виробничої і фінансово-господарської діяльності, а й утворення прибутку. З огляду на вищезгадані аргументи, доходи в порівнянні з прибутком, - первинні, а, отже, їх існування як самостійної категорії і необхідність управління їх формуванням і використанням безсумнівні. Саме доходи є основним джерелом розвитку матеріально-технічної бази підприємства, поповнення власних оборотних коштів, забезпечення соціальних потреб колективу, фактором стабільності існування і прогресу організації.

Облік, аудит і аналіз витрат та доходів підприємства - об'єктивна необхідність діяльності в умовах кризи та воєнного стану. У зв'язку з цим реалією нашого часу є потреба в проведенні методологічних розробок щодо визначення, обліку, аналізу витрат та доходів в економіці підприємства.

Практична значимість проблеми і відсутність розробленої методології визначення, класифікації та облікової угруповання доходів та витрат, необхідність всебічного вивчення даної економічної категорії, дискусійність і невизначеність багатьох питань обліку доходів та витрат на рівні підприємства зумовили вибір теми дипломної роботи

Мета дослідження – узагальнити теоретичне та практичне обґрунтування обліку, аналізу і аудиту витрат та доходів від операційної діяльності.

Завдання, сформульовані для виконання в роботі:

- Розкрити економічну суть витрат та доходів від операційної діяльності.
- Описати нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту витрат та доходів від операційної діяльності.
- Виявити особливості обліку та розкриття інформації про витрати та доходи від операційної діяльності фінансовій звітності підприємства.
- Розкрити організаційно-економічну характеристику та особливості організації обліку в ТДВ «Яготинський маслозавод».
- Провести аналіз виробничо-господарської діяльності.
- Розкрити теоретичні основи та практичний аналіз витрат та доходів від операційної діяльності.
- Описати завдання та методи аудиту витрат та доходів від операційної діяльності.
- Охарактеризувати методику проведення аудиту витрат та доходів від операційної діяльності.
- Розробити шляхи удосконалення обліково-аналітичних та контрольних аспектів щодо витрат та доходів від операційної діяльності.

Об'єкт дослідження – це процес обліку, аналізу і аудиту витрат та доходів від операційної діяльності.

Предмет дослідження – це процес обліку, аналізу і аудиту витрат та доходів від операційної діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод».

Методи та інформаційна база досвіду. У процесі дослідження використовувалися наступні методи. Метод теоретичного узагальнення і порівняння, причинно-наслідкового та абстрактно-логічного зв'язку, аналізу і синтезу, індукції та дедукції, статистичні та економіко-математичні методи, методи абстрагування та моделювання, побудова таблиць.

В основу дослідження покладено базові положення економічної теорії, висновки, сформульовані в наукових працях вітчизняних і зарубіжних дослідників бухгалтерського, фінансового і управлінського обліку, аудиту та економічного аналізу.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Економічна суть витрат та доходів від операційної діяльності

Перш за все розглянемо економічну суть витрат операційної діяльності.

Історичний екскурс в вивчення сутності витрат підприємства показує, що перші визначення сутності сягають корінням в період античної філософії. Як такого, визначення витрат не було, але античні автори часто акцентували свою увагу на доходах і витратах господарств, їх взаємозв'язку. Так, Ксенофонт вказував, що причиною дефіциту в господарстві є перевищення витрат над приходом. Аристотель стверджував, що речі, які обмінюються повинні бути рівноцінні, а продавець повинен отримати від покупця відшкодування збитків від участі в обміні, інакше існування самого суспільства може виявитися під загрозою [29]. Мислитель Середньовіччя Фома Аквінський, який розвинув доктрину «справедливої ціни», вважав, що продавець має право продавати річ дорожче, ніж вона коштує сама по собі, інакше результати його діяльності заподіють не тільки збиток особисто йому, а й всьому суспільному життю [85].

Більш точно визначення поняття «витрат діяльності» вперше згадується тільки в 17 столітті в творах У. Петті. До складу витрат він включав вартість утримання хлібороба і витрати на насіння [85]. У другій половині 18 століття французьким економістом Ф. Кене була заснована школа фізіократів, в їх роботах витрати діяльності визначалися як витрати капіталу на засоби діяльності і робочу силу. В цей же період теоретичними питаннями теорії витрат побічно займався Д. Стюарт. На його думку, вартість, крім вкладеного капіталу включає також заробітну плату і сировину, а ціна не може бути менше, ніж сума цих трьох статей витрат.

В економічному вченні К. Маркса можна виділити чотири різні характеристики витрат діяльності: дійсні та капіталізовані витрати діяльності, ціна витрат, а також індивідуальні витрати діяльності функціонуючого

капіталу [45]. К. Маркс ґрунтувався на тому, що витрати - це сукупність використаних у виробничому процесі засобів діяльності і необхідної праці, робочої сили, які визначають вартість для підприємства діяльності і реалізації товару.

Об'єктом неокласичних суджень (А. Маршалл, Дж. Б. Кларк, В. Парето) виступала фірма, внаслідок цього аналіз витрат діяльності відбувається саме з точки зору фірми і розглядаються як взаємозв'язок між виробничими обсягами і ціною товару. А. Маршалл вважав витратами - витрати таких факторів діяльності, як земля, праця, капітал і організаторські здібності. Перевищення витрат над величиною ринкової ціни змушує фірму покинути ринок [44].

Якщо в неокласичному підході мова йде про виробничі (трансформаційні) витрати при прийнятті гіпотези про нульові трансакційні витрати, то в інституційній теорії мова йде в основному про витрати обігу (трансакційні) при фактичному нехтуванні виробничими.

В сучасних умовах широкі поширення набувають погляди представників неоінституціоналізму (Р. Коуза, Р. Нельсона, С. Уінтера). Однією з основ нової інституційної теорії є вчення про трансакційні витрати, поняття про які було введено Р. Коузом. Трансакційні витрати розглядаються в широкому сенсі як витрати експлуатації економічної системи і в вузькому сенсі - як витрати, що виникають в процесі налагодження економічних зв'язків між ринковими агентами.

В сучасній економічній літературі зустрічається багато визначень терміну «витрати». При всьому розмаїтті трактувань економічної сутності категорії «витрати» їх можна згрупувати у дві великі групи – трактування витрат із точки зору економічної теорії або бухгалтерського обліку, які суттєво різняться між собою табл. 1.1.

Трактування економічної сутності витрат

Автори	Визначення витрат
1	2
Трактування сутності витрат із точки зору економічної теорії	
Н. О. Гура, К. М. Радченко [19]	Витрати на виробництво продукції – складаються з видатків, пов'язаних із використанням у процесі діяльності продукції (робіт, послуг) природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних фондів, нематеріальних активів, трудових ресурсів, а також інших видатків на її виробництво
В.І. Дерій [19]	Витрати – це трата енергії і тільки енергії, у тому числі інтелектуальної і фізичної енергії людини. На практиці ці витрати виявляються у вигляді цілеспрямованого й упорядкованого руху і використання деяких обмежених ресурсів: капіталовкладень, основних і оборотних фондів, природних багатств
М.І. Скрипник [74]	Витрати відображають вартість ресурсів, що використовуються в процесі діяльності підприємства з діяльності продукції, виконання робіт і здійснення послуг
Н.О. Томілова [77]	Витрати – найбільш невизначене слово в управлінні, яке визначається сумою видатків, зазначених підприємством на момент придбання товарів або послуг
Н.В. Тлукевич [78]	Під витратами розуміють спожиті ресурси або гроші, які треба заплатити за товари та послуги
І. Д. Фаріон, Т. М. Писаренко [80]	Сукупні витрати живої та уречевленої праці на виробництво продукції становлять витрати господарської діяльності суб'єктів підприємництва
Трактування сутності витрат з точки зору бухгалтерського обліку	
Т.В.Гладких [17, с. 145]	Витрати – це відтік або інше використання активів і (або) виникнення кредиторської заборгованості в результаті відвантаження або діяльності товарів, надання послуг або здійснення інших операцій, які є основою діяльності господарюючого суб'єкта
Р. Ф. Бруханський [6]	Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками)
Л. В. Чижевська, О. О. Зеленіна, С. В. Романенко [83]	Затрати (видатки, витрати) являють собою зменшення активів або збільшення зобов'язань (пасивів), або поєднання того чи іншого у зв'язку з виробництвом і постачанням товарів у рамках діяльності підприємства
В. С. Лень, В. В. Гливенко. [39]	Витрати – це спожиті затрати, тобто збільшення зобов'язань чи зменшення активів у процесі поточної діяльності для отримання доходу (фінансового результату) звітного періоду

Визначення з економічної точки зору повніше розкривають власне економічний зміст категорії, а з бухгалтерської – економічні наслідки

здійснення витрат після закінчення виробничого процесу. Аналізуючи вищевикладені тлумачення сутності витрат, очевидно, що дослідникам облікового напрямку імпонує визначення, наведене в П(С)БО 16, яке більше характеризує наслідки збільшення витрат, ніж їхню економічну сутність. Тобто це визначення передає зміст витрат діяльності, які відображаються у Звіті про фінансові результати, але не виражає сутності категорії «витрати діяльності» на рівні виробничого процесу, оскільки відпуск сировини і матеріалів у виробництво не супроводжується зміною розміру ані активів, ані пасивів підприємства, а призводить до змін у структурі активів підприємства.

Трактування категорії «витрати» об'єднано у дві великі групи – з точки зору економічної теорії та з точки зору бухгалтерського обліку – не лише за сутністю. Кожну групу поєднує також час виникнення витрат та мета формування інформації про них. Так, часом виникнення «витрат першої групи» можна вважати момент реального споживання ресурсів, виконаних робіт чи послуг, який супроводжується зазвичай відтоком коштів із підприємства. «Витрати другої групи» настають у момент документально оформленого факту зменшення активів або збільшення зобов'язань, причому витрачання грошових коштів підприємства витратами не вважається. «Витрати з точки зору економічної теорії» формуються з метою подання інформації для прийняття управлінських рішень стосовно їхнього планування, аналізу, а також для ціноутворення. «Витрати з точки зору бухгалтерського обліку» розкривають інформацію про діяльність підприємства, яку можна отримати з оприлюдненої фінансової звітності.

В цілому, витрати - найбільш невизначене слово в бухгалтерському обліку, яке часто вживається в різних смислових значеннях. Українське законодавство дає визначення лише поняттю витрат. Так, в НП (С) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» під витратами розуміється зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу між

власниками) [50]. До того ж, існує П (С) БО 16 «Витрати» [54], яке повністю присвячене особливостям визнання і складу витрат в обліку.

Оскільки при розробці національних П (С) БО багато було взято з МСФЗ, в тому числі і визначення витрат, тому можна вважати, що англійський термін «expenses», що фігурує в МСФЗ, відповідає українському «витрати» використовуються в П (С) БО. Вивчення нормативної літератури (як української, так і іноземної) дозволило систематизувати ряд визначень терміну «витрати» (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Визначення поняття «витрати» в нормативних джерелах

Джерела	Визначення
П (С) БО 16 «Витрати»; НП (С) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [54; 50]	Витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу між власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені
Податковий кодекс України [65]	Витрати - сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, понесених для здійснення господарської діяльності платника податків, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, внаслідок чого має місце зменшення власного капіталу (крім змін капіталу за рахунок його вилучення або розподілу між власниками)
IFRS [35]	Витрати - зменшення економічних вигод протягом звітного періоду, що відбувається у формі відпливу чи виснаження активів або збільшення суми зобов'язань і резервів, виражається в зменшенні капіталу, не пов'язаного з його розподілом між власниками
GAAP [62]	Витрати - фактичні або передбачувані відтоки грошових коштів або їх еквівалентів, які виникли або виникнуть в результаті основної діяльності компанії

Вивчення українського податкового законодавства показало, що ним передбачено лише поняття «витрати», трактування якого наведена в статті 14 (п. 14.1.27) Податкового кодексу України [65]. У Цивільному [81] і Господарському [16] кодексах України роз'яснень щодо поняття «витрати» не наводиться, обмежуючись лише визначенням терміну «збиток», що в ст. 22 п.

2 Цивільного кодексу і в ст. 224 п. 2 Цивільного кодексу ототожнюється з втратами і певними витратами.

Проведемо вивчення сутності доходів від операційної діяльності.

Доход є виручкою підприємства від реалізації продукції, послуг та виконання робіт без урахування податку на додану вартість та акцизного збору. Доходність підприємства є одним із найголовніших показників, які відображають його фінансовий стан. Такий показник відображає мету підприємницької діяльності (рис. 1.1).

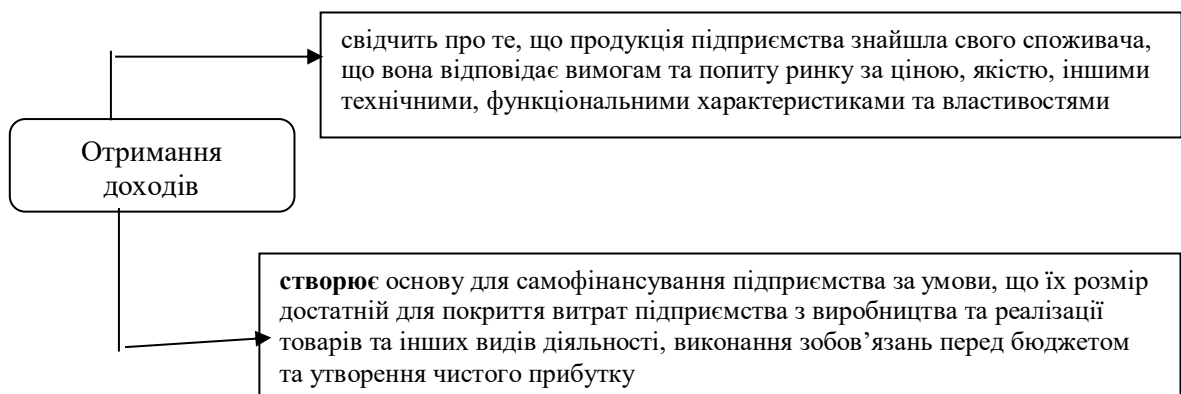

Рис. 1.1. Отримання доходів підприємством

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та порядок її розкриття у фінансовій звітності визначає положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [55]. Згідно з міжнародними та національними стандартами бухгалтерського обліку, термін «дохід» означає збільшення економічної вигоди протягом звітного періоду або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу, за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена. Тобто доходи покривають зобов'язання, які виникають одночасно з витратами, понесеними у зв'язку з отриманням цих доходів, і збільшують капітал. У разі, коли доходів вистачає тільки на покриття таких зобов'язань, а на збільшення капіталу ні, прибуток відсутній. Отже, не будь-яке надходження активів визначається доходом, і не будь-які доходи передбачають прибутки.

в економічній літературі й досі немає єдиної думки щодо трактування сутності доходу. Визначення поняття «дохід» в нормативних джерелах та в працях відомих вчених подано нами в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Визначення терміну «дохід» у нормативних та економічних джерелах

№ п/п	Джерело	Визначення доходу
1	НП(с)БО 1	збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)
2	МСФЗ 18 “Дохід”	Дохід – це валове надходження економічних вигод протягом періоду, що виникає у ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників капіталу
3	Податковий кодекс України	Доходи – це загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, її континентальному шельфі у виключно (морській) економічній зоні, так і за їх межами
4	Носач Н. М. [56, с. 221]	Дохід – це: 1) різниця між виручкою від реалізації продукції, робіт чи послуг і вартістю матеріальних витрат на виробництво та збут цієї продукції; 2) гроші або матеріальні цінності, отримані від виробничої, комерційної, посередницької чи іншої діяльності (виручка)
5	Паєнтко Т. В. [63, с. 535]	Дохід – це: 1) виручка від реалізації продукції за вирахуванням матеріальних і прирівняних до них витрат; 2) потік грошових та інших надходжень за одиницю часу
6	Подмешальська Ю. В. [69, с. 72]	Дохід – це виторг підприємства від реалізації продукції, послуг та виконання робіт без урахування податку на додану вартість та акцизного збору
7	Примуш Ю. С. [71, с.25]	Дохід підприємства як один з видів фінансового результату здійснення підприємством господарської діяльності протягом певного періоду, що представляє собою суму надходжень грошових вигод в грошовому визначенні в формі виручки від реалізованої виробленої продукції (робіт, послуг), а також майнових цінностей і коштів від позареалізаційних операцій, сформованих з урахуванням впливу факторів часу і ризику

Як бачимо, при визначенні доходу підприємства основна увага фокусується на кількох моментах:

- отримання економічних вигод (згідно із законодавством України);

- дохід сформований в результаті діяльності підприємства протягом певного проміжку часу;
- діяльність здійснювалася в умовах ризику.

Виділені нами моменти не розкривають повною мірою економічну сутність категорії доходу підприємства. В результаті дослідження різних наукових джерел і законодавчих актів України вважаємо за можливе виділити ключові характеристики економічної категорії «дохід».

- 1) Дохід підприємства являє собою чітко визначений вартісний результат господарської діяльності підприємства за певний період часу і певної величини витрачених на його отримання економічних ресурсів;
- 2) Дохід є отримання економічних вигод, за рахунок яких буде збільшено власний капітал підприємства;
- 3) Дохід підприємства відображає рівень виробництва, поєднана з реальною потребою ринку (при розрахунку доходу не враховується вироблена, але нереалізована продукція);
- 4) Дохід підприємства являє собою показник ділової активності підприємства на конкретному сегменті ринку в умовах ризику;
- 5) Дохід не є остаточним показником економічної результативності та ефективності діяльності підприємства, оскільки таким він стане лише після співвідношення із загальною сумою витрат, понесених в процесі діяльності;
- 6) Прибутковість підприємства формується з урахуванням конкурентної ситуації на ринку, ділової репутації, стратегії поведінки, внутрішньої облікової політики, інноваційної активності тощо;
- 7) Прибутковість підприємства є передумовою фінансової розвитку та інвестиційної привабливості підприємства.

Таким чином, узагальнюючи вищевикладене, під витратами слід розуміти грошову оцінку вартості матеріальних, трудових, фінансових, природних, інформаційних та інших видів ресурсів на виробництво і реалізацію продукції за певний період часу. Дохід є джерелом подальшої діяльності підприємства, покриття витрат виробництва, забезпечення

робітників і держави фінансовими ресурсами, необхідними для життя усіх сторін, займає важливе місце в загальній системі обліково-аналітичного забезпечення підприємств.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту витрат та доходів від операційної діяльності

Перш за все розглянемо нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту витрат від операційної діяльності. Особливості періоду становлення ринкових відносин виявляються у поєднанні змісту міжнародно-правових норм, Податкового кодексу України, Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО), чинними в Україні законами, іншими нормативними документами з проблем формування витрат і собівартості продукції. Отже, систему регулювання бухгалтерського обліку витрат та їх контролю можна розглядати як модель, яка скла дається з п'яти рівнів (рис. 1.2).

Перший рівень характеризується змістом міжнародних правових норм. До другого рівня віднесені укази Президента України, Податковий кодекс, закони України. До третього рівня віднесені Положення (стандарти)бухгалтерського обліку, четвертий – узагальнює нормативно-правові документи міністерств та відомств.

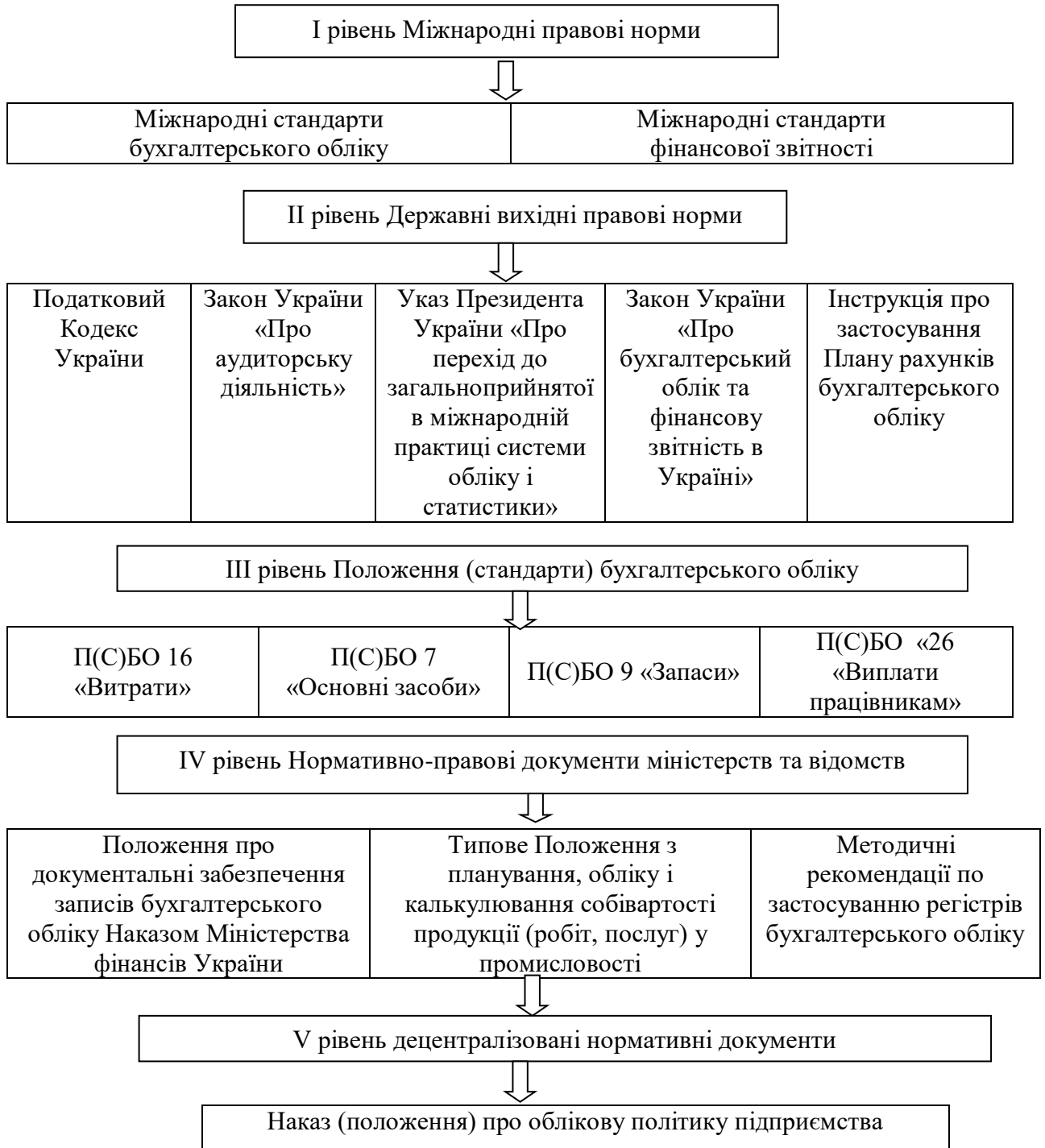

Рис. 1.2. Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та аудиту витрат діяльності

При цьому, аналізуючи процес приведення нормативно-правової бази бухгалтерського обліку відповідно до нових вимог облікової політики, побудованої за принципами міжнародних стандартів бухгалтерського обліку,

доцільно виділити Указ Президента України «Про перехід до загальноприйнятої в міжнародній практиці системи обліку і статистики», у якому затверджено Державну програму входження до міжнародної системи обліку і статистики.

Таблиця 1.4

Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту витрат діяльності підприємства

Назва нормативно-правового документу	№ документу	Значення для обліку, аналізу і аудиту витрат діяльності підприємства
1	2	3
Податковий кодекс України	02.12.2010 року №2755-VI	– порядок визнання доходів і витрат в цілях оподаткування; – склад витрат операційної діяльності (собівартість) та інших витрат (загальновиробничі, адміністративні, на збут тощо)
Закон України «Про аудиторську діяльність»	22.04.1993 №3125-XII	Визначає правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні і спрямований на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів користувачів фінансової та іншої економічної інформації
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	16.07.1999 року №996-14	– основні принципи ведення бухгалтерського обліку витрат; – порядок організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві; – умови застосування міжнародних стандартів
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	07.02.2013 р. №73	Положення визначає строки та випадки віднесення витрат до звітного періоду, у якому складається фінансова звітність. Висвітлені критерії визнання витрат та правила відображення витрат у фінансових результатах.
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»	31.12.99 року № 318	– порядок визнання витрат; – класифікація витрат; – порядок розподілу загальновиробничих витрат
П(С)БО 26 "Виплати працівникам"	28.10.2003 р. № 601	Визнання витрат на оплату відпусток працівникам, та віднесення їх на витрати виробництва.
П(С)БО 9 «Запаси»	20.10.1999 № 246	Положенням визначається собівартість матеріальних ресурсів та регламентується порядок списання на виробництво придбаних матеріалів
П(С)БО 7 «Основні засоби»	27.04.1999 № 246	Положення визначає методику нарахування амортизаційних відрахувань

Продовження табл. 1.4

1	2	3
Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку	24.05.1995 року №88	встановлено порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської звітності підприємствами, їх об'єднаннями та госпрозрахунковими організаціями незалежно від форм власності, установ та організацій, основна діяльність яких фінансується за рахунок коштів бюджету
Типове Положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості	09.07.2007 р. №373	Затверджені методичні рекомендації з формування собівартості продукції у промисловості.
Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку	25.06.2003 року №422	Визначено форми бухгалтерського обліку як певну система регістрів бухгалтерського обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них обирається підприємствами самостійно з додержанням єдиних засад бухгалтерського обліку та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних

Розглянемо нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту доходів від операційної діяльності. Система нормативно-правового регулювання обліку доходів в Україні зображена у вигляді схеми на рис. 1.3.

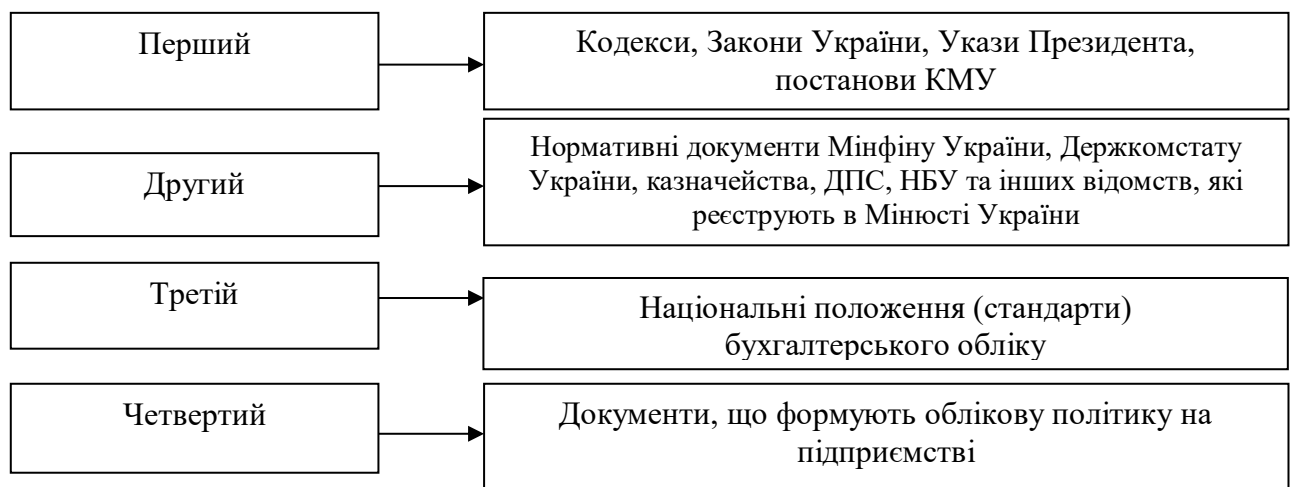

Рис. 1.3. Система нормативного регулювання обліку доходів

Перший рівень – законодавчий, визначає сутність бухгалтерського

обліку, завдання, основні поняття, шляхи регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку й подання фінансової звітності;

Другий рівень – нормативний, встановлює базові правила формування повної та достовірної інформації про фінансові результати та подання інформації у фінансовій звітності;

Третій рівень – методичний, документи цього рівня носять рекомендаційний характер, у них викладено методичні вказівки, роз'яснення з питань обліку фінансових результатів;

Четвертий рівень – організаційний, документи у вигляді внутрішніх форм та інструкцій визначають правила раціональної організації обліку із застосуванням прогресивних форм і методів ведення обліку, відображують специфіку діяльності підприємства.

Нормативним документом, який визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації саме про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності, загальні правила формування оцінки і визнання в бухгалтерському обліку інформації про доходи та фінансові результати діяльності є П(С)БО 15 «Дохід».. Розглянемо структуру П(С)БО 15 «Дохід». (табл.1.5)

Таблиця 1.5

Структура П(С)БО 15 «Дохід»

Розділ	Пункт	Зміст
Загальні положення	Пп. 1 – 4	Описано сферу дії положення та терміни, що в ньому використовуються
Визнання та класифікація доходу	Пп. 5-20	Наведені критерії визнання доходів від звичайної діяльності, класифікація доходів в обліку за відповідними групами
Оцінка доходу	Пп. 21-24	Описано методику оцінки доходу в бухгалтерському обліку
Розкриття інформації про доходи у примітках до фінансової звітності	Пп. 25-25.4	Наведено перелік обов'язкових питань, які необхідно розкрити у Примітках до фінансової звітності.

П(С)БО 15 «Дохід» визначає методологічні засади формування в обліку інформації про доходи і витрати підприємства та її розкриття у фінансовій

звітності. Зокрема, у П(С)БО наводяться умови визнання, оцінка та класифікація доходів і витрат. Така інформація надає можливість користувачам фінансової звітності порівнювати, оцінювати та прогнозувати доходи і витрати підприємства, досліджувати його прибутковість, платоспроможність, а також здійснювати аналіз фінансових результатів в динаміці та виявляти причини відхилень [55].

Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних та банківських установ)

Отже, нормативно-правова база обліку та аудиту доходів і витрат підприємства активно формувалась протягом двох останніх десятиріч. Доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності розкриваються у Національному положенні (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», 16 «Витрати».

1.3. Особливості обліку та розкриття інформації про витрати та доходи від операційної діяльності

Рахунки класу «Витрати діяльності» застосовуються для узагальнення інформації про витрати операційної, інвестиційної, фінансової та іншої діяльності підприємства. Основні вимоги до визнання, складу та оцінки витрат викладені в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».

До рахунків витрат операційної діяльності підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» відносяться рахунки:

До операційних витрат належать витрати, що обліковуються на рахунках:

Рахунок 90 «Собівартість реалізації»,

Рахунок 91 «Загальновиробничі витрати»,

Рахунок 92 «Адміністративні витрати».

Рахунок 93 «Витрати на збут».

Рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності».

За дебетом рахунків цих рахунків відображаються суми витрат, за кредитом – списання суми витрат у кінці звітнього року або щомісяця на рахунок 79 «Фінансові результати».

Розглянемо на прикладі облік інших витрат діяльності підприємства. ТДВ «Яготинський маслозавод» не лише виготовляє молочні продукцію, а й надає в оренду різну техніку. У IV кварталі підприємство понесло такі витрати:

- 1) надало допомогу дошкільному навчальному закладу «Берізка» у сумі 2000 грн. (що не перевищує 4% оподаткованого прибутку минулого року);
- 2) нарахувало амортизацію техніки, що здається в оренду, в сумі 15000 грн.;
- 3) провело ремонт основних засобів у межах 10% ліміту (поточний ремонт приміщення їдальні) на суму 25000 грн. (роботи виконував СПД на загальній системі – неплатник ПДВ);
- 4) сплатили за договором довгострокового страхування життя 12000 грн.;
- 5) отримало послуги аудиту діяльності ТОВ «Аудитор» за минулий рік 8000 грн.

Наведені операції відобразимо в обліку (табл.. 1.6).

Для обліку витрат застосовуються Журнали 5 і 5А. Ті підприємства, які не використовують рахунки класу 8, облік витрат ведуть у Журналі 5. Відображення операцій з використанням рахунків класів 8 та 9 здійснюється у Журналі 5А.

В обох варіантах Журналу є однаковими за змістом і порядком заповнення розділи:

- I (з кредиту рахунків 90, 91, 92, 93, 94,95, 96, 97, 98,99 в дебет рахунків),
- II «Витрати з податку на прибуток, витрати фінансової та

інвестиційної діяльності, інші витрати”,

- IV “Аналітичні дані до рахунку 28 “Товари”.

Таблиця 1.6

Бухгалтерські проведення відображення інших витрат операційної діяльності підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод»

№ п/п	Зміст операції	Первинний документ (назва)	Сума (грн.)	Фінансовий облік кореспонденція рахунків		Податковий облік з податку на прибуток	
				Дебет	Кредит	Доходи	Витрати
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Надано допомогу дошкільному закладу «Берізка»	Платіжне доручення, виписка банку	2000	977	311	–	2000
2	Здійснено ремонт їдальні	Акт виконаних робіт	25000	949	631	–	25000
3	Оплачено внески за договором довгострокового страхування життя	Платіжне доручення, виписка банку	12000	65 949	311 65	–	12000
4	Відображено витрати на аудит	Акт наданих послуг	8000	92	685	–	8000
5	Нараховано амортизацію переданої в оренду техніки	Відомість, бухгалтерська довідка	15000	949	131	–	15000
6	Адмінвитрати списуються на фінансовий результат	Бухгалтерська довідка	8000	79	92	–	–
7	Інші витрати операційної діяльності списуються на фінансові результати	Бухгалтерська довідка	52000	79	949	–	–
8	Інші витрати звичайної діяльності списуються на фінансовий результат	Бухгалтерська довідка	79	977	2000	–	–

Розділ I Журналів 5 і 5А заповнюється після складання розділів II і III цих журналів.

Для складання Журналів 5 і 5А використовуються дані первинних документів, накопичувальних відомостей, аркушів-розшифровок, інших журналів. У розділах III і IIIА Журналів 5 і 5А графи 3 і 4 призначені для відображення облікової вартості і суми транспортно-заготівельних витрат виробничих запасів, що вибули у звітному місяці.

Дані Журналів 5 (5А) використовуються для складання Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) деталізації за елементами витрат підлягають не тільки витрати на виробництво реалізованої продукції, але й всі операційні витрати. У Примітках до фінансової звітності наводиться

інформація про:

1. Склад і суму витрат, відображених у статтях “Інші операційні витрати” та “Інші витрати” Звіту про фінансові результати.
2. Склад і суму доходів і втрат за кожною надзвичайною подією.
3. Склад і суму витрат, які не включені до статей витрат Звіту про фінансові результати, а відображені безпосередньо у складі власного капіталу (крім вилучення капіталу та розподілу між власниками).

Отже, витрати операційної діяльності обліковуються на рахунках 9 класу плану рахунків

Підприємство ТДВ «Яготинський маслозавод» для ведення бухгалтерського обліку використовує програму 1С Бухгалтерія 8.2.

При роботі з комп'ютерною програмою «1С: Підприємство» використовується велика кількість довідників, що значно полегшують роботу. Класифікація витрат на ТДВ «Яготинський маслозавод» здійснена в «1С: Бухгалтерія 8 для України» за допомогою розподілу витрат на різні рахунки обліку. Аналітичний облік за рахунками витрат ведеться в розрізі статей витрат (довідник «Статті витрат») і за статтями неопераційних витрат.

Довідник «Статті витрат» охоплює весь перелік статей витрат, які призначені для зберігання. Налаштування реквізитів цього довідника безпосередньо впливають на результат проведення документів програми (рис. 1.3).

Для кожного елемента довідника задаються реквізити:

– «Вид витрат» → Цей реквізит дає можливість сформувати витрати за економічними елементами: оплата праці, амортизація, матеріальні, відрахування на соціальні потреби та інші згідно П (С) БО 16;

– «Рахунок класу 8» → Рахунок, відповідний елементу витрат, до яких належать витрати за цією статтею витрат. Варто помітити, що цей елемент досить важливий, оскільки організація використовує рахунки класів 8 і 9, то коли формуєте проводки транзитні руху по рахунках класу 8 будуть формуватися автоматично, тому потрібно приділити цьому елементу особливу

увагу.

← → ☆ 91 (Рахунок бухгалтерського обліку)

Записати та закрити Записати Журнал проводок Опис рахунку Друк - Ще -

Код рахунку: 91 Підпорядкований рахунку: 9 × ↻ Вид рахунку: Активний -

Найменування: Загальновиробничі витрати

Позабалансовий

Рахунок є групою і не вибирається в проводках

Види обліку по рахунку

Валютний Податковий облік

Кількісний податкових призначень ПДВ (з 2015)

сум п/о (з 2015)

Види субконто

Додати ↑ ↓

Найменування	Тільки обороти	Сум
Підрозділи	☐	☒
Статті витрат	☒	☒

Рис. 1.3. Скріншот програми 1С Бухгалтерія ТДВ «Яготинський маслозавод» для обліку витрат

Рахунки обліку витрат фіксуються в реєстрі відомостей «Облікова політика організацій» на закладці «Бухгалтерський і податковий облік» (поле «Доходи і витрати»). Як ви знаєте, згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків, рахунки класу 9 «Витрати діяльності» можуть бути використані всіма підприємствами, крім тих які займаються малим підприємництвом. Таким підприємствам можна встановлювати константу в значення «Клас 9 (витрати діяльності)». Рахунки класу 8 можуть бути застосовані тільки малими підприємствами і організаціями, які не займаються комерційною діяльністю. Константу вони встановлюють в значення «Клас 8 (елементи витрат)», хоча варто звернути увагу, що податковий облік при використанні рахунків тільки класу 8 вести буде складніше. Підприємство може використовувати рахунки класів 8 і 9 за власним бажанням одночасно. Для цього константі потрібно задати значення «Класи 8 і 9 (елементи і витрати діяльності)».

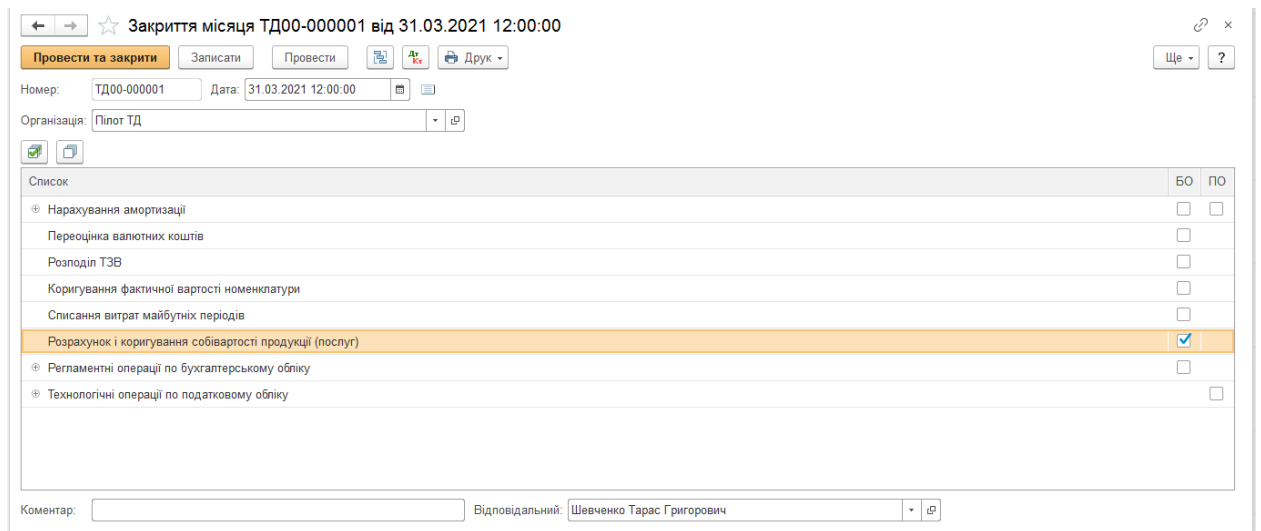

Рис. 1.4. Скріншот відображення в обліковій політиці витрат в програмі 1С Бухгалтерія ТДВ «Яготинський маслозавод»

Для цілей обліку витрат, що враховуються при визначенні оподаткованого прибутку, необхідно для кожної статті витрат вказати відповідність статті податкової декларації про прибуток.

Детальніше буде розглянуто на прикладах. Відобразимо надані послуги зі складання проектів договорів, контрактів юридичною компанією. Облік витрат по ТДВ «Яготинський маслозавод» ведеться по рахунках 9 класу. Надані послуги фіксуються документом «Надходження товарів і послуг» з видом документа «Купівля, комісія» На закладці послуги заповнюємо табличну частину, в колонці «Счет затрат» проставляємо рахунок 9 класу, а рахунок 8 класу вказуємо в елементі довідника «Статті витрат» (рис. 1.5).

Всі операції з обліку витрат діяльності накопичуються в журналі «Книга обліку продажу». З метою управління доходами підприємства можна використати можливості табличного редактора MS EXCEL. За даними звітності в EXCEL формуються діаграми, які відображують отримані доходи, а також показують тенденції змін у майбутньому.

Таким чином можна побачити, що сучасна комп'ютерна форма ведення бухгалтерського обліку витрат діяльності підприємства полегшує роботу бухгалтерії підприємства, тому що за рахунок одноразового введення даних забезпечується єдність інформаційної бази. При застосуванні автоматизованої

системи вирішується проблема оперативності аналітичного обліку витрат діяльності підприємства. Є можливість в межах одного синтетичного рахунку одержати кілька різновидів аналітики, які з різних сторін відображають первинну інформацію. В аналітичних рахунках інформація групується та узагальнюється за певними ознаками. Отже, підвищується інформаційна ємність системи рахунків та можливість більш детального аналізу інформації щодо поточних зобов'язань.

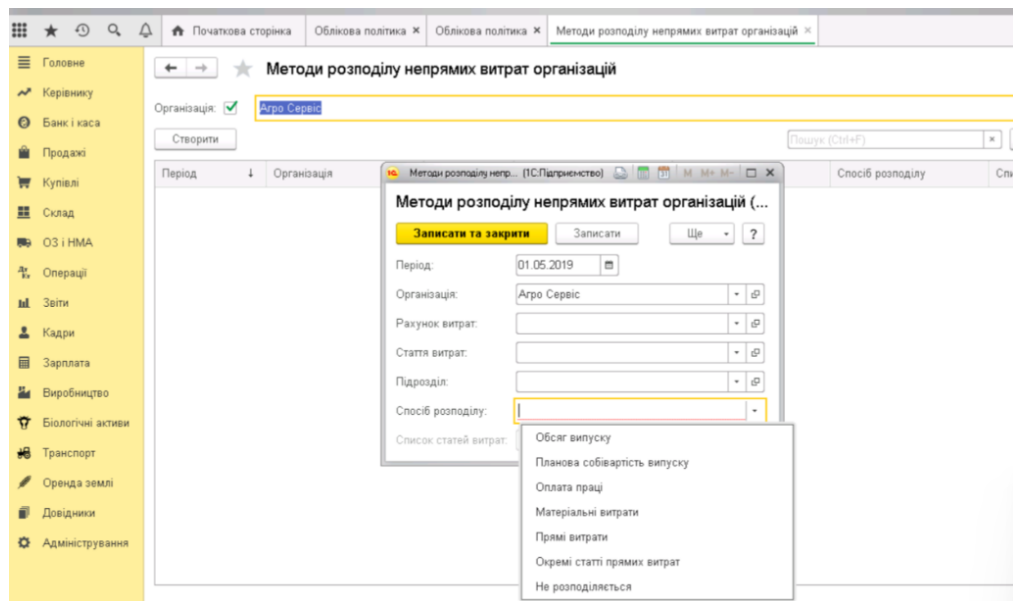

Рис. 1.5. Скріншот розподілення непрямих витрат ТДВ «Яготинський маслозавод» в програмі 1С Бухгалтерія

Всі первинні документи з обліку доходів на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» обробляються і реєструються в бухгалтерії підприємства.

Дані первинних і зведених документів відображають, накопичують і обробляють в бухгалтерських регістрах.

Належні складені і оформлені облікові документи, будучи важливими джерелами економічної інформації, підлягають спеціальній обробці для подальшого використання в процесі ведення бухгалтерського обліку, а також з метою управління господарства. При цьому саме поняття їх обробки включає в себе виконання над ними певних технічних і обчислювальних операцій, що

викликаються потребами управління, в залежності від чого розрізняють технічну і обчислювальну обробку облікової документації.

При реалізації продукції, всі документи на підприємстві, що аналізується, в тому числі і податкові накладні, заповнюють безпосередньо в бухгалтерії електронним способом. Після відпуску матеріальних цінностей зі складу автоматично формується видатковий складської ордер.

Оформлені документи піддають перевірці і облікової обробки.

Перевірку здійснюють у визначенні законності операції і арифметичних обчислень. Після встановлення правильності відображення економічних фактів в документах їх приймають до обліку. Далі документи піддають облікової обробки, яка складається з трьох етапів:

1. Перевірка правильності виконання арифметичних підрахунків;
2. Угруповання - підбір в пачки однорідні за змістом;
3. Котирування - тут оформляють кореспонденцію між рахунками операцій за підсумками за місяць.

Усі виписані податкові накладні реєструють в реєстрі обліку продажів. В кінці кожного місяця бухгалтер роздруковує даний реєстр для звірки та заповнення Декларації з ПДВ.

У зв'язку з тим, що щодня на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» реєструють значну кількість документів по відвантаженню і реалізації продукції, товарно-матеріальних цінностей та інших поточних активів, а також за продані довгострокові активи та надані послуги стороннім організаціям, до запису в реєстри аналітичного обліку, їх доводиться накопичувати і систематизувати. Інакше аналітичний облік буде занадто громіздким і неминучі помилки, які потім важко розкрити.

Первинними документами обліку доходів від реалізації є накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей (ф.М-20), товарно-транспортну накладну (ф.М-6), рахунок-фактура, виписка банку, акт приймання-передачі виконаних робіт.

Для обліку доходів Планом рахунків передбачено рахунки сьомого класу «Доходи і результати діяльності»:

- 70 «Доходи від реалізації»;
- 71 «Інший операційний дохід»;
- 72 «Дохід від участі в капіталі»;
- 73 «Інші фінансові доходи»;
- 74 «Інші доходи».

До основної діяльності відносяться операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), які є головною ціллю створення підприємства і забезпечують його основну частку його доходу.

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – це загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг без вирахування наданих знижок, суми повернення раніше проданих товарів і непрямих податків і зборів (ПДВ, акцизного податку і т. д.) (п. 7 П(С)БО 15).

Рахунок 70 «Доходи від реалізації» має такі субрахунки:

- 701 «Дохід від реалізації готової продукції»;
- 702 «Дохід від реалізації товарів»;
- 703 «Дохід від реалізації робіт, послуг»;
- 704 «Вирахування з доходу»;
- 705 «Перестраховання».

На підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» доходи від реалізації готової продукції обліковуються на рахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції»: по кредиту відображається визнання доходів по дебету відображається сума непрямих податків, а в кінці звітного періоду – списання чистого доходу на субрахунок 791 «Результати операційної діяльності».

Приклад обліку доходів від реалізації готової продукції на умовах наступної оплати.

У травні підприємством ТДВ «Яготинський маслозавод» відвантажено ТОВ «АВС» готову продукцію на умовах наступної оплати на суму 150000 грн. ПДВ – 30000 грн., всього до оплати – 180000 грн. Оплату отримано у

червні. Також підприємством відвантажено продукцію ПП «Конон» на умовах попередньої оплати на суму 60000 грн. ПДВ – 12000 уху. Всього оплачено 72000 грн.

Бухгалтерські проведення отримання доходів від реалізації продукції наведено в табл. 1.7.

Таблиця 1.7

Бухгалтерські проведення отримання доходів від реалізації продукції підприємством ТДВ «Яготинський маслозавод»

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Відвантажено готову продукцію ТОВ «АВС»	361	701	180000
Нараховані податкові зобов'язання з ПДВ	701	641	30000
Отримано оплату за відвантажений товар	311	361	180000
Отримано попередню оплату від ПП «Конон»	311	681	72000
Нараховані податкові зобов'язання	643	641	12000
Відвантажено ПП «Конон» готову продукцію	361	701	72000
Списано суму податкових зобов'язань	701	643	12000
Проведено залік заборгованостей	681	361	72000
Списано дохід від реалізації на фінансовий результат (150000 + 60000)	791	701	210000

На підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» іноді надають знижки покупцям. Розглянемо на прикладі.

Підприємство ТДВ «Яготинський маслозавод» відвантажили покупцям товари на суму 240000 грн., в т.ч. ПДВ 40000 грн. Згідно договору купівлі-продажу оплата здійснюється на протязі тридцяти днів після відвантаження продукції. Крім того угодою передбачено, що у випадку оплати на протязі перших 10 календарних днів покупцю надається знижка «сконто» на оплату товарів у розмірі 5%. Покупець перерахував 228000 грн. через 6 календарних днів після відвантаження. Бухгалтерські проведення відобразимо в табл. 1.8.

При поверненні товару на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» його вартість відображається за дебетом субрахунку 704 і методом «сторно» зменшуються витрати на суму собівартості поверненого товару та суму транспортно-заготівельних витрат у складі цієї собівартості (якщо такі витрати обліковувалися на окремому субрахунку) (Дт 902 – Кт 281, 282, 289).

Бухгалтерські проведення зменшення доходів у випадку надання знижок
підприємством ТДВ «Яготинський маслозавод»

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Відвантажено готову продукцію	361	702	240000
Нараховані податкові зобов'язання з ПДВ	702	641	40000
Отримано оплату за відвантажений товар	311	361	228000
Відображено суму знижок	704	361	12000
Скоригована сума податкових зобов'язань	704	641	2000
Списано дохід від реалізації товарів	702	791	200000
Списано суми наданих знижок на фінансовий результат	791	704	10000

Покупець у встановлені (гарантійні) для повернення покупки строки повернув готову продукцію. Причина повернення – неналежна якість готової продукції. Продажна вартість готової продукції при купівлі становила 1 560 грн. (у т. ч. ПДВ – 260 грн.) і на момент повернення не змінилася. Первісна вартість – 950 грн. В обліку складу ці операції відображаються так (табл. 1.9).

Таблиця 1.9

Бухгалтерські проведення повернення товару на підприємство ТДВ
«Яготинський маслозавод»

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Зменшено дохід від реалізації на вартість поверненого товару	704	361	1560
Відкоригована методом «сторно» податкові зобов'язання з ПДВ	704	641	260
Списано методом «сторно» собівартість поверненого товару	901	26	950
Повернено кошти покупцю	361	311	1560
Списано на фінансовий результат дохід	791	704	1300
Списано на фінансовий результат витрати	901	704	950

Інші операційні доходи включають доходи від операційної діяльності (крім доходів від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг) та обліковуються на рахунку 71 «Інший операційний дохід».

Рахунок 71 «Інший операційний дохід» має такі субрахунки:

710 «Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю»;

711 «Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти»;

712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів»;

713 «Дохід від операційної оренди активів»;

714 «Дохід від операційної курсової різниці»;

715 «Одержані штрафи, пені, неустойки»;

716 «Відшкодування раніше списаних активів»;

717 «Дохід від списання кредиторської заборгованості»;

718 «Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів»;

719 «Інші доходи від операційної діяльності».

Про кредиту рахунку 71 відображається сума визнаних доходів, а по дебету відображається сума непрямих податків, а в кінці звітного періоду – списання чистого доходу на субрахунок 791 «Результати операційної діяльності».

Бухгалтерський облік інших операційних доходів на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» розглянемо на прикладі.

В процесі діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» виявили лишки виробничої собівартості незавершеного виробництва під час інвентаризації на суму 500 грн.; виявлено лишки готової продукції у результаті інвентаризації – 300 грн., отримано дохід від реалізації інших оборотних активів - 100 грн., отримано доходи від операційної курсової різниці - 150 грн., отримано дохід від реалізації іноземної валюти – 600 грн., відображається сума відшкодувань раніше списаних активів – 250 грн., списано інший операційний дохід на фінансові результати – 1900 грн.

Інформація про доходи на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» розкривається у звіті форма № 2 «Звіт про фінансові результати (про сукупний дохід)».

Основним нормативним документом, яким керується підприємство при відображенні доходів у звітності, є Методичні рекомендації № 433.

Бухгалтерські проведення повернення товару на підприємство ТДВ
«Яготинський маслозавод»

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Виявили лишки виробничої собівартості незавершеного виробництва під час інвентаризації	23	719	500
Виявлено лишки готової продукції у результаті інвентаризації	26	719	300
Отримано дохід від реалізації інших оборотних активів	377	712	100
Отримано доходи від операційної курсової різниці	31	713	150
отримано дохід від реалізації іноземної валюти	311	711	600
Відображається сума відшкодувань раніше списаних активів	375	716	250
списано інший операційний дохід на фінансові результати	71	791	1900

Методику відображення доходів у Звіті про фінансові результати (про сукупний дохід) на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» наведемо в табл. 1.11.

Основна інформація про доходи і витрати підприємства міститься у формі № 2 «у Звіті про фінансові результати (про сукупний дохід)». Проте може виникнути необхідність на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» відобразити ті чи інші доходи і витрати в інших формах фінансової звітності. Наприклад, при нарахуванні додатної курсової різниці на поточному рахунку в інвалюті (Д-т 312 – К-т 714). У цьому випадку інформація про нарахований дохід буде відображена не тільки у формі № 2, але і в рядку 3095 розділ I форми № 3 «Звіт про рух грошових коштів».

Примітки до річної фінансової звітності складаються для деталізації та пояснення окремих статей звітних форм. Їх складання передбачено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та відповідними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Практично кожне П(С)БО завершується переліком питань, які мають відображати певний об'єкт обліку в примітках до річної фінансової звітності.

Методика відображення доходів у Звіті про фінансові результати (про сукупний дохід) на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод»

Стаття	код	Зміст	Джерело інформації
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	Показують загальний дохід від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг (у т.ч. платежі від здавання в оренду інвестиційної нерухомості) з вирахуванням податків, пов'язаних з одержанням саме цих доходів (скажімо, ПДВ, акцизного податку), знижок, повернення. При цьому така реалізація має бути основною діяльністю підприємства, тобто операціями, для яких його створювали й від чого воно одержує левову частку доходу	Д-т рахунків 701 "Доход від реалізації готової продукції", 702 "Доход від реалізації товарів", 703 "Доход від реалізації робіт і послуг", 705 "Перестрахування" у кореспонденції з К-т 791 (оборотів за субрахунком 704 "Утримання із доходу" не обліковують)
Інші операційні доходи	2120	Показують решту доходів (окрім доходів від реалізації товарів, робіт, послуг), отриманих підприємством у рамках операційної діяльності за мінусом ПДВ й акцизного податку. Їх перелік доволі значний. Тут фіксуємо, серед іншого, дохід від: — реалізації оборотних активів, що не належать до основної діяльності; — продажу інвалюти; — операційних курсових різниць; — отриманих штрафів, пені, інших видів відшкодування збитків; — безоплатно отриманих оборотних активів; — діяльності соціальної сфери підприємства (наприклад, діяльності обслуговуючих господарств, дошкільних закладів, будинків відпочинку, санаторіїв); — відсотків на залишок за поточним рахунком підприємства	Оборот за Д-т 71 "Інший операційний дохід" у кореспонденції з К-т 791
Доход від участі в капіталі	2200	Наводиться дохід від збільшення вартості фінансових інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства	Оборот за Д-т 72 "Доход від участі в капіталі" у кореспонденції з К-т 792 "Результати фінансових операцій"
Інші фінансові доходи	2220	Рядок призначено для величини отриманих дивідендів, відсотків за облігаціями, одержаної винагороди за фінансову оренду активів	Оборот за Д-т 73 "Інші фінансові доходи" у кореспонденції з К-т 792
Інші доходи	2240	Сюди вносять доходи інвестиційної діяльності (без ПДВ й акцизного податку).	Оборот за К-т 74 "Інші доходи" у кореспонденції з К-т 792

У примітках до фінансової звітності наводиться (розкривається) така інформація:

- облікова політика щодо визнання доходу, включаючи спосіб визначення ступеня завершеності робіт, послуг, дохід від виконання і надання яких визнається за ступенем завершеності;
- розподіл доходу за кожною групою доходів згідно з пунктом 7 цього Положення (стандарту);
- сума доходу за бартерними контрактами в розподілі за групами доходів відповідно до П(с)БО 15 «Дохід»;
- частка доходу за бартерними контрактами з пов'язаними сторонами.

Методику відображення доходів у Примітках до фінансової звітності на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» наведемо в табл. 1.12.

Таблиця 1.12

Методика відображення доходів у Примітках до фінансової звітності на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод»

Стаття	код	Зміст
1	2	3
А. Інші операційні доходи та витрати Операційна оренда активів	440	Річний оборот за Д-т 713 "Дохід від операційної оренди активів" у кореспонденції з К-т 791 "Результат операційної діяльності"
Операційна курсова різниця	450	річний оборот за Д-т 714 "Дохід від операційної курсової різниці" у кореспонденції з К-т 791
Реалізація інших оборотних активів	460	річний оборот за Д-т 712 "Дохід від реалізації інших оборотних активів" у кореспонденції з К-т 791
Штрафи, пені, неустойки	470	річний оборот за Д-т 715 "Одержані штрафи, пені, неустойки" у кореспонденції з К-т 791
Утримання об'єктів житлово- комунального та соціального призначення	480	річний оборот за Д-т 719 "Інші доходи від операційної діяльності" у кореспонденції з К-т 791 (вибірково за даними аналітичного обліку)
Інші операційні доходи та витрати	490	річний оборот за Д-т 710 "Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю", 711 "Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти", 716 "Відшкодування раніше списаних активів", 717 "Дохід від списання кредиторської заборгованості", 718 "Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів", 719
Б. Доходи та втрати від участі в капіталі за інвестиціями	500	річний оборот за Д-т 721 "Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства" в кореспонденції з К-т 792 "Результат фінансових операцій"

1	2	3
- дочірні підприємства	510	річний оборот за Д-т 723 "Дохід від інвестицій у дочірні підприємства" в кореспонденції з К-т 792
В. Інші фінансові доходи та витрати Дивіденди	520	річний оборот за Д-т 731 "Дивіденди одержані" в кореспонденції з К-т 792
Фінансова оренда активів	550	річний оборот за Д-т 732 "Відсотки одержані" (вибірково за аналітичними даними) в кореспонденції з К-т 792
Інші фінансові доходи та витрати	560	річний оборот за Д-т 732 (вибірково за аналітичним даними: відсотки, одержані за облігаціями або іншими цінними паперами, що обліковують на субрахунку 732, за винятком фіноренди), 733 в кореспонденції з К-т 792
Г. Інші доходи та витрати Реалізація фінансових інвестицій	570	річний оборот за Д-т 741 "Дохід від реалізації фінансових інвестицій" у кореспонденції з К-т 793 "Результат від іншої звичайної діяльності"
Доходи від об'єднання підприємств	580	річний оборот за Д-т рахунків активів у кореспонденції з К-т 746 "Інші доходи" (на суму перевищення справедливої (ринкової) вартості купленого підприємства (чистих активів) над сукупністю витрат на об'єднання підприємств тощо)
Результати оцінки корисності	590	річний оборот за Д-т 742 "Дохід від відновлення корисності активів" і 746 в кореспонденції з К-т 791
Неопераційна курсова різниця	600	річний оборот за Д-т 744 "Дохід від неопераційної курсової різниці" в кореспонденції з К-т 793
Безоплатно одержані активи	610	річний оборот за Д-т 745 "Дохід від безоплатно одержаних активів" у кореспонденції з К-т 793
Інші доходи та витрати	620	Річний оборот за Д-т 746 "Інші доходи від звичайної діяльності" в кореспонденції з К-т 793

У текстовій частині розділу V у рядку 631 відображають вартість проданої за бартером продукції (товарів, робіт, послуг), тобто це вибіркові дані з річних оборотів за Д-т 70 і К-т 791.

У податковій звітності доходи відображають у декларації з податку на прибуток. Податкова декларації з податку на прибуток підприємств, затверджена наказом № 897, є універсальною. Вона призначена для всіх категорій платників податку на прибуток.

Розглянувши економічну сутність витрат підприємства встановлено, що витратами є зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками). Трагування категорії «витрати» об'єднано у дві великі групи – з точки зору

економічної теорії та з точки зору бухгалтерського обліку – не лише за сутністю. Так, часом виникнення «витрат першої групи» можна вважати момент реального споживання ресурсів, виконаних робіт чи послуг, який супроводжується зазвичай відтоком коштів із підприємства. «Витрати другої групи» настають у момент документально оформленого факту зменшення активів або збільшення зобов'язань, причому витрачання грошових коштів підприємства витратами не вважається.

Нормативна база з обліку і аудиту витрат характеризується Господарським кодексом України, Податковим кодексом України, законами, постановами Кабінету Міністрів України, П(С)БО, методичними вказівками. При визначенні економічної сутності витрат, порядку їх обліку та контролю, автори розглянутих літературних джерел по різному трактують ці питання. В економічній літературі теоретичним і практичним проблемам витрат та калькулювання собівартості продукції приділяється велика увага формуванню та належному відображенню витрат у обліку підприємств, аналізі та аудиті .

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД» ТА ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ВИТРАТ ТА ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Організаційно-економічна характеристика та особливості організації обліку ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»

Бухгалтерський облік на ТДВ «Яготинський маслозавод» здійснюється бухгалтерією на чолі з головним бухгалтером. Організаційна структура бухгалтерії визначається кількістю і характером структурних підрозділів підприємства (рис. 2.1). Розділ службових зобов'язань проводиться за функціональною ознакою. За кожною групою робітників в залежності від обсягу робіт прикріплюється ділянка. Бухгалтерія ТДВ «Яготинський маслозавод» складається з 8 чоловік. Головний бухгалтер підприємства в своєму розпорядженні має заступника.

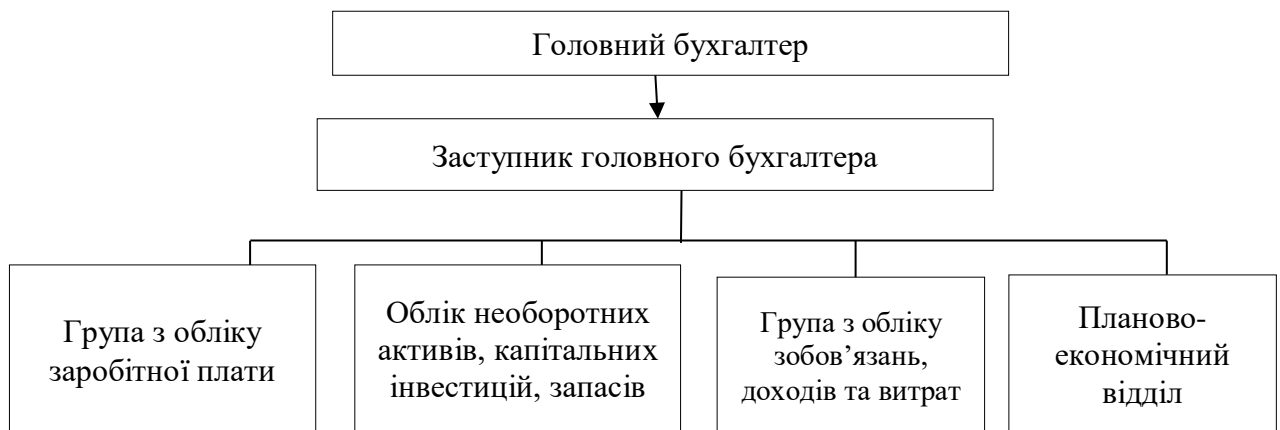

Рис. 2.1 Організаційна структура бухгалтерії ТДВ «Яготинський
маслозавод»

До заступника головного бухгалтера прикріплюється: група з обліку заробітної плати, яка займається нарахуванням заробітної плати; фінансова група, яка здійснює облік розрахунків з дебіторами та кредиторами ведуть

облік з постачальниками, підрядниками, покупцями та замовниками, група з обліку необоротних активів та запасів.

На підприємстві відповідальним за облік витрат покладено на бухгалтера, який здійснює облік операцій розрахунків з дебіторами і кредиторами.

Відповідальність за достовірність облікових даних, повноту відображених господарських операцій, правильність і своєчасне представлення фінансової, податкової звітності несе головний бухгалтер.

Бухгалтерія забезпечує ведення бухгалтерського обліку, дотримуючись єдиних методологічних засад, встановлених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», з урахуванням особливостей діяльності підприємства і технології оброблення облікових даних. Головний бухгалтер забезпечує дотримання вимог, передбачених законодавчими та нормативними документами з питань організації і ведення бухгалтерського та податкового обліку. Відповідальність за ведення податкового обліку, правильність і своєчасність складання і подання податкової звітності несе головний бухгалтер згідно з чинним законодавством. Обов'язок ведення управлінського обліку та складання управлінської звітності на підприємстві покладається на фінансового менеджера.

Головний бухгалтер несе особисту відповідальність перед керівником підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод», відповідно до переліку питань, перерахованих у їх посадових інструкціях.

Відповідальність інших працівників, які ведуть облік, регулюється посадовими інструкціями, що затверджуються керівником підприємства.

Бухгалтерський облік на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» є інформаційною системою, що містить вичерпні фінансові відомості про підприємство як суб'єкта господарської діяльності. Бухгалтерська інформація, базуючись на документальних доказах, дає змогу простежити активи та пасиви підприємства від моменту, коли було розпочато діяльність та придбання цих активів, до їх списання чи реалізації.

Бухгалтерська система на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» комп'ютеризована, отже бухгалтерські проведення, занесення інформації до щоденних балансів, касових книг і оборотно-сальдових відомостей - виконуються в автоматичному режимі.

Бухгалтерський облік на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» регулюється наказом «Про організацію бухгалтерського обліку та облікової політики на підприємстві» (Додаток 3). Даний наказ складається з основних положень з ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Підприємство згідно вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» самостійно обирає облікову політику.

Інформація із зовнішніх джерел даних у вигляді первинних документів та з внутрішніх джерел вводиться в комп'ютери у міру надходження відповідно до схеми документообігу (рис. 2.2).

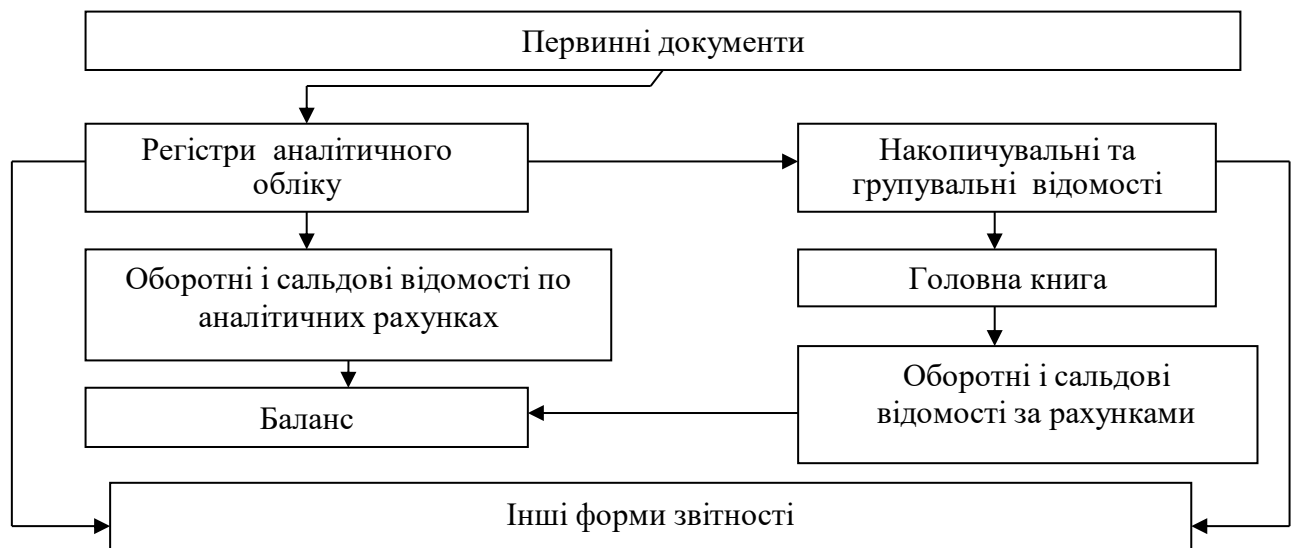

Рис. 2.2. Схема документообігу з обліку витрат діяльності підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод»

Основу облікових документів складають: головна книга, журнали, оборотно-сальдові відомості за рахунками, відомості аналітичного обліку за рахунками. Графік документообігу з обліку витрат наведено в табл. 2.1.

Фрагмент графіку документообігу з обліку витрат діяльності підприємства

ТДВ «Яготинський маслозавод»

N з/п	Вид документа	Структурний підрозділ, у якому створюється документ	Посадові особи, які підписують документ	Підстава для створення документа	Термін створення документа	Куди передається для обробки й обліку	Термін передачі після виконання	Де зберігається і термін зберігання
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Рахунок на отримання послуг з електропостачання	Бухгалтерія	1. Директор . 2. Головний бухгалтер	Договір. Наряд на отримання електроенергії	За потребою	До бухгалтерії	Не пізніше наступного дня після зняття показників	Архів бухгалтерії -3 роки
2.	Авансовий звіт	Бухгалтерія	1. Директор . 2. Головний бухгалтер	Наказ директора	За потребою	До бухгалтерії	На протязі трьох днів, після отримання грошових коштів	Архів бухгалтерії -3 роки
3	Відомість на нарахування зарплати	Бухгалтерія	1. Директор . 2. Головний бухгалтер	Наряд, табель обліку робочого часу та інш.	05 числа, після звітного	До бухгалтерії	Щомісяця 05 числа	Архів бухгалтерії -3 роки

Недоліком організації документообігу витрат підприємства в ТДВ «Яготинський маслозавод» є те, що співробітники підприємства витрачають дуже багато часу на пошук необхідних даних або відтворення документів, вже існуючих, намагання - чіткого виконання графіка документообігу, прагнення дотримуватися наукових основ документообігу, керівництво нормативними документами при його здійсненні.

Первинні облікові документи, реєстри бухгалтерського обліку та бухгалтерська звітність з обліку витрат зберігаються протягом періоду, який встановлений відповідність до правилами організації державної архівної справи, але не менш ніж 3 роки.

На підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» є Положення про зберігання документів, яке затверджене наказом директора. У якому визначено:

- види документів, що підлягають обов'язковому зберіганню;
- структурні підрозділи, які будуть забезпечувати зберігання

документів;

- порядок надходження документів на зберігання;
- терміни зберігання;
- порядок обліку і реєстрації надійшли на зберігання документів;
- заходи, що гарантують безпеку і конфіденційність містяться в них

відомостей;

- порядок видачі зберігаються документів для роботи з ними; інші питання.

Бухгалтерський підрозділ підприємства працює відповідно до Правил внутрішнього трудового розпорядку установи. Робочий час працівників бухгалтерії нормований в межах п'ятиденного робочого тижня з встановленими термінами (часовими) – з 9:00 до 18:00 з перервою трудового дня з 12:30 до 13:30.

Правила внутрішнього розпорядку ТДВ «Яготинський маслозавод» регулюють трудові відносини усіх працівників і цим забезпечують продуктивну працю, поліпшення якості роботи, зміцнення трудової дисципліни, раціональне використання робочого часу. Вони складаються з восьми розділів, а саме: загальні положення; порядок приймання та звільнення робітників та службовців; основні обов'язки робітників і службовців; основні обов'язки адміністрації; робочий час і його використання; заохочення за успіхи в роботі; відповідальність за порушення трудової дисципліни.

Розділи Правил внутрішнього розпорядку є одними із базисних елементів, на підставі яких формулюється кадрова стратегія ТДВ «Яготинський маслозавод», а ці розділи використовують для регулювання кадрових відносин на підприємстві.

Щодо організації робочого часу у бухгалтерії підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» хотілося відмітити, що у бухгалтерію у будь-який час приходять усі хто хоче, причому, у багатьох випадках, «просто поговорити». При цьому працівники бухгалтерії увесь час відволікаються від своїх бухгалтерських справ, що вимагають особливої уважності, чіткості,

абсолютного зосередження, а в результаті з'являються помилки. Часто такі дозвільні відвідування навіть прикриті слушними причинами (питаннями до бухгалтерів), внаслідок чого доводиться відкладати поточну роботу і займатися питанням або проблемою відвідувача. Таким чином, основна робота часто відкладається на вечір, коли уважність вже понижена, або робиться похапки.

З метою забезпечення нормальних, сприятливих умов роботи співробітників бухгалтерії підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» можна рекомендувати обов'язкове затвердження наказом керівника підприємства розпорядку роботи бухгалтерії, у тому числі часу прийому у бухгалтерії працівників підприємства (з виробничих питань). Доцільний час прийому необхідно встановити - 1 година до обіду і 1,5 години після обіднього часу. У інший час прийом відвідувачів бухгалтерією можливий тільки з дозволу керівника підприємства.

Отже, для забезпечення організації обліку витрат на підприємстві видано наказ про облікову політику підприємства, затверджено посадові інструкції працівників бухгалтерії, розроблено графік документообігу та затверджено строки зберігання документів.

2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД» ЗА ОСТАННІ ДВА РОКИ

ТДВ "Яготинський маслозавод" входить до складу групи компаній "Молочний Альянс" (місцезнаходження: 01011, м.Київ, вул.Лескова, буд.9). АТ "Молочний Альянс" - компанія з централізованою структурою управління фінансами, закупівлями, маркетингом, виробництвом, логістикою та продажами. До складу Групи входять підприємства з виробництва сирів, цільномолочної та кисломолочної продукції, підприємства зі збору та обробки молока та молочної продукції, а також компанії, які здійснюють реалізацію продукції в Україні та за кордоном. Після приєднання до групи компаній

"Молочний Альянс" у 2006 році на ТДВ "Яготинський маслозавод" відбулася суттєва реконструкція і технічне переоснащення.

Таблиця 2.2

Основна інформація про ТДВ "Яготинський маслозавод"

Параметр	Характеристика параметру
1. Повне найменування	Товариство з додатковою відповідальністю "Яготинський маслозавод"
2. Скорочене найменування (за наявності)	ТДВ "Яготинський маслозавод"
3. Дата проведення державної реєстрації	25.03.1996
4. Територія (область)	Київська обл.
5. Статутний капітал (грн)	3796716

Основні види діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД 1

0.51 - Перероблення молока, виробництво масла та сиру

46.33 - Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами

47.11 - Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами

Проведемо оцінку ефективності використання оборотних засобів підприємства на основі даних звітності (Додаток А, Б, В) та формул з таблиці Д.1 з Додатку Д.

Таблиця 2.3

Аналіз показників ефективності використання оборотних засобів ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2020-2022 р

№ з/п	Показник	2020	2021	2022	Відхилення			
					2021/2020		2022/2021	
					Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %	Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %
1	Оборотність активів (оборот), ресурсовіддача, коефіцієнт транс-формації	2,0	2,0	1,8	-0,07	-3,55	-0,13	-6,58
2	Фондовіддача	7,0	7,4	9,6	0,40	5,65	2,13	28,61
3	Коефіцієнт оборотності обігових коштів (оборот)	3,1	2,7	2,3	-0,36	11,81	-0,39	-14,34

№ з/п	Показник	2020	2021	2022	Відхилення			
					2021/2020		2022/2021	
					Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %	Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %
4	Період одного обороту обігових коштів (днів)	116,8	132,5	154,6	15,65	13,40	22,18	16,74
5	Коефіцієнт оборотності запасів (обороту)	16,0	16,8	18,7	0,82	5,11	1,87	11,13
6	Період одного обороту запасів (днів)	22,5	21,4	19,3	-1,10	-4,87	-2,15	-10,02
7	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороту)	6,9	7,0	6,0	0,09	1,36	-0,96	-13,69
8	Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	52,3	51,6	59,8	-0,70	-1,34	8,18	15,86
9	Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	58,1	79,6	72,5	21,46	36,92	-7,06	-8,87
10	Коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність)	5,3	5,9	5,5	0,52	9,76	-0,41	-6,97

Оборотність активів (обороту), ресурсовіддача, коефіцієнт трансформації. При порівнянні показника за 2022 рік з показником за 2021 рік визначили, що відбулося зменшення показника на 0,13 одиниці, що є негативною тенденцією.

Фондовіддача показує скільки виручки припадає на одиницю основних виробничих фондів (рис.2.4).

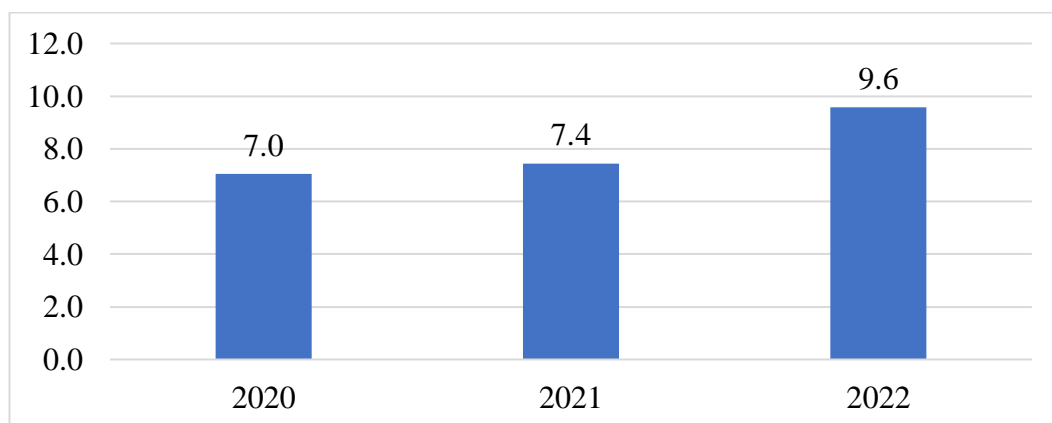

Рис.2.4. Динаміка показника фондовіддачі ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2020-2022 р

Як бачимо фондовіддача зростає, що свідчить про зростання ефективності.

Коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороту) показує кількість оборотів обігових коштів за період; показує скільки виручки припадає на одиницю обігових коштів (рис.2.5).

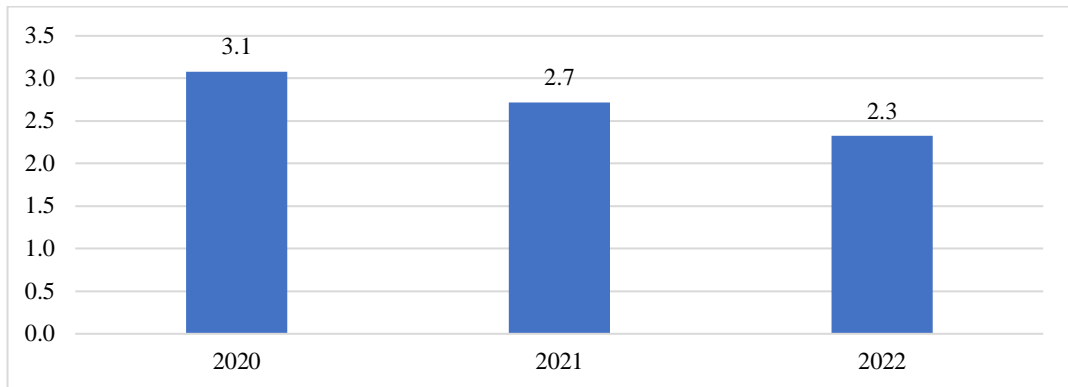

Рис.2.5. Динаміка коефіцієнта оборотності обігових коштів ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2020-2022 р

Обіговість скоротилась тобто зріс період переходу обігових коштів в грошові кошти, що є негативною тенденцією. Про це з свідчить зростання періоду одного обороту обігових коштів з 116 днів в 2020 р. до 154 днів в 2022 р

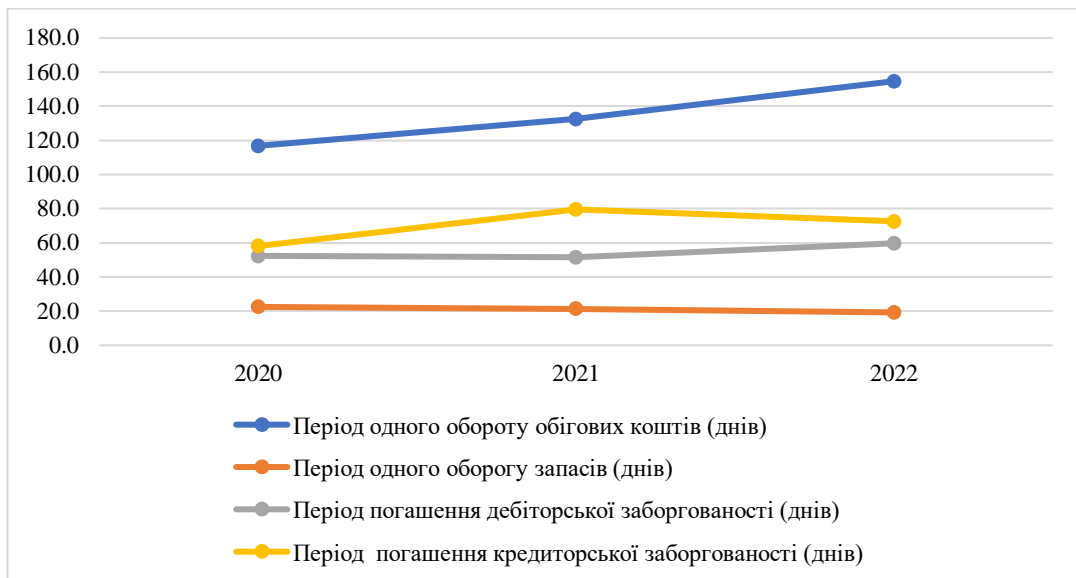

Рис.2.6. Динаміка показників періоду обороту обігових коштів, запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2020-2022 р, днів

Коефіцієнт оборотності запасів свідчить про зростання ефективності запасів. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшився, що показує зменшення ефективності управління дебіторської заборгованості

Коефіцієнт оборотності власного капіталу в 2022 р. був на 0,4 менше ніж в 2021 р., що свідчить про скорочення ефективності використання власного капіталу.

Отже, в 2022 році мало місце зменшення ефективності використання обігових коштів в порівнянні з 2021 р., що свідчить про негативні тенденції в результативності діяльності.

Проведемо оцінку прибутковості підприємства на основі даних звітності (Додаток А, Б, В) та формул з таблиці Д.1 в Додатку Д.

Таблиця 2.4

Аналіз показників рентабельності ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2020-2022 р

№ з/п	Показник	2020	2021	2022	Відхилення			
					2021/2020		2022/2021	
					Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %	Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %
1	Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком	8,36	-4,02	7,67	-12,38	-148,09	11,69	-290,76
2	Рентабельність власного капіталу	21,85	-	22,72	-33,81	-154,73	34,68	-289,96
3	Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	4,09	-2,04	4,17	-6,13	-149,86	6,21	-304,19
4	Коефіцієнт реінвестування	4,53	-8,28	4,37	-12,81	-282,52	12,64	-152,77
5	Період окупності капіталу	11,96	24,87	13,04	-36,83	-307,93	37,91	-152,42
6	Період окупності власного капіталу	4,58	-8,36	4,40	-12,94	-282,72	12,76	-152,64

За даними аналізу можна прослідкувати, що в 2021 р. показники рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком та рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком мали від'ємне значення що було пов'язане з тим, що в 2021 р. чистий фінансовий результат був на рівні збитку (рис.2.7).

Коефіцієнт реінвестування показує скільки чистого прибутку капіталізовано; скільки чистого прибутку спрямовано на збільшення власного капіталу. Як бачимо в 2022 році показник був на рівні 4,37, що на 12,64 більше ніж в 2021 р., що свідчить про зростання ефективності діяльності підприємства.

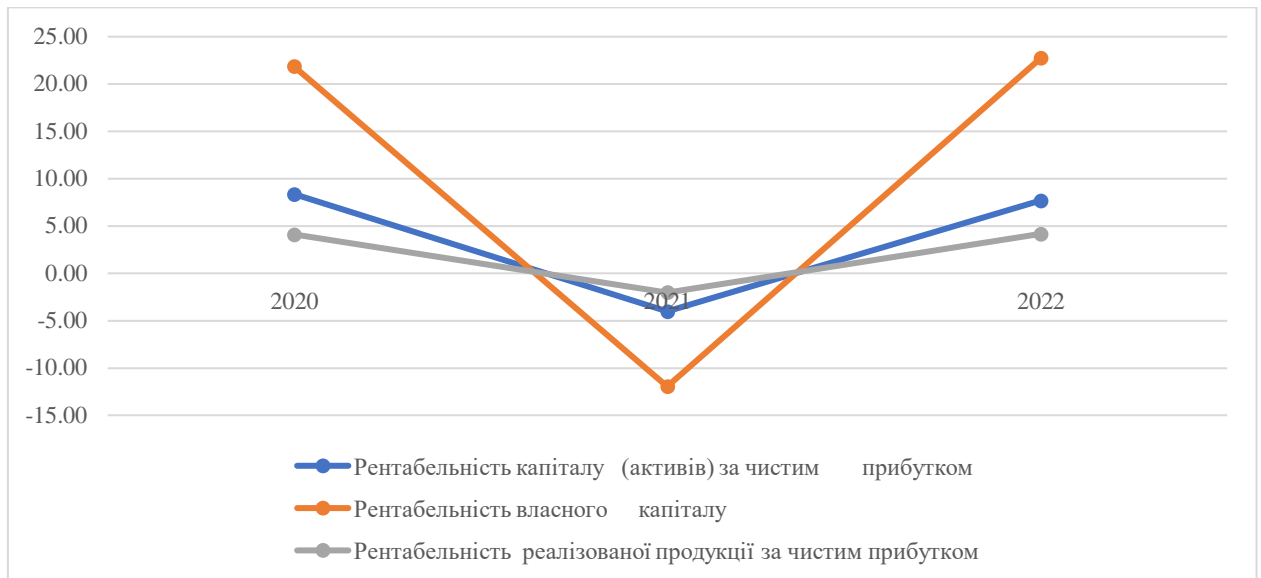

Рис.2.7. Динаміка показників рентабельності ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2020-2022 р, %.

Отже, діяльність підприємства була ефективною з точок зору прибутку в 2022 р., в порівнянні з 2021 р., коли підприємство отримало збиток.

Проведемо оцінку фінансового стану та ліквідності підприємства на основі даних звітності (Додаток А, Б, В) та формул з таблиці Д.1

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) в 2022 р. Був на рівні 0,55, що більше ніж в 2021 р., тобто зросла можливість підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів; його незалежність від позикових джерел.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу має бути $K_m > 0,1$ в 2022 р. даний показник відповідав нормативу, тобто зросла ефективність.

Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування) має нормативне значення $K_{ф.с} > 1$. В 2020-2021 рр. показник не відповідав нормативу. Тобто підприємство не мало забезпеченості заборгованості власними коштами; неперевищення власних коштів над позиковими свідчить

про фінансову нестійкість підприємства. А в 2022 р. коефіцієнт відповідав нормативу.

Таблиця 2.5

Аналіз показників фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод»
за 2020-2022 р

№ з/п	Показник	2020	2021	2022	Відхилення			
					2021/2020		2022/2021	
					Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %	Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %
1	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,39	0,43	0,55	0,04	9,77	0,12	27,69
2	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,12	0,14	0,23	0,03	22,55	0,09	63,81
3	Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	0,65	0,76	1,23	0,11	17,21	0,47	61,86
4	Показник фінансового лівєриджу	0,33	0,36	0,23	0,03	10,17	-0,14	-37,67
5	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,51	0,49	0,46	-0,02	-3,74	-0,03	-6,22

Показник фінансового лєвериджу має бути $Фл \leq 0,25$. В 2020-2021 р. показник не відповідав нормативу, але в 2022 році мало місце зменшення показника, тобто існує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань. Зменшення $Фл$ свідчить про підвищення фінансового ризику, що відбулося в 2022 р.

Коефіцієнт фінансової стійкості має бути $Кф.с = 0,85-0,90$, але в 2020-2022 р. показник був менше нормативу. Тобто частка стабільних джерел фінансування у їх загальному обсязі була недостатньою

Проведемо оцінку показників ліквідності на основі даних звітності (Додаток А, Б, В) та формул з таблиці Д.1.

Коефіцієнт ліквідності поточної (покриття) має критичне значення $Кл.п = 1$; При $Кл.п < 1$ підприємство має неліквідний баланс. Якщо $Кл.п = 1-1,5$, підприємство своєчасно ліквідує борги. Отже, в 2022 році підприємство

мало ліквідний баланс, тобто мала місце достатність обігових коштів для погашення боргів протягом року.

Таблиця 2.6

Аналіз показників ліквідності ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2020-2022 р

№ з/п	Показник	2020	2021	2022	Відхилення			
					2021/2020		2022/2021	
					Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %	Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %
1	Коефіцієнт ліквідності поточної (покриття)	1,36	1,43	1,47	0,07	5,23	0,04	2,83
2	Коефіцієнт ліквідності швидкої	1,14	1,22	1,32	0,08	7,33	0,10	7,88
3	Коефіцієнт ліквідності абсолютної	0,01	0,04	0,01	0,03	193,67	-0,03	-81,95
4	Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	2,29	1,94	2,89	-0,34	-14,90	0,94	48,45

Коефіцієнт ліквідності швидкої ліквідності має бути $Кл.ш > 1$; у міжнародній практиці $Кл.ш = 0,7-0,8$. Як бачимо, в 2022 р. Показник був вище за норматив, та виріс в порівнянні з 2021 р., тобто достатня одиниць найбільш ліквідних активів припадає на одиницю термінових боргів.

Коефіцієнт ліквідності абсолютної має бути $Кл.а = 0,2-0,35$, але в 2022 р. показник був менше за норматив. Тобто не було готовності підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість

Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості має рекомендоване значення $К_{д/к} = 1,0$. В 2020-2022 рр. показник був вище за нормативне значення, тобто мало місце висока здатність розрахуватися з кредиторами за рахунок дебіторів протягом одного року.

Отже, в 2022 р. мало місце зростання фінансової стійкості підприємства, тобто зросла здатність розрахуватись за короткостроковими та довгостроковими зобов'язаннями.

2.3. Теоретичні основи та практичний аналіз витрат та доходів від операційної діяльності

Метою аналізу доходів є оцінка кінцевих фінансових результатів діяльності підприємства, вивчення основних причин їх зміни в динаміці і в порівнянні з аналогічними показниками по галузі в даному регіоні, в цілому по країні і з показниками підприємств-конкурентів. Дуже важливо також при аналізі виявити резерви збільшення прибутку, підвищення рентабельності та визначити конкретні заходи щодо їх використання в поточній діяльності і перспективі.

Відповідно до поставленої мети встановлюють наступні завдання:

- вивчення економічних передумов аналізу;
- аналіз динаміки складу і структури доходів підприємства;
- оцінка формування доходів від основної діяльності;
- аналіз інших доходів;
- вивчення та оцінка впливу факторів на зміну доходів;
- аналіз використання доходів;
- визначення резервів зростання доходів і прибутковості;
- розробка заходів щодо підвищення прибутковості підприємства;
- розглянути доходи на основі їх зіставлення з витратами і виявити прибуток від реалізації;
- вивчити тенденції зміни доходів за основними товарними групами і в цілому від торговельної діяльності;
- виявити, яка частина доходів використовується на відшкодування витрат обігу, податків і утворення прибутку;
- розрахувати відхилення величини балансового прибутку в порівнянні з величиною прибутку від реалізації і визначити причини цих відхилень;
- дослідити різні показники рентабельності в звітний період і в

динаміці;

- виявити резерви збільшення прибутку і підвищення рентабельності та визначити, як і коли можливо використовувати ці резерви;
- вивчити напрями використання прибутку і оцінити, чи забезпечена фінансування за рахунок власних коштів розвитку господарської діяльності.

Головним джерелом в інформаційній системі підприємства є бухгалтерський облік. Ця роль витікає з особливостей:

- в бухгалтерському обліку підприємство відображається як система різнорідних, але взаємопов'язаних об'єктів, його джерел і змін останніх в результаті діяльності. Узагальнення здійснюється в єдиному грошовому вираженні, шляхом суцільного спостереження і виміру усіх змін даних об'єктів;
- бухгалтерський облік категорично документований, в критичних ситуаціях довіряють тільки бухгалтерському обліку;
- бухгалтерська інформація дає суцільну, без пропусків картину бізнесу.

Така вичерпність інформації забезпечує підприємствам свободу в прийнятті управлінських рішень.

Таким чином, головна задача бухгалтерського обліку - отримання точної і достовірної інформації про господарські процеси і результати діяльності підприємства, необхідною як для оперативного керівництва і управління підприємством, так і для використання інвесторами, кредиторами, податковими, фінансовими і банківськими органами іншими юридичними і фізичними особами.

Інформаційна база аналізу доходів підприємства складається з господарських та фінансових законодавчих актів, нормативно-планової документації, інформації бухгалтерського та статистичного обліку.

Основні джерела інформації, що використовуються для аналізу доходів підприємства наведено в табл. 2.7.

Інформаційна база для аналізу витрат виробництва та її аналітичні
можливості

Група	Джерела інформації
1) первинні документи	рахунки-фактури, договори, товарно-транспортні накладні, платіжні вимоги, специфікації, акти інвентаризації, порівняльні відомості, акти оцінки, рішення про надання асигнування, прибутковий касовий ордер, виписки банку, довідки та розрахунки бухгалтерії тощо
2) дані рахунків бухгалтерського обліку	30 «Готівка», 31 «Рахунки в банку»; 70 « <u>Доходи від реалізації</u> », 71 « <u>Інший операційний дохід</u> »; 72 « <u>Дохід від участі в капіталі</u> »; 73 « <u>Інші фінансові доходи</u> »; 74 « <u>Інші доходи</u> »
3) облікові реєстри	Журнал 6
4) фінансова звітність	ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», ф. № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», ф. № 5 «Примітки до річної фінансової звітності»
5) податкова звітність	Декларація з податку на прибуток
6) інші джерела	Калькуляція, прейскуранти, кошториси, результати попередніх аналітичних досліджень тощо

Для внутрішнього фінансового аналізу має використовуватись інформація, що міститься в головній книзі підприємства, а також у журналах-ордерах синтетичного та аналітичного обліку, в первинних документах. При необхідності до аналізу може бути залучена також звітна та оперативна статистична інформація.

Здійснення аналізу доходів підприємства доцільно проводити за трьома етапами: підготовчий, основний, заключний (табл. 2.8).

Необхідно встановити чіткі терміни, в які повинен бути проведений даний аналіз, і визначені конкретні виконавці, відповідальні за його проведення і результати. Передбачається збір інформації, необхідної для аналізу. Джерелами виступають: бухгалтерська звітність; статистична звітність; відомості синтетичного і аналітичного обліку по рахунках; первинна документація.

Економічними передумовами аналізу може бути вивчення законодавчих, нормативних документів з питань обліку, формування і оподаткування доходів і прибутку підприємства; оцінка ступеня розвитку ринку споживчих товарів і його кон'юнктури; державне врегулювання

споживчого ринку, роздрібних цін; вивчення та аналіз основних показників діяльності підприємства за ряд років, що впливають на формування і використання доходів підприємства (товарообіг, витрати обігу євро і т.д.); аналіз якості пасивів і активів; і т.д..

Таблиця 2.8

Етапи аналізу доходів підприємства

Етап	Дії
Підготовчий етап	Визначення цілей і завдань аналізу доходів Вибір предмета і об'єкта аналізу Визначення термінів проведення аналізу і виконавців Визначення необхідної інформації для здійснення аналізу Вивчення економічних передумов аналізу
Основний етап	Аналіз динаміки сукупного валового доходу Аналіз складу і структури сукупного валового доходу: - В залежності від виду діяльності (доходи від реалізації; інші доходи) - В залежності від сфери діяльності (доходи від виробничої діяльності; доходи від торговельної діяльності; доходи від надання послуг) - По відношенню до обсягу товарообігу - В залежності від ставок оподаткування - По структурним підрозділам Оцінка динаміки доходів від основного виду діяльності - Аналіз динаміки валового прибутку за сумою і рівнем - Аналіз динаміки валового прибутку за періодами року, за джерелами формування, за товарною структурою - Факторний аналіз доходів - Аналіз інших надходжень доходів - Аналіз за складом і структурі - Аналіз за джерелами формування - Аналіз розподілу доходів підприємства
Заключний етап	Виявлення резервів зростання різних видів доходів Розробка заходів по підвищенню прибутковості підприємства Оформлення та надання звіту по проведеним дослідженням

Основний етап починається з аналізу динаміки сукупного валового доходу, де вивчається динаміка доходів за кілька років, як по сумі так і за рівнем. Аналіз складу і структури сукупного валового доходу проводиться на основі інформації про класифікації доходів і передбачає розрахунок питомих ваг окремих видів доходів в сукупному валовому доході і аналіз їх змін у звітному році по порівняно з минулим.

Оцінка динаміки доходів від основної діяльності включає в себе наступні напрямки аналізу:

Аналіз динаміки валового прибутку - для цього складається аналітична таблиця, де за два періоди оцінюють зміну товарообігу, рівень торговельної надбавки і валовий прибуток за сумою і за рівнем. Також вважаються відхилення і темпи зміни.

Аналіз валового прибутку в розрізі товарних груп - у цих цілях будують таблицю, вказуючи докладний перелік товарних груп, реалізацією яких займається підприємство. Для кожної окремої групи розраховується товарообіг, рівень торговельної надбавки, валовий прибуток, рівень валового прибутку, а також вважають відхилення валового прибутку по суму і за рівнем. На етапі факторного аналізу доходів, чинниками, що прямий вплив, виступатимуть зміна обсягу товарообігу; зміна структури товарообігу; зміна рівня реалізованих торговельних надбавок.

Всі розраховані зазначені вище фактори доцільно узагальнити у зведеній таблиці і за підсумком знайти загальний вплив факторів.

З інших доходів з метою аналізу виділяють доходи від участі в діяльності інших підприємств, організацій, відсотки до отримання, інші доходи. Для них аналізу будують аналітичну таблицю, де вказують перераховані вище види доходів за два періоди по сумі і за питомою вагою, розраховують відхилення і темпи зміни.

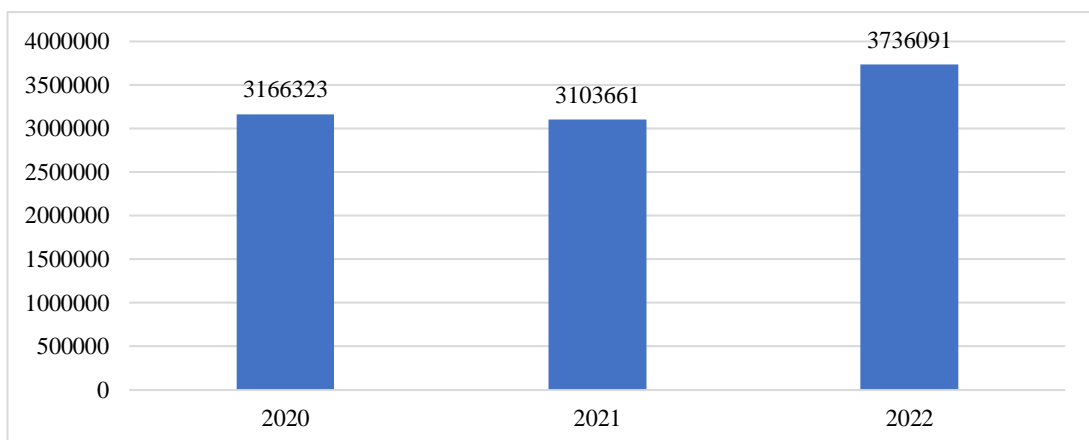

Рис.2.8. Динаміка чистого доходу від реалізації ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2020-2022 р, тис.грн.

В структурі чистого доходу переважали доходи від реалізації готової продукції (табл.2.9).

Таблиця 2.9

Структура доходів від реалізації ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2020-2022 р, тис.грн.

Показник	2020	2021	2022	Відхилення			
				2021/2020		2022/2021	
				Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %	Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %
Дохід від реалізації готової продукції, товарів, послуг всього	3166323	3103661	3736091	-62662	-1,98	632430	20,38
Виручка від реалізації власної готової продукції	2722400	2561038	3355286	-161362	-5,93	794248	31,01
Виручка від реалізації товарів	439101	537998	372218	98897	22,52	-165780	-30,81
Виручка від надання послуг	4822	4625	8587	-197	-4,09	3962	85,66

В структурі доходів по сегментам переважають доходи від реалізації молока (табл.2.10 та рис.2.9).

Таблиця 2.10

Структура доходів за сегментами ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2020-2022 р, тис.рн.

Показник	2020	2021	2022	Відхилення			
				2021/2020		2022/2021	
				Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %	Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %
Масло	571572	592229	648695	20657	3,61	56466	9,53
Сирно-творожна	314630	379215	410330	64585	20,53	31115	8,21
Молоко	829450	752070	900481	-77380	-9,33	148411	19,73
Вершки	142669	131225	170324	-11444	-8,02	39099	29,80
Сметана	432234	398737	494840	-33497	-7,75	96103	24,10
Кисломолочна	475380	449156	613464	-26224	-5,52	164308	36,58
Дитяче харчування	293125	333728	410435	40603	13,85	76707	22,98
Інша молочна продукція	107263	67301	87522	-39962	-37,26	20221	30,05
Всього	3166323	3103661	3736091	-62662	-1,98	632430	20,38

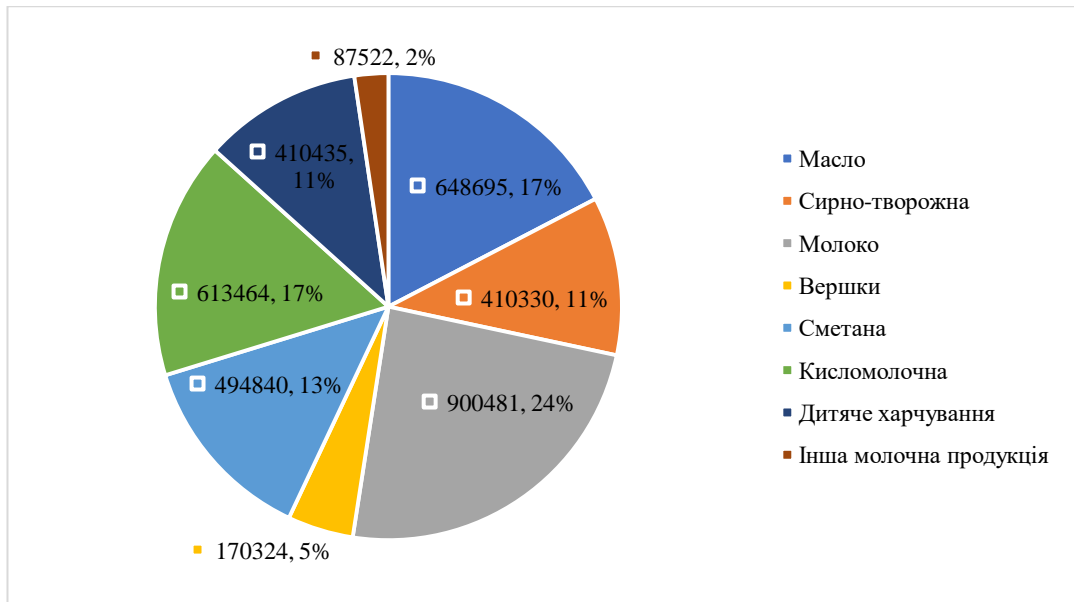

Рис.2.9. Структура доходів від реалізації ТДВ «Яготинський маслозавод» в 2022 р., %

Величина валового прибутку в 2022 р. виросла на 102,17% в порівнянні з 2021 р., (табл.2.11).

Таблиця 2.11

Динаміка показників валового прибутку, чистого прибутку ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2020-2022 р, тис.грн.

№ з/п	Показник	2020	2021	2022	Відхилення			
					2021/2020		2022/2021	
					Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %	Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %
1	Валовий: прибуток/збиток	508455	319157	645244	-189298	-37,23	326087	102,17
2	Інші операційні доходи	3332	23650	47017	20318	609,78	23367	98,80
3	Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток/збиток	223338	20788	291991	-202550	-90,69	271203	1304,61
4	Інші фінансові доходи	2539	1512	1745	-1027	-40,45	233	15,41
5	Інші доходи	24903	58650	882	33747	135,51	-57768	-98,50
6	Чистий фінансовий резу/збиток/льват: прибуток	129547	-63319	155639	-192866	-148,88	218958	345,80

В свою чергу чистий прибуток виріс в 2022 р. на 345,8%, тобто зі збитку

6331 тис.грн. фінансовий результат перетворився на прибуток в розмірі 155639 тис.грн.

Отже, в 2022 р. значно покращились доходи підприємства, виріс чистий дохід, чистий прибуток, що свідчить про зростання ефективності діяльності підприємства.

«Враховуючи управлінський аспект аналізу витрат операційної діяльності, можна порекомендувати проводити його у наступній послідовності

- аналіз динаміки витрат;
- аналіз структури витрат;
- аналіз витрат на 1 грн. виготовленої і реалізованої продукції;
- аналіз собівартості окремих видів продукції; –

оперативний аналіз собівартості» [2]

Перш за все слід зазначити, що в собівартість виросла з 2 657 868 тис.грн. в 2020 році до 3090 847 тис.грн. 2022 році (рис.2.10).

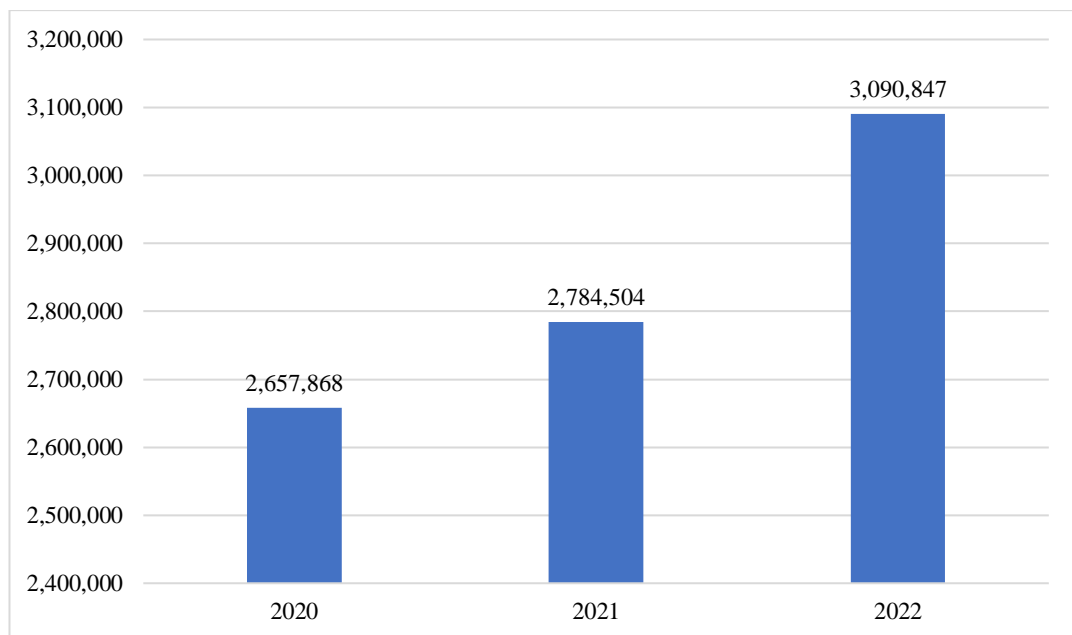

Рис.2.10. Динаміка собівартості продукції ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2020-2022 р, тис.грн.

В структурі собівартості переважало молоко, частка якого в 2022 році була на рівні 24% (табл.2.12 та рис.2.11).

Динаміка витрат за сегментами ТДВ «Яготинський маслозавод» за
2020-2022 р, тис.грн.

№ з/п	Показник	2020	2021	2022	Відхилення			
					2021/2020		2022/2021	
					Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %	Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %
1	Масло	401256	531328	536662	130072	32,42	5334	1,00
2	Сирно-творожна	324747	340220	339464	15473	4,76	-756	-0,22
3	Молоко	789102	674733	744963	-114369	-14,49	70230	10,41
4	Вершки	95612	117731	140909	22119	23,13	23178	19,69
5	Сметана	203561	357734	409379	154173	75,74	51645	14,44
6	Кисломолочна	421560	402969	507515	-18591	-4,41	104546	25,94
7	Дитяче харчування	332501	299410	339551	-33091	-9,95	40141	13,41
8	Інша молочна продукція	89529	60380	72041	-29149	-32,56	11661	19,31
9	Всього	2657868	2784504	3090847	126636	4,76	306343	11,00

Частка витрати на виробництво кисломолочної продукції та масла теж була значною та становила 17% (рис.2.11).

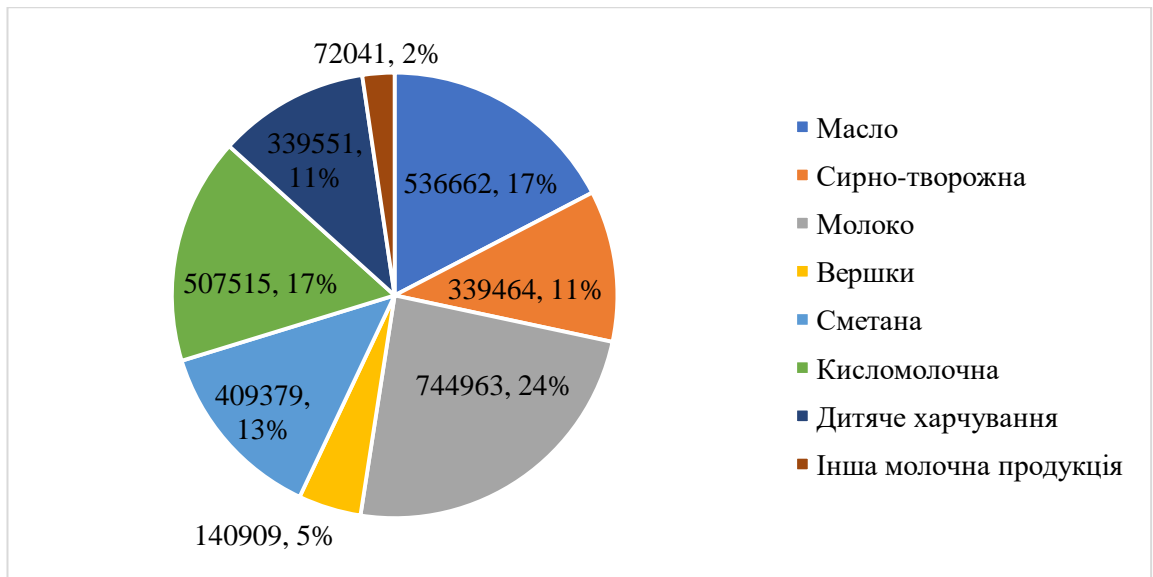

Рис.2.11. Структура витрат на виробництво ТДВ «Яготинський маслозавод» в 2022 р., %

Аналіз елементів операційних витрат свідчить, що більшість становили матеріальні витрати величина яких виросла на 17,73% в порівнянні з 2021 роком (табл.2.13).

Динаміка та структура елементів операційних витрат ТДВ
«Яготинський маслозавод» за 2020-2022 р, тис.грн.

№ з/п	Показник	2020	2021	2022	Відхилення			
					2021/2020		2022/2021	
					Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %	Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %
1	Матеріальні затрати	3111347	2237345	2634094	-874002	-28,09	396749	17,73
2	Витрати на оплату праці	163734	168573	195918	4839	2,96	27345	16,22
3	Відрахування на соціальні заходи	35183	38327	47339	3144	8,94	9012	23,51
4	Амортизація	62277	79243	75141	16966	27,24	-4102	-5,18
5	Інші операційні витрати	641210	197946	200416	-443264	-69,13	2470	1,25
	Разом	4013751	2721434	3152908	-1292317	-32,20	431474	15,85

Частка матеріальних витрат становила в 2022 р. 84%, що на 6 % більше ніж в 2020 р. (рис.2.12).

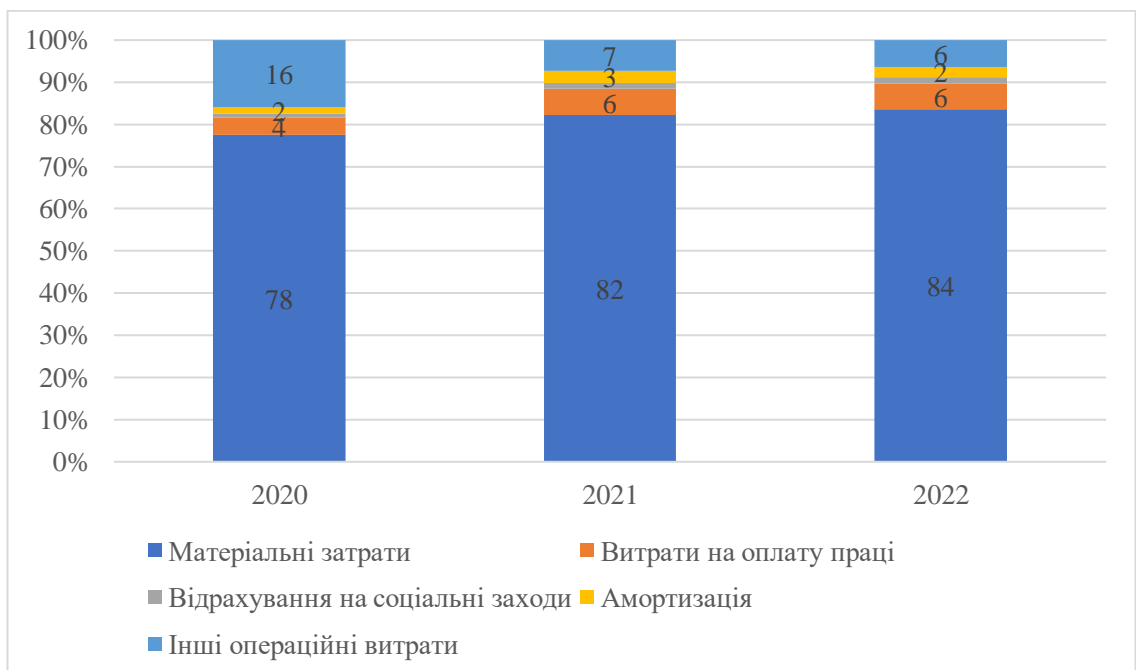

Рис.2.12. Структура елементів операційних витрат ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2020-2022 р, %

Величина адміністративних витрат в 2022 р. виросла на 13,5% в

порівнянні з 2021 р. (табл.2.14).

Таблиця 2.14

**Динаміка та структура адміністративних витрат ТДВ «Яготинський
маслозавод» за 2020-2022 р, тис.грн.**

№ з/п	Показник	2020	2021	2022	Відхилення			
					2021/2020		2022/2021	
					Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %	Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %
1	Адміністративні витрати всього, в тому числі:	33 076	33 130	37 602	54	0,16	4472	13,50
2	Витрати на персонал	24035	19977	23607	-4058	-16,88	3630	18,17
3	Отримані послуги	3834	696	721	-3138	-81,85	25	3,59
4	Витрати на амортизацію	1305	705	661	-600	-45,98	-44	-6,24
5	Послуги банків	425	224	249	-201	-47,29	25	11,16
6	Витрати на оренду	3	71	88	68	2266,67	17	23,94
7	Податки	1200	1733	1421	533	44,42	-312	-18,00
8	Ремонт і обслуговування основних засобів	31	1341	1631	1310	4225,81	290	21,63
9	Витрати на послуги зв'язку	250	559	367	309	123,60	-192	-34,35
10	Страховання	254	100	196	-154	-60,63	96	96,00
11	Витрати на транспорт	921	285	158	-636	-69,06	-127	-44,56
12	Інше	818	7439	356	6621	809,41	-7083	-95,21

Витрати на збут значно перевищують адміністративні витрати та становили в 2022 р. 296 742 тис.грн. що на 16,49% більше ніж в 2021 р. (табл.2.15).

Таблиця 2.15

**Динаміка та структура витрат на збут ТДВ «Яготинський маслозавод»
за 2020-2022 р, тис.грн.**

№ з/п	Показник	2020	2021	2022	Відхилення			
					2021/2020		2022/2021	
					Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %	Абс. відх., (+/-)	Відн. відх., %
1	Витрати на збут всього, в тому числі:	239 378	254 742	296 742	15364	6,42	42000	16,49
2	Рекламні та маркетингові витрати	103785	66330	42 282	-37455	-36,09	-24048	-36,26

Продовження табл.2.15

3	Транспортні витрати	59098	69536	113457	10438	17,66	43921	63,16
4	Витрати на персонал	53979	54180	67574	201	0,37	13394	24,72
5	Витрати на амортизацію	12914	13016	12372	102	0,79	-644	-4,95
6	Митні збори та доставка продукції для реалізації	12	7586	0	7574	63116,67	-7586	-100,00
7	Ремонт і обслуговування основних засобів	126	0	1208	-126	-100,00	1208	#ДЕЛ/0!
8	Інформаційно консультативні витрати	2648	0	0	-2648	-100,00	0	0
9	Енергоносії	703	0	0	-703	-100,00	0	0
	Тарні матеріали	5492	0	0	-5492	-100,00	0	0
	Інші послуги	621	44094	59849	43473	7000,48	15755	35,73

Як бачимо в 2022 р. році значно зменшились витрати на рекламу, так як в період воєнного стану не було потреби в рекламі.

Отже, для аналізу доходів підприємства використовується: горизонтальний, вертикальний і трендовий аналіз, які дають змогу виявити роль складових елементів на об'єкт аналізу в досягненні кінцевого результату, зміну їх частки, оцінку розвитку доходів підприємства, спрогнозувати його можливий рівень в найближчому майбутньому. Отже, система показників аналізу доходів від реалізації продукції відображає рівень розвитку суб'єкта господарювання, його місце на ринку, дозволяє порівняти досягнуті результати з результатами конкурентів, прослідкувати тенденцію зміни основних параметрів діяльності.

РОЗДІЛ III. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ВИТРАТ ТА ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Завдання та методи аудиту витрат та доходів від операційної діяльності

Для об'єктивної думки щодо інформації про витрати та доходи суб'єкта господарювання, випуск готової продукції та її собівартості проводиться аудиторське дослідження. Аудит витрат та доходів діяльності констатує про те, чи відповідає інформація, відображена у фінансовій звітності в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок обліку, підготовки і подання фінансових звітів. Проведення аудиту витрат та доходів діяльності передбачає виконання виробничої програми (контроль виконання планів за об'ємами, асортиментом, якістю продукції то зобов'язання щодо її постачання), перевірка правильності та своєчасності наявності та руху готової продукції на складах, контроль збереження продукції та дотримання встановлених лімітів.

Метою аудиту витрат діяльності є:

- перевірка правильності класифікації витрат, не пов'язаних із виробництвом;
- перевірка повноти відображення витрат у бухгалтерському обліку.

Завдання аудиту витрат діяльності – встановити:

- повноту сформованих підприємством витрат діяльності відповідно до П (С) БО 16 «Витрати» та Методичних рекомендацій;
- документальне обґрунтування зазначених витрат;
- відповідність зазначених в обліковому регістрі сум і періодів, до яких вони належать, первинним документам (рахункам, договорам, банківських виписок, товарно–транспортних накладних тощо).

Розробляючи план та програму аудиту, аудитор формує конкретні завдання щодо окремої категорії операцій. Такі завдання щодо витрат діяльності наведені у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Конкретні завдання аудиту витрат діяльності підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод»

Загальні завдання аудиту	Конкретні завдання аудиту
Наявність	Підтвердити здійснення фактів витрат діяльності
Права і зобов'язання	Перевірка документів, які підтверджують формування витрат діяльності підприємства
Оцінка	Перевірити, чи формування витрат діяльності здійснюється відповідно до П(с)БО 16 «Витрати»
Факт події	Перевірити чи операції по проведенню витрат були віднесені до звітного періоду і чи існують первинні документи, які це підтверджують
Повнота обліку	Перевірити, чи всі первинні документи по витратам діяльності були перенесені у реєстри аналітичного і синтетичного обліку (оборотно–сальдову відомість головну книгу; книгу обліку продажу)
Подання і розкриття інформації у звітності	Перевірити чи належним чином суми по витратам діяльності підприємства були відображені у фінансовій звітності підприємства

З цією метою аудитор повинен здійснити:

перевірку наявності й правильності оформлення первинних документів, що є підставою для записів із формування витрат діяльності підприємства;

оцінку стану синтетичного й аналітичного обліку витрат діяльності підприємства;

перевірка повноти правильності й достовірності відображення операцій із формування витрат діяльності в обліку та звітності;

Інформаційна база для проведення аудиту витрат діяльності представляє собою перелік нормативних документів, форм фінансової звітності, первинних документів, реєстрів аналітичного та синтетичного обліку та інших документів.

Предметна область дослідження аудиту витрат діяльності включає інформацію, за допомогою якої аудитор відтворює ланцюг взаємопов'язаних

фактів виробничої діяльності. Дослідження не обмежується вивченням бухгалтерських документів, оскільки рамки відображення господарських операцій значно ширші.

Детальному вивченню підлягають також посадові інструкції персоналу, звітність (фінансова, статистична, оперативна), реєстри обліку, первинні документи, пояснення та інформація персоналу суб'єкта господарювання, наказ про облікову політику.

Аудитор в якості джерел отримання аудиторських доказів при проведенні аудиту витрат підприємства повинен використовувати: первинні документи, аналітичні документи, синтетичні документи, головну книгу; звіт про фінансові результати; акти перевірки інших суб'єктів контролю (внутрішніх аудиторів, перевіряючи контрольно–ревізійного управління, податківців); накази, розпорядження, пояснювальні записки тощо.

Завершується організаційно–методична підготовка аудиту до виїзду на підконтрольне підприємство складанням робочого плану аудитора, де кожний виконавець за виділеним йому керівником бригади об'єктом і строком завершення контролю встановлює проміжні інтервали часу і елементи виконаних робіт. Загальний план аудиторської перевірки наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Загальний план аудиторської перевірки на підприємстві ТДВ «Яготинський
маслозавод»

№	Розділи аудиту	Період проведення	Виконавець	Примітки
1.	Тестування внутрішнього контролю	10.11.2022	Галецька О. В.	
2.	Аудит адміністративних витрат	11.11.2022	Галецька О. В.	
3.	Аудит витрат на збут	12.11.2022	Галецька О. В.	
4.	Аудит інших операційних витрат	12.11.2022	Галецька О. В.	
5.	Узагальнення результатів перевірки	13.11.2022	Галецька О. В.	

За програмою аудиту здійснюється перевірка правильності відображення витрат діяльності в обліку і звітності за обраним методом організації аудиту (суцільний, вибіркового, комбінований).

Програму перевірки витрат діяльності на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» наведемо в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Програма перевірки витрат діяльності на підприємстві ТДВ
«Яготинський маслозавод»

№	Перелік аудиторських процедур	Дата	Виконавець	Робочі документи
1	2	3	4	5
1. Адміністративні витрати (рахунок 92)				
1.1.	Перевірка обґрунтованості включення витрат до складу адміністративних	11.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці
1.2.	Наведення складу витрат за статтями	11.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці
1.3.	Перевірка обґрунтованості віднесення до складу адміністративних витрат податків, зборів та обов'язкових платежів	11.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці, розрахунки
1.4.	Складання переліку видів та сум податків, віднесених на адміністративні витрати	11.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці
1.5.	Перевірка наявності та повноти оформлення документів, підтверджуючих витрати	11.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці, розрахунки
2. Витрати на збут (рахунок 93)				
2.1.	Перевірка обґрунтованості включення витрат до складу витрат на збут	12.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці
2.2.	Наведення складу витрат за центрами виникнення витрат згідно застосовуваної підприємством класифікації	12.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці, розрахунки
2.3.	Перевірка наявності та повноти оформлення документів, підтверджуючих витрати	12.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці
3. Інші витрати операційної діяльності (рахунок 94)				
3.1.	Перевірка правильності визначення собівартості іноземної валюти, що реалізована, та операційних курсових різниць	13.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці
3.2.	Перевірка відповідності застосованого метода оцінки запасів при реалізації облікової політики	13.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці
3.3.	Перевірка правильності розрахунку резерву сумнівних боргів	13.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці
3.4.	Перевірка обґрунтованості списання на витрати поточної безнадійної заборгованості в сумі, що перевищує резерв сумнівних боргів	13.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці
3.5.	Перевірка правильності відображення в обліку витрат від знецінення, нестачі та псування запасів	13.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці
3.6.	Перевірка наявності та повноти оформлення документів, підтверджуючих витрати	13.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці
4. Узагальнення результатів перевірки				
4.1.	Узагальнення інформації з аудиту витрат	14.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці, розрахунки
4.2.	Складання аудиторського висновку і аудиторського звіту	14.11.22	Галецька О. В.	
4.3.	Розробка пропозицій для покращення контролю витрат підприємства	14.11.22	Галецька О. В.	Аналітичні таблиці

Отже, організаційні етапи проведення аудиту витрат діяльності: укладання договору, визначення мети і завдання аудиту, оцінка середовища, складання плану, програми аудиту, визначення процедур для кожного етапу процесу аудиторської діяльності та коригування загального плану і програми протягом усього процесу аудиту, складання звіту аудиту та надання висновку.

У більшості випадків аудит доходів підприємства проводять з метою з'ясувати, чи не спотворена інформація в документації підприємства і чи не існує прихованих доходів.

Джерелами інформації, що використовується при аудиті доходів є:

- державні нормативні акти;
- внутрішньо-фірмові положення з планування, обліку, контролю доходів, прийняті і затверджені підприємством;
- договірна документація, первинні облікові документи, облікові реєстри, фінансова звітність;
- заяви і роз'яснення керівництва підприємства, висновки експертів, результати перевірок контролюючих організацій, робочі документи аудитора при періодичному аудиті, аудиторський висновок попереднього аудитора при первісному аудиті.

Завдання аудиту формування та обліку доходів організації: перевірка повноти відображення:

- чи в повному обсязі відображені всі доходи, тобто показники, на основі яких і визначається результат діяльності економічного суб'єкта;
- встановлення приналежності: чи дійсно відображені доходи відносяться до господарських операцій клієнта;
- перевірка правильності оцінки: відповідність оцінки доходів і витрат облікову політику, принципам бухгалтерського обліку; використання оцінки на основі наступності;
- встановлення правильності відображення доходів у звітності;

- перевірка правильності класифікації доходів;
- встановлення законності оформлення господарських операцій діяльності підприємства в первинних документах і звірка даних, відображених в облікових регістрах;
- підтвердження достовірності та правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності;
- перевірка правильності формування чистого прибутку звітного періоду, її розподілу та використання.

Об'єктами аудиту є операції з отримання доходів від звичайних видів діяльності.

Джерелами інформації для аудиту доходів від звичайних видів діяльності є: договори поставки продукції (виконання робіт, надання послуг), накладні, рахунки-фактури, облікова політика підприємства, авансові звіти, акти про заліку взаємних вимог, облікові регістри, головна книга, бухгалтерська звітність [56, с. 222].

В результаті проведення перевірки бухгалтерського обліку доходів можуть бути виявлені помилки як навмисного, так і ненавмисного характеру. При ознайомленні з підприємством і вивчення його облікової політики, аудиторі необхідно звернути увагу на попереднє складання річної звітності.

Для аудиту доходів на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» застосовуються такі методи перевірок: документальна, спеціальна, зустрічна. Документальною вважається перевірка документів і записів операцій в облікових регістрах.

Спеціальна перевірка застосовується, якщо є необхідність залучення до перевірки експерта в тій чи іншій сфері діяльності. Зустрічна перевірка здійснюється з метою встановлення відповідності існуючим вимогам звітності, що перевіряється.

Однією з найважливіших вимог до сучасного аудиту є його обов'язкове планування, яке забезпечує своєчасне і ефективне виконання робіт.

В процесі планування необхідно:

- розробити і задокументувати загальну стратегію аудиту, що визначає передбачуваний об'єм і напрям аудиторської перевірки;
- розробити і задокументувати детальний план аудиту, який визначає характер, терміни і об'єм запланованих аудиторських процедур, необхідних для здійснення загальної стратегії аудиту.
- Аудитор повинен розробити загальну стратегію аудиту, яка встановлює об'єм, час, напрям аудиту і є керівництвом при розробці детальнішого плану аудиту. Розробка загальної стратегії аудиту включає:
  - визначення характеристик завдання, що обмежують його об'єм, таких як використовуваний підхід до підготовки фінансової звітності з урахуванням галузевих особливостей і територіальне розташування підрозділів фірми-клієнта;
  - встановлення термінів підготовки звітів за результатами проведення завдання для того, щоб спланувати терміни виконання аудиту і характер необхідних контактів (наприклад, терміни підготовки проміжного і остаточного звіту), ключові дати для передбачуваних контактів з керівництвом клієнта;
  - розгляд важливих питань аудиту, а саме: визначення рівня суттєвості; попереднє визначення областей з високим рівнем ризику істотного спотворення фінансової звітності; попереднє визначення істотних статей звітності і сальдо по рахунках; оцінка того, чи може аудитор спланувати отримання доказів ефективності внутрішнього контролю; визначення останніх за часом значимих змін, що відносяться до сфери діяльності фірми-клієнта, галузі, до якої вона відноситься, принципів підготовки фінансової звітності і інших відповідних обставин.

Із метою запровадження методу організації аудиту доходів, а також кількості необхідних аудиторських процедур, аудитор проводить тестування внутрішнього контролю і системи бухгалтерського обліку, яке дозволяє отримати відповіді на такі запитання:

– аналітичний облік доходів здійснюється з достатнім рівнем деталізації?

– відвантаження продукції й товарів санкціонується належним чином?

– дані аналітичного обліку звіряються із синтетичними регістрами та Головною книгою?

– бухгалтерський облік доходів і фінансових результатів ведеться відповідно до вимог П(с)БО 15 «Доходи»?

Тест системи внутрішнього контролю й бухгалтерського обліку доходів на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» наведено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Тест системи внутрішнього контролю й бухгалтерського обліку доходів на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод»

№ з/п	Зміст питання	Варіант відповіді		
		так	ні	інф. відсутня
1	2	3	4	5
1.	Чи ведеться окремо облік різних видів доходів: • відомості; • картки; • інше?	так	ні ні	
2.	Чи є відповідальні особи за повноту і своєчасність відвантаження товарів (робіт, послуг)?	так		
3.	Особи, які розробляють і затверджують цінову політику: – керівник; – спеціальний відділ; – бухгалтерія	так	ні ні	
4.	Чи укладаються договори з кожним покупцем на кожний вид реалізації робіт (послуг)?	так		
5.	Особи, які дають дозвіл на реалізацію продукції (робіт, послуг): – керівник; – заступник; – інша особа.	так	ні - ні	
6.	Чи узгоджується з головним бухгалтером реалізація продукції (робіт, послуг) боржникам?		ні	
7.	Хто приймає рішення про реалізацію продукції (робіт, послуг) пов'язаним особам: • керівник; • інші?	так	ні	
8.	Чи звіряються рахунки-фактури із затвердженими замовленнями на продаж і документами на відвантаження продукції (товарів)?	так		

9.	Чи звіряються дані аналітичного обліку з формування доходів: • з журналами-ордерами; • з Головною книгою?	так так		
10.	Чи ведеться аналітичний облік реалізації продукції (робіт, послуг) і визначення доходів за бартерними угодами?		ні	
11.	Чи відповідає визнання доходів П(с)БО № 15	так		
12.	Чи ведуться книги реєстрації замовлень на продаж готової продукції (товарів)?		ні	
13.	Наявність затверджених преїскурантів.	так		
14.	Ким затверджуються прайси (преїскуранти)?		ні	
15.	Чи були виявлені випадки реалізації продукції (товарів) без документів на відвантаження?		ні	
16.	Чи перевірялися критерії визнання доходів згідно з класифікацією доходів?	так		

Проведене тестування дає змогу дати оцінку системі внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку, встановити ризик контролю і обліку та ризик не виявлення. На підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» діє слабка система внутрішнього контролю.

3.2. Методика проведення аудиту витрат та доходів від операційної діяльності

Аудит витрат діяльності на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» потрібно починати з дослідження структури та управління підприємства, це потрібно для правильного формування висновку про віднесення до тих чи інших витрат. Особливо необхідно переконатися, чи немає фактів помилкового віднесення витрат, що формують собівартість реалізованих товарів (робіт, послуг), наприклад, до адміністративних. Цей момент є істотним, тому що, згідно з п. 138.4 ПКУ, «витрати, що формують собівартість ... визнаються витратами того звітного періоду, в якому визнано доходи від реалізації ...». А інші витрати, в тому числі адміністративні, «... визнаються витратами того звітного періоду, в якому вони були здійснені ...» (п. 138.5 ПКУ).

Також слід перевірити наявність і оформлення документів, що підтверджують зв'язок понесених витрат з веденням господарської діяльності. Причому потрібно вивчити не тільки первинні документи, що фіксують господарські операції, але і накази (розпорядження) по підприємству, договори, протоколи зборів, інші документи, пов'язані з управління підприємством. Зокрема, аудитору доцільно вивчити наступні документи:

- протоколи про проведення зборів засновників і / або інших зборів органів управління підприємства;

- накази про здійснення представницьких витрат, визначені кошторисом представницьких витрат, протоколи зустрічей представників підприємства з діловими партнерами;

- документи, що підтверджують зв'язок здійснених витрат на відрядження з діяльністю підприємства. В пп. 140.1.7 ПКУ наведено невичерпний перелік таких документів. До них відносяться: запрошення приймаючої сторони, діяльність якої збігається з діяльністю платника податку; укладений договір чи контракт; інші документи, які встановлюють або засвідчують бажання встановити цивільно–правові відносини; документи, що засвідчують участь особи, яка відряджена в переговорах, конференціях або симпозіумах, інших заходах, які проводяться за тематикою, що збігається з господарською діяльністю підприємства.

Оскільки наведений перелік не є повним і вичерпним, то, на нашу думку, до підтверджуючих документів також можна віднести:

- наказ по підприємству про відрядження;

- протокол про наміри і / або розбіжності з партнерами (в тому числі і з не відбулися);

- маршрутний лист та / або посвідчення про відрядження з відмітками про прибуття та вибуття, завірені печатками. Відносно посвідчень про відрядження необхідно відзначити наступне: Мінфін наказом № 738 від 26.11.2011 р скасував наказ ДПАУ «Про затвердження форми посвідчення про відрядження» № 260 від 28.07.1997 р Але підприємствам ніхто не забороняє

використовувати аналогічні форми при оформленні відряджень. При наявності відміток про прибуття (вибуття) така форма є одним з документів, що підтверджують зв'язок понесених витрат з діяльністю підприємства;

– документи, що підтверджують закріплення об'єктів основних засобів і нематеріальних активів за відділами і службами, що відносяться до адміністративно–управлінському апарату, наприклад, накази (розпорядження) про закріплення легкових автомобілів. Відносно підтвердження витрат на використання ПММ легковими автомобілями слід сказати, що наказом Держслужби статистики України № 95 від 19.03.2013 р скасована типова форма № 3 «Подорожній лист службового легкового автомобіля». Але підприємство має право самостійно розробити, затвердити і використовувати власний бланк подорожнього листа. Звичайно ж, в цьому бланку повинні бути відповідні обов'язкові реквізити або реквізити типових або спеціалізованих форм (п. 2.7 Положення № 88);

– документи, що підтверджують зв'язок понесених витрат на оплату послуг зв'язку з господарською діяльністю підприємства. Практика проведення перевірок органами податкової інспекції показує, що одних рахунків і / або актів виконаних робіт (послуг) від спеціалізованих підприємств зв'язку недостатньо. Тому на підприємствах, де порівняно великі суми йдуть на оплату витрат на зв'язок (стаціонарну, мобільний, Інтернет), повинна бути додаткова документація. По–перше, необхідні роздруківки телефонних переговорів із зазначенням напрямків (міст, країн), витраченого часу (в хвиликах) і сум (в гривнях). По–друге, доцільно вести реєстрацію вихідних дзвінків в спеціальному журналі, де слід вказувати, крім інших даних, мету телефонних переговорів. Цей момент буде сприяти і контролю за доцільністю витрат з боку керівництва підприємства;

– виписки банку з поточних рахунків підприємства. Свого часу велися дискусії: можна чи не можна відносити вартість послуг банків до складу «податкових витрат» без акту виконаних робіт (послуг), адже на практиці далеко не всі банки надають такі акти. У листі ДПСУ № 7912/6 / 15–1415 від

07.05.2012 р наведено справедливий висновок про те, що «в якості документа, що підтверджує суму витрат на оплату банківських послуг з розрахунково-касового обслуговування, може бути виписка з особового рахунку клієнта, яка містить зміст наданої банком операції – послуги з розрахунково-касового обслуговування та суми угоди за умови зазначення в ній обов'язкових реквізитів».

Аудитор повинен перевірити наявність в документах всіх необхідних реквізитів: назва документа, дату складання, назву підприємства, від імені якого складено документ, зміст господарської операції, її вимірники в натуральному і грошовому вираженні, перелік посадових осіб та їх підписи; Здійснюючи перевірку накопичення та списання адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат, аудитор повинен перевіряти правильність віднесення витрат до відповідних напрямів. Перелік виявлених помилок і порушень записується до робочого документу (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Перелік виявлених помилок і порушень при аудиті витрат ТДВ
«Яготинський маслозавод»

№	Первинний документ, обліковий реєстр				Характер порушення
	Найменування	№	Дата, період	Сума	
1	2	3	4	5	6
1	Авансовий звіт	56	23.07.2022	1800	Витрати на відрядження заступника директора віднесені до собівартості продукції
2	Акт наданих телекомунікаційних послуг	172	30.04.2022	200	Вся сума рахунку віднесена до собівартості продукції, не виділено суми телекомунікаційних витрат центрального офісу управління
3	Відомість на нарахування заробітної плати	5	31.05.2022	18000	Заробітна плата експедиторів віднесена до собівартості продукції
4	Виписка банку	532	03.06.2022	200	Місячна плата за банківські послуги віднесена на витрати виробництва
5	Бухгалтерська довідка	15	24.10.2022	3459	Відсотки за кредит не віднесено до фінансових витрат, а до загальнопромислових витрат

Таким чином, результати такої перевірки можуть бути узагальнені у робочому документі аудитора (табл. 3.6)

Таблиця 3.6

Робочий документ аудитора розбіжностей у відображенні витрат підприємства

ТДВ «Яготинський маслозавод»

№ п/п	Вид витрат	Журнал-ордер №5		Відхилення
		За даними бухг. обліку	За результатами аудиту	
1	Адміністративні витрати		+2200	2200
2	Витрати на збут		+18000	18000
3	Фінансові витрати		+3459	3459
4	Витрати виробництво	200	-200	0
5	Собівартість продукції	20000	-20000	0
6	Загальновиробничі витрати	3459	-3459	0

Таким чином, за період перевірки необґрунтовано завищено внесення витрат виробничої собівартості на суму 20000 грн., необґрунтовано завищено загальновиробничі витрати на суму 3459 тис. грн. та завищено витрат на виробництво у сумі 200 грн. Відповідно викривлено узагальнення інформації про адміністративні витрати на суму 2200 грн., витрати на збут на суму 18000 грн. та фінансові витрати на суму 3459 грн.

При проведенні аудиту обґрунтованості нарахованої заробітної плати адміністративному персоналу підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» виявлено такі порушення (табл.3.7)

Таблиця 3.7

Порушення при проведенні аудиту витрат на оплату праці персоналу

ТДВ «Яготинський маслозавод»

№ п/п	Назва документу	Дата документу	Сума, грн.	Характер порушення
1	Відомість на зарплату	31.03.2022	800	Нараховано заступнику директора премію без наказу директора
2	Відомість на зарплату	30.06.2022	55	Ненараховано індексацію грошових доходів робітнику основного виробництва зі збуту
3	Відомість на зарплату	31.07.2022	120	Нараховано секретарю директора за дні перебування у відпустці без збереження заробітної плати

Таким чином, на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» відображено необґрунтованих витрат на оплату праці персоналу на суму 975 грн.

Виходячи з характеру діяльності підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод», змісту контролю визначається потреба в спеціалістах, яких слід залучити з апарату підприємства при проведенні аудиту для виконання контрольно-аудиторського процесу. Далі узгоджується із замовником програма перевірки, обсяг робіт, термін аудиту, форма представлення результатів аудиту, рівні відповідальності аудиторської фірми, вартість аудиторських послуг; закріплюються всі ці домовленості між аудиторською фірмою і замовником договором. Після цього готується нормативно-правова база аудиторської перевірки. Програму перевірки доходів підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» товарів, робіт і послуг, яку наведемо в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Програма перевірки доходів підприємства ТДВ «Яготинський
маслозавод»

№ з/п	Перелік аудиторських процедур	Виконавець	Термін перевірки	Примітки
1	2	3	4	5
1.	Перевірка наявності доходів у звітному періоді (існування)	Сич М.І.	24.04	
2.	Підтвердження відповідними документами доходів і прав підприємства на їх визнання (права та обов'язки)	Сич М.І.	24.04	
3.	Перевірка правильності обліку операцій по збільшенню доходів (виникнення)	Сич М.І.	24.04	
4.	Перевірка повноти відображення в обліку і звітності сум доходів	Сич М.І.	24.04	
5.	Контроль за правильністю визначення величини доходів для їх правдивого відображення в звіті про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) (вартісна оцінка)	Сич М.І.	24.04	
6.	Перевірка точності визначення вартості страхової продукції і послуг, управлінських, комерційних та інших доходів, а також їх віднесення до відповідних періодів (точне вимірювання)	Сич М.І.	24.04	

Продовження табл. 3.8

1	2	3	4	5
7.	Перевірка правильності класифікації доходів та подання в звіті про фінансові результати з достатньою деталізацією (представлення і розкриття)	Сич М.І.	24.04	
8.	Перевірка доходу, отриманого від інших доходів	Сич М.І.	24.04	
9.	Перевірка доходу від реалізації інших оборотних активів	Сич М.І.	24.04	
10.	Перевірка доходу від операційної оренди активів: • перевірка права власності на майно, яке здається в оренду; • терміни здачі в оренду; • умови надання оренди; • дотримання вимог П(с)БО № 14.	Сич М.І.	24.04	

Аудит доходів передбачає перевірку обґрунтованості віднесення тих чи інших надходжень до доходів підприємства і подальшу перевірку правомірності їх відображення за відповідними рядками Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод». Велика увага в процесі аудиту приділяється перевірці документального підтвердження доходів, для цього необхідно визначити правомірність визнання доходів.

При здійсненні аудиту доходів отриманих від реалізації продукції досліджується наявність реалізації продукції без укладання договорів. Якщо такі факти виявлено, то аудитор нотує їх до робочого документа (табл. 3.9)

Таблиця 3.9

Інформація про реалізацію продукції підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» без укладання договорів

№ з/п	Покупець	Первинні документи		Вид продукції	Од. виміру	Кількість	Ціна	Вартість	Відмітка про оплату		Примітки аудитора
		№	Дата						Дата	Сума	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	ТОВ «Конон»	3	12.01	молоко	м	1000	4	4000	25.01	4000	
2.	ТОВ «Олімп»	7	15.03	молоко	м	600	5	3000	30.04	3000	
3.	ПП «Лідер»	19	21.05	молоко	м	500	7	3500	31.05	3500	
	Усього	X	X	X	X	X	X		X		X

За фактами реалізації, які оформлені договорами купівлі-продажу, підряду тощо, необхідно хоча б вибірково перевірити, чи відповідає оформлення договорів вимогам Цивільного кодексу. Як правило, найбільшу питому вагу у доходах підприємства складають доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Величина цього доходу залежить від кількості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) і реалізаційної ціни. Тому аудиторі необхідно за обраним методом організації перевірки (суцільний, вибірковий) перевірити чинники, які впливають на достовірність відображеної в бухгалтерському обліку й фінансовій звітності інформації щодо доходів від реалізації (табл. 3.10). У першу чергу, необхідно перевірити відповідність інформації щодо кількості відвантаженої продукції за даними складу та даними документів на відвантаження продукції.

Таблиця 3.10

Вибіркова перевірка кількості відвантаженої продукції підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» за даними складського обліку й документів на реалізацію продукції в 2022 році

№	Найменування продукції	Покупець	Дані складського обліку (картки)			За даними документів на реалізацію			Відхилення	Примітки
			Дата відвант.	Номер запису	Кількість	Дата відвант.	№	Кількість		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Молоко	ТОВ «АВС»	23.01	1	155	23.01	1	150	-5	
2.	Кефір	ТОВ «Адель»	03.04	4	1000	03.04	4	900	-100	
3.	Сметана	ПП «Ніка»	27.12	6	500	27.12	6	450	-50	
Усього фактів відхилення									-155	

Досліджуючи доходи від реалізації продукції на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод», необхідно дослідити відповідність цін реалізації та затверджених калькуляцією. У разі виявлення відхилень аудитор розраховує суму недоодержаних доходів, з'ясовує причини відхилень шляхом заслуховування пояснень відповідальних осіб. Ця інформація необхідна, в першу

чергу, для внутрішніх користувачів (власників, адміністрації), але може бути цікавою (якщо є значні суми суттєві) і для зовнішніх користувачів (табл.3.11).

Таблиця 3.11

Вибіркова перевірка на відповідність ціни реалізації підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» ціні за калькуляційною карткою в 2022 році

№ з/п	Найменування продукції (товарів, послуг, робіт)	Ціна за калькуляційною карткою	Документ на реалізацію			Відхилення (+.-) гр. 6 --гр. 3	Примітки
			№	Дата	Ціна		
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Молоко	15,,5	17	25.01	15,0	-0,50	
2.	Кефір	5	23	12.02	4,90	-0,10	
3.	Сметана	6	18	17.07	5,5	-0,50	
Усього встановлено фактів відхилення —			3				

За встановленими фактами відхилень у цінах реалізації аудитор проводить детальне дослідження, в результаті якого встановлює:

- яким покупцям продукція відвантажена за цінами, нижчими за встановлені калькуляцією;
- як це відбилося на доходах підприємства;
- хто з персоналу санкціонував таку реалізацію;
- чи була в тому виправдана необхідність.

Результати аудиторського дослідження відхилень у цінах реалізації аудитор відображає в робочому документі (табл. 3.12)

Таблиця 3.12

Відомості про факти реалізації продукції підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» за цінами, нижчими за калькуляційні

№ з/п	Документ		Покупець	Реалізовано			Ціна за калькуляційною карткою	Відхилення		Примітки
	№	Дата		Кількість	Ціна	Вартість		Ціни (гр. 8 - гр. 6)	Вартості (гр. 9 x гр. 5)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	17	25.01	ТОВ «АВС»	100	150	15000	155	5	500	
2.	23	12.02	ТОВ «Адель»	800	4,90	3920	5	0,1	80	
3.	18	17.07	ПП «Ніка»	900	5,5	4950	6	0,5	450	
Усього		X	X	X	X	23870	X	X	1030	X

Залежно від суттєвості інших груп доходів аудитор приймає рішення щодо

їх перевірки й аналогічно проводить аудиторське дослідження.

У процесі аудиту дуже важливо контролювати правильність відображення доходів на рахунках бухгалтерського обліку і в звітності. Після зіставлення звітних показників з даними синтетичного і аналітичного обліку аудитор вивчає документи, на підставі яких здійснювалися операції. Якщо виникають сумніви, то аудитор пропонує при можливості внести зміни до показників обліку і звітності.

Для підготовки висновку всі виявлені порушення і помилки на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» аудитор групує у робочому документі.

За результатами проведеної аудиторської перевірки доходів аудитор повинен скласти аудиторський звіт і аудиторський висновок. Аудиторський звіт - це ширший за своїм змістом документ, що складається відповідно до угоди аудитора і замовника. Його складають тільки для замовника, тоді як аудиторський висновок надається широкому колу користувачів[29, с. 164].

Аудиторський звіт адресується замовнику із зазначенням дати складання, підписується керівником аудиторської фірми (або особою, уповноваженою керівником) і аудитором, що проводив перевірку, завіряється печаткою аудиторської фірми. Кожна сторінка аудиторського звіту підписується аудитором, який здійснював перевірку, і завіряється його особистою печаткою. Аудиторський звіт підписується аудитором і керівником аудиторської фірми, що здійснював перевірку (або особою, уповноваженою керівником). Зазначається дата аудиторського звіту.

Після завершення аудиту доходів на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» аудитор надав позитивний висновок.

У результаті проведення аудиту доходів на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» встановлено: надана інформація дає реальне й повне уявлення про отримані доходи. Система бухгалтерського обліку, яка застосовувалася на підприємстві, відповідає законодавчим та нормативним вимогам. Фінансова звітність підготовлена на підставі дійсних даних

бухгалтерського обліку і достовірно й повно подає фінансову інформацію про підприємство згідно з нормативними вимогами про бухгалтерський облік та звітність в Україні. Стан обліку та фінансової звітності підприємства відповідає вимогам чинного законодавства.

Рекомендації за результатами аудиторської перевірки:

- 1) обов'язкове заповнення всіх реквізитів у договорах поставки товарів.
- 2) приведення в порядок обліку первинних документів:
  - реєстрація документів на вступ і відпуск товарів в документах тільки уніфікованої форми;
  - розташування первинних документів у картотеці з термінами зберігання в архіві;
  - обов'язкове оформлення акта про виділення до знищення документів.
- 3) обов'язкова щоквартальна глибока інвентаризація розрахунків за отримані товари, оформлення актів.
- 4) провести атестацію матеріально відповідальних осіб, бухгалтерської служби на знання законів, нормативних положень, методичних вказівок, інших правил ведення обліку і іноземній валюті.

Закінчуючи дослідження аудиту доходів, хотілося б внести пропозиції по технології та методиці аудиту. Поза аудитом, як правило, залишаються аналітичні процедури, тому потрібно добиватися неодмінного їх застосування в ході перевірки. Необхідно виділяти аудит бухгалтерського, податкового та управлінського обліку.

3.3. Шляхи удосконалення обліково-аналітичних та контрольних аспектів щодо витрат та доходів від операційної діяльності

Для удосконалення документообігу на підприємства в ТДВ «Яготинський маслозавод» можна запропонувати наступні напрямки:

- підвищення якості документованих рішень;
- підвищення якості створення та оформлення документів;

- використання сучасних інформаційних технологій;
- контроль виконання документів і доручень.

Сучасні інформаційні технології необхідно використати для створення електронного документообігу на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод».

Запропонований зразок графіка електронного документообігу витрат для підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» (табл. 3.13).

Таблиця 3.13

Запропонований зразок графіка електронного документообігу витрат для підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод»

Документ	Створення документа		Перевірка та обробка документа			
	Відповідальна особа (підрозділ)	Строк використання	Відповідальна особа	Строк виконання	Термін надання керівництву	Форма надання керівництву
1	2	3	4	5	6	7
Рахунок на отримання послуг з електропостачання	Структурні підрозділи	На 25 число щомісяця	бухгалтер	3 дні	За вимогою	оригінал
Авансовий звіт	Підзвітна особа	3 дні	бухгалтер	1 день	1 день	оригінал
Відомість на нарахування зарплати	Структурні підрозділи	До 5 числа щомісяця	бухгалтер	5 днів	За вимогою	оригінал
Накладна вимога	Структурні підрозділи	щоденно	бухгалтер	1 день	За вимогою	оригінал

В другому розділі проведено дослідження організації і методики аналізу витрат діяльності на підприємстві. В результаті проведеного дослідження можна зробити певні висновки.

В даний час, оцінюючи стан організації внутрішнього контролю на підприємствах України можна констатувати, що його побудова базується на системі нормативно-правових актів. До 2003 року в нашій країні діяли національні стандарти аудиту, а з квітня 2003 року рішенням АПУ були введені в дію міжнародні стандарти аудиту та етики. У порівнянні з діючими

раніше, нові більш місткі, гнучкі, деталізовані та сучасні. Вони регулюють цілий спектр питань – від взаємин аудиторів, аудиторів і клієнтів, до оформлення аудиторського висновку та створення вибірки для достовірної оцінки фінансової звітності.

Застосування комп'ютерних систем бухгалтерського обліку призводить до зміни методології його організації. Змінюється організація облікового процесу, підвищується рівень управління, відбувається якісна та кількісна реструктуризація облікового апарату та його функцій. Хоча впровадження комп'ютерної техніки не вносить змін до принципів реєстрації облікових даних, техніка збору і обробки облікової інформації кардинально змінюється. В умовах застосування комп'ютерної техніки кожний з елементів методу бухгалтерського обліку, серед яких – документування господарських операцій, відображення облікової інформації за допомогою подвійного запису на рахунках, використання грошового вимірника та інших – зберігає і навіть збільшує своє значення, однак за формою і сутністю, як правило, трансформується, що призводить до змін у застосуванні елементів методології бухгалтерського обліку.

Особливістю комп'ютерної форми бухгалтерського обліку є те, що вона не існує без конкретної комп'ютерної програми. На сьогодні ринок спеціалізованого програмного забезпечення пропонує наступні програми-надбудови: «1С:Підприємство», «Галактика», «Парус», «Акцент», «Фінанси без проблем». Їх головними перевагами є можливість пристосування до особливостей обліку не лише окремої галузі, а й конкретного підприємства. Підтримується можливість ведення бухгалтерського і податкового обліку відповідно до діючого законодавства України. Програми можуть використовуватись для роботи одного користувача на локальному комп'ютері, роботи декількох користувачів із спільними даними в локальній мережі або через Інтернет-браузер глобальної мережі після введення адреси Web-сервера, на якому знаходиться інформаційна база.

Підприємство ТДВ «Яготинський маслозавод» для ведення

бухгалтерського обліку використовує програму 1С Бухгалтерія 8.2.

Вважаємо, що в Умовах війни росії проти України слід відмовитись від програми 1С Бухгалтерія 8.2, яка є розробкою ворожої держави та замінити її на вітчизняну програму «Парус».

Комплексна система Парус-Підприємство 8 забезпечує автоматизацію наступних бізнеснапрямків (бізнес-сфер) управління підприємством (рис.3.1).

Рис.3.1. Структура програмного продукту «Парус-Підприємство 8»

На цікавить модуль «Бухгалтерський облік» — це модуль, побудований за перевіреною часом і тисячами клієнтів концепції роботи автоматизованої бухгалтерії. Він реалізує всі необхідні функції для ефективної і точної роботи бухгалтерів, надання повної бухгалтерської звітності, ведення обліку для потреб управління підприємством та надання даних у головні організації для консолідованого обліку.

Рис.3.2. Модуль «Бухгалтерський облік»

Модуль дозволяє вести облік у національній та іноземних валютах:

- основних засобів і нематеріальних активів;
- малоцінних і швидкозношуваних предметів;
- товарно-матеріальних цінностей;
- розрахунків з дебіторами і кредиторами;
- грошових коштів на рахунках;
- витрат на виробництво та інших витрат;
- фінансово-господарських операцій.

При роботі з комп'ютерною програмою «Парус-Підприємство 8» використовується велика кількість довідників, що значно полегшують роботу.

Довідник «Статті доходів» допомагає у веденні аналітичного обліку за статтями на рахунках доходів (клас 7). У довіднику присутня зумовлена група «Статті доходів за структурою Декларації з прибутку (інші доходи)» і елемента «Дохід операційної діяльності (від реалізації товарів, робіт, послуг)». До кожної статті доходів прив'язана стаття Декларації з прибутку, в якій цей дохід має відображатися (рис. 3.3).

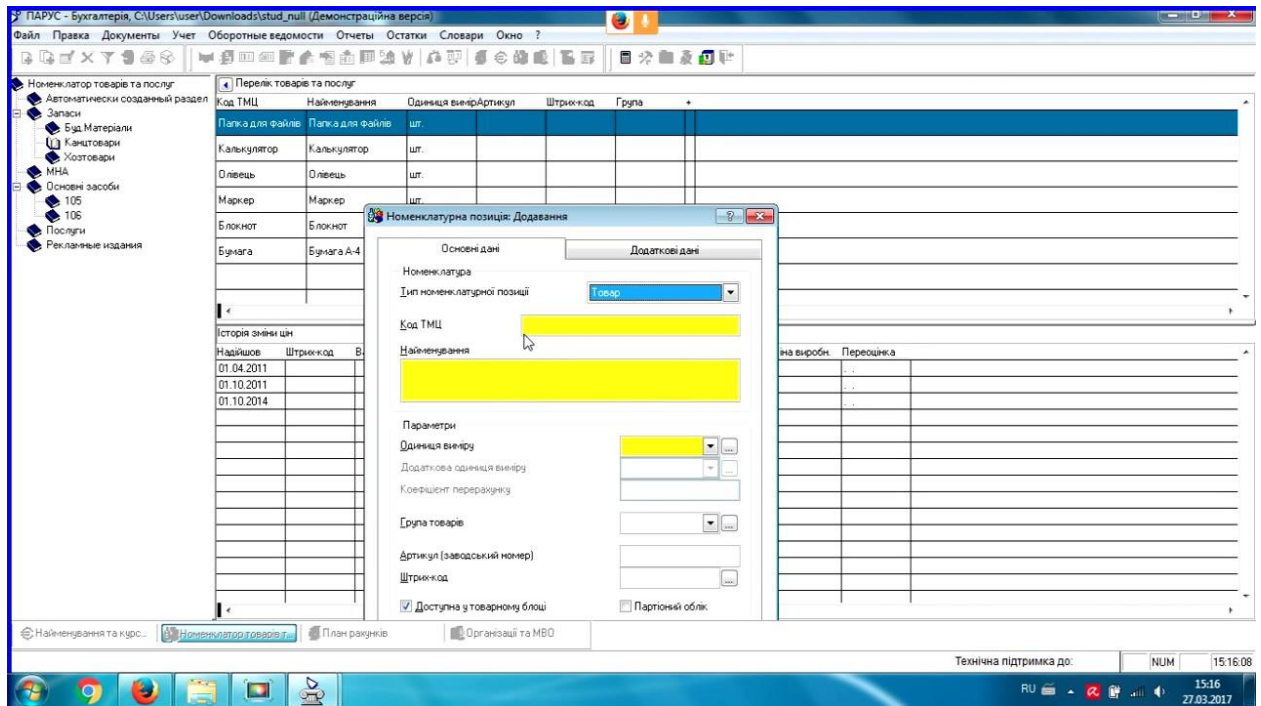

Рис. 3.3. Скріншот довідника доходів в програмі «Парус-Підприємство 8»

Основним джерелом доходів на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» є реалізація продукції. Першим етапом реалізації продукції буде укладання договору. Типова конфігурація програми «Парус-Підприємство 8». Бухгалтерський облік для України» дає змогу вести аналітичний облік взаєморозрахунків з постачальниками в розрізі угод, для цього використовують документ «Договір», який не формує бухгалтерських проведення.

Договір може бути документом-замовленням при взаєморозрахунках з клієнтом. При цьому стає можливим виконання ковзних оплат (одна оплата за кількома накладними). Для таких контрагентів потрібно встановити в полі «Вид взаєморозрахунків» значення «В розрізі договорів», а в полі «Основний договір» вибрати договір, укладений з клієнтом. У всіх документах як замовлення буде цей договір. Взаєморозрахунки будуть вестися в цілому по клієнту, без деталізації за замовленнями.

Операція продажу товару починається з формування документа замовлення, відносно якого будуть розглядатися поточні сальдо

взаєморозрахунків. Таким документом стане в нашому випадку «Рахунок на оплату». Для отримання оплати за реалізовану продукцію, необхідно сформувати документ «Рахунок на оплату», в якому вказати вид продукції, що реалізується, кількість, ціну, вартість без ПДВ, суму ПДВ та вартість з ПДВ, якщо були надані знижки – то й суму знижки (рис. 3.4)

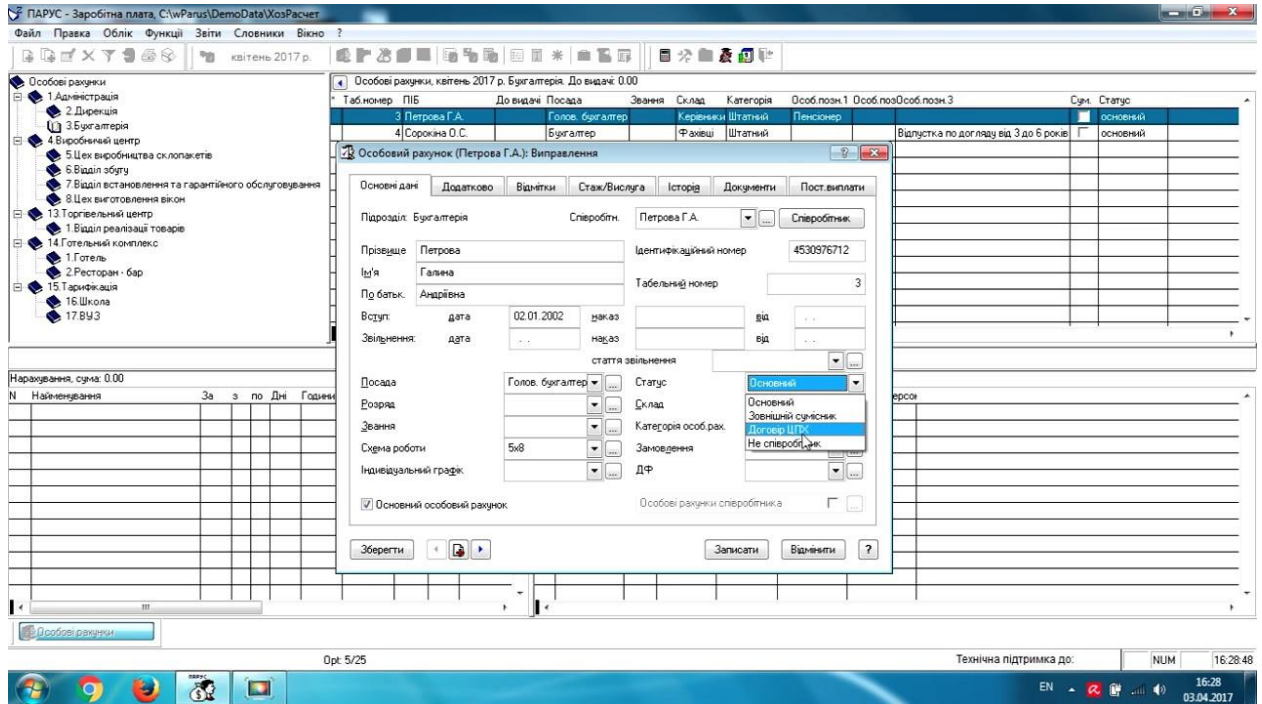

Рис. 3.4. Формування рахунку на оплату в програмі «Парус-Підприємство 8» на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод»

Всі операції з продажу продукції товарів, робіт, послуг накопичуються в журналі «Книга обліку продажу». З метою управління доходами підприємства можна використати можливості табличного редактора MS EXCEL. За даними звітності в EXCEL формуються діаграми, які відображують отримані доходи, а також показують тенденції змін у майбутньому.

Таким чином можна побачити, що сучасна комп'ютерна форма ведення бухгалтерського обліку поточних зобов'язань полегшує роботу бухгалтерії підприємства, тому що за рахунок одноразового введення даних забезпечується єдність інформаційної бази. При застосуванні автоматизованої системи вирішується проблема оперативності аналітичного обліку поточних зобов'язань. Є можливість в межах одного синтетичного рахунку одержати

кілька різновидів аналітики, які з різних сторін відображають первинну інформацію. В аналітичних рахунках інформація групується та узагальнюється за певними ознаками. Отже, підвищується інформаційна ємність системи рахунків та можливість більш детального аналізу інформації щодо поточних зобов'язань.

Отже, програма «Парус-Підприємство 8» дозволить підприємству ТДВ «Яготинський маслозавод» вирішувати всі завдань, що стоять перед бухгалтерською службою підприємства (виписка первинних документів, облік продажів тощо). Використання програми вносить значні зміни до організації бухгалтерського обліку, причому з допоміжного засобу обчислювальна техніка перетворюється на визначальний фактор організації обліку.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного в роботі дослідження встановлено, що під витратами розуміють спожиті ресурси або гроші, які треба заплатити за товари та послуги. огляд нормативних документів свідчить про те, що обліку і аудиту витрат діяльності надається важливе значення, законодавчі акти дають можливість належним чином організувати облік та правильно документально оформити його, а потім провести аналіз, узагальнити та реалізувати результати на підприємстві. На підставі проведеного в роботі дослідження встановлено, що дохід - це економічний результат господарської діяльності підприємства в умовах ризику за певний проміжок часу у вигляді конкретних економічних вигод (надходження активів або зменшення зобов'язань, за рахунок яких буде збільшено власний капітал підприємства), отриманих в результаті діяльності на певному сегменті ринку, в процесі якої були понесені витрати економічних ресурсів; дохід є вартісним відображенням потреби ринку в продукції (товари, послуги) підприємства

Нормативна база з обліку витрат діяльності «багатогранною». Проте на сучасному етапі розвитку України законодавство є настільки різнобічним та таким, що постійно змінюється, що інколи одні законодавчі акти суперечать іншим, або ж зустрічається багато нерегульованих нюансів, які є досить суттєвими для здійснення тієї чи іншої діяльності. Методологічні аспекти формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності розкриваються у Національному положенні (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». До витрат операційної діяльності відносять витрати, пов'язані з операційною діяльністю, але які не входять до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). До таких витрат за П(с)БО № 16 відносять: адміністративні витрати; витрати на збут; інші операційні витрати. Рахунки класу «Витрати діяльності» застосовуються для узагальнення інформації про витрати

операційної, інвестиційної, фінансової та іншої діяльності підприємства. Основні вимоги до визнання, складу та оцінки витрат викладені в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».

Літературні джерела що висвітлюють питання організації та ведення бухгалтерського обліку, які носять інформативний характер і мають незаперечну перевагу перед книгами у аспекті актуальності та оперативності представлення інформації це журнали та газети. В умовах стрімкої зміни та доповнення законодавства, періодичні видання відіграють дуже велику роль у інформатизації підприємств у аспектах зміни норм законодавства у питаннях, пов'язаних з господарюванням цих підприємств.

Дослідження проводилося на матеріалах ТДВ «Яготинський маслозавод». Підприємство є юридичною особою, форма власності якого є приватна.

Оптимальним шляхом зниження витрат діяльності є запровадження економних технологій діяльності, переймання світового досвіду зі зменшення собівартості. Також важливим є дотримання всіх головних принципів ефективного розміщення продуктивних сил: це скорочення шляхів між виробником та покупцем, між виробництвом і сировинною базою.

Дослідивши організацію обліку витрат та доходів діяльності на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» встановлено, що для забезпечення організації обліку доходів та витрат на підприємстві видано наказ про облікову політику підприємства, затверджено посадові інструкції працівників бухгалтерії, розроблено графік документообігу та затверджено строки зберігання документів. В наказі про облікову політику на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» щодо обліку витрат та доходів визначено, що оцінку ступеня завершеності операції з надання послуг (виконання робіт) необхідно здійснювати шляхом вивчення виконаної роботи. Для покращання організації обліку витрат діяльності підприємства варто в Наказі про облікову політику підприємства виокремити трансакційні витрати як окремий об'єкт обліку. Це дасть змогу упорядкувати інформацію про невиробничі операційні

витрати для цілей управління і розробити чи вдосконалити робочий план рахунків підприємства шляхом запровадження чіткої системи групування витрат у розрізі відповідних статей. У бухгалтерському обліку доходи відображають у звітному періоді підписання акта наданих послуг (виконаних робіт).

Недоліком організації документообігу витрат підприємства в ТДВ «Яготинський маслозавод» є те, що співробітники підприємства витрачають дуже багато часу на пошук необхідних даних або відтворення документів, вже існуючих, намагання - чіткого виконання графіка документообігу, прагнення дотримуватися наукових основ документообігу, керівництво нормативними документами при його здійсненні. Для удосконалення системи документообігу витрат на підприємстві розроблено графік документообігу.

Аудит витрат діяльності займає важливе місце в системі облікової інформації. Метою аудиторських перевірок є сприяння раціональному використанню засобів і предметів праці, а також самої праці для зниження витрат діяльності і одержання підприємством стабільного прибутку. Організаційними етапами проведення аудиту витрат діяльності: укладання договору, визначення мети і завдання аудиту, оцінка середовища, складання плану, програми аудиту, визначення процедур для кожного етапу процесу аудиторської діяльності та коригування загального плану і програми протягом усього процесу аудиту, складання звіту аудиту та надання висновку. Дослідивши аудит доходів встановлено, що аудит доходів підприємства проводять з метою з'ясувати, чи не спотворена інформація в документації підприємства і чи не існує прихованих доходів. Аудит доходів передбачає перевірку обґрунтованості віднесення тих чи інших надходжень до доходів підприємства і подальшу перевірку правомірності їх відображення за відповідними рядками Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) підприємства. Велика увага в процесі аудиту приділяється перевірці документального підтвердження доходів, для цього необхідно визначити правомірність визнання доходів.

Аудит витрат діяльності на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод» потрібно починати з дослідження структури та управління підприємства, це потрібно для правильного формування висновку про віднесення до тих чи інших витрат. Отримана аудитором інформація достатня для відображення реального стану справ на підприємстві, є адекватні й достовірні дані з усіх суттєвих питань, фінансова документація підготовлена у відповідності з прийнятою на підприємстві системою бухгалтерського обліку, котра відповідає вимогам українського законодавства, фінансова звітність складена на основі дійсних облікових даних і не містить суттєвих відхилень. Необґрунтоване завищення та заниження витрат, які включалися до собівартості продукції суттєвого впливу не мають. Фінансова звітність складена належним чином за формою, затвердженою у встановленому порядку. Стан обліку та фінансової звітності підприємства відповідає вимогам чинного законодавства. Підприємству ТДВ «Яготинський маслозавод» надано аудиторський звіт, висновок і рекомендації, щодо удосконалення системи формування виробничої собівартості.

Підприємству ТДВ «Яготинський маслозавод» для удосконалення обліку витрат діяльності підприємству необхідно провести наступні заходи:

- а) для удосконалення системи документообігу ввести на підприємство розроблений графік документообороту;
- б) надати рекомендації пов'язані з витратами діяльності для покращення облікової політики підприємства;
- в) для покращення внутрішнього аудиту витрат застосувати розроблені план, програму та інші робочі документи аудитора;

Проблеми, які впливають на діяльність підприємства: застаріле обладнання, відсутність дешевих позик на придбання нового обладнання. (обладнання необхідне для виробництва молока на Україні не виробляється, необхідні позики у іноземній валюті для придбання імпортного обладнання), несвоєчасно відшкодовується із бюджету ПДВ; зруйнування приміщень товариства під час війни.

Підприємство знаходиться у скрутному становищі. Децентралізація призвела на місцях до необґрунтованих ставок місцевих податків і зборів. Великі податки унеможливають економічний ріст підприємства. Катастрофічно не вистачає обігових коштів. Тому підприємству вкрай важко у цих умовах залишатися на ринку.

Отже, висвітлені в дипломній роботі теоретичні засади та проведена комплексна оцінка резервів підвищення прибутку на підприємстві, впровадження зазначених заходів дозволить реалізувати виявлені резерви та покращить загальну якість функціонування підприємства. В свою чергу, висвітлені в дипломній роботі теоретичні засади та методологія проведення обліку, аналізу і аудиту витрат діяльності, розроблені на їх підставі висновки сприятимуть покращенню роботи по організації обліку і складання фінансової звітності підприємства, підвищенню ефективності фінансового бухгалтерського обліку, зближенню з міжнародною практикою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверкин Я. Ф. Облік доходів та фінансових результатів операційної діяльності / Я. Ф. Аверкин // Бізнес Інформ. - 2019. - № 11. - С. 282-289.
2. Аль-Газу Облік витрат і калькулювання собівартості послуг авіакомпаній : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. — Київ, 2020
3. Бабенко Л. В. Аналіз та удосконалення аналітичного обліку доходів і витрат у залізничній сфері / Л. В. Бабенко, В. Г. Васильєва, А. С. Григор'єва // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки. - 2022. - № 11. - С. 18-26.
4. Белозерцев В. С. Облік доходів на торговельних підприємствах / В. С. Белозерцев, І. С. Гринько. // Ефективна економіка. - 2020. - № 12. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_12_43.
5. Бобиль В. В. Управлінський облік доходів та витрат за центрами відповідальності в умовах фінансової кризи / В. В. Бобиль, Ю. С. Лавренюк. // Ефективна економіка. - 2022. - № 10. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_10_12.
6. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік [Текст] : підручник / Р. Ф. Бруханський. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 479 с.
7. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Т. В. Давидюк [та ін.] ; Нац. техн. ун-т “Харків. політехн. ін-т”. – Харків : Гельветика, 2016. – 391 с. : рис., табл.
8. Васильєва В. Г. Удосконалення організації і методики обліку та контролю доходів і видатків у бюджетних установах / В. Г. Васильєва, О. С. Таргонська // Економічний простір. - 2018. - № 138. - С. 164-182.
9. Васильєва В. Г. Облік доходів і витрат: напрями гармонізації міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності / В. Г. Васильєва, Д. Ю. Семенюк // Економічний простір. - 2019. - № 147. - С. 128-139.

10. Васильєва В. Г. Особливості організації обліку доходів і витрат у фермерських господарствах / В. Г. Васильєва, О. В. Коновалова, К. В. Січева // Економічний простір. - 2019. - № 148. - С. 116-128.
11. Височан О. С. Фінансовий облік [Текст] : навч. посіб. / О. С. Височан, О. О. Височан ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Львів : Сорока Т. Б. [вид.], 2016. – 449 с. : рис., табл.
12. Галак К. І. Облік витрат соціально-орієнтованої діяльності суб'єктів господарювання [Текст] : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Галак Костянтин Ілліч ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - Київ, 2018. - 21 с.
13. Гільорме Т. В. Особливості обліку доходів у бюджетній установі в умовах законодавчих змін / Т. В. Гільорме, А. В. Лень // Економіка. Фінанси. Право. - 2017. - № 12. - С. 37-39.
14. Гончар А. С. Особливості методології обліку доходів бюджетних установ / А. С. Гончар // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . - 2021. - № 4. - С. 16-21.
15. Гордієнко Н. І. Обліково-аналітичне забезпечення внутрішнього аудиту доходів і витрат комунальних некомерційних підприємств охорони здоров'я / Н. І. Гордієнко, Н. Г. Краснікова // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2020. - № 4(2). - С. 125-130.
16. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року N 436–IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>
17. Гладких Т.В. Фінансовий облік. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 480с.
18. Гура Н. О., Радченко К. М. Побудова управління витратами підприємств у хімічній галузі /Н. О. Гура, К. М. Радченко //Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, серія "Економіка". Випуск 118. – 2019. – С.14–16.
19. Дерій В. Термін "витрати" і його трактування для потреб обліку і контролю / В. Дерій // Галицький економічний вісник. – 2020. – № 1(26). – С. 154–160.

20. Дерій В. Облік витрат у системі управління логістичною діяльністю підприємства / В. Дерій, І. Лукановська // Економічний аналіз. - 2020. - Т. 30, № 1(2). - С. 24-30.

21. Дідоренко Т. В. Методика обліку витрат і доходів зі страхування майна на сільськогосподарських підприємствах / Т. В. Дідоренко, І. М. Белова // Молодий вчений. - 2018. - № 5(2). - С. 699-703.

22. Дробязко С. І. Облік витрат собівартості послуг на авіатранспортних підприємствах / С. І. Дробязко. // Ефективна економіка. - 2019. - № 11. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_11_18.

23. Жидєєва Л. І. Проблеми обліку та контролю доходів і витрат на "соціальне забезпечення" та їх відображення у формах звітності / Л. І. Жидєєва, О. М. Андрієнко // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2018. - Вип. 4. - С. 165-169.

24. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996–XIV з змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>

25. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993р.№3125–XII// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

26. Зюкова М. М. Підходи до обліку доходів за міжнародними та національними стандартами / М. М. Зюкова, В. Л. Вороніна // Причорноморські економічні студії. - 2020. - Вип. 53. - С. 195-201.

27. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно–матеріальних цінностей, грошових коштів і документів, розрахунків і інших статей балансу, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 11.08.94р. № 69. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

28. Івахненко С.В. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту, / навч. посіб. – Умань: Сочінський, 2011. – 150 с.

29. Історія економічної думки / під ред. І. Д. Удальцова, Ф. Я.

Полянського. М.: Изд-во МГУ, 1961. – 512 с.

30. Іщенко Я. П. Облік витрат на ремонт та поліпшення основних засобів в електроенергетиці / Я. П. Іщенко. // Ефективна економіка. - 2022. - № 9. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_9_20

31. Карпенко В. В. Бухгалтерський облік [Текст] : навч. посіб. / В. В. Карпенко, В. І. Успенко. – Харків : Лідер, 2016. – 616 с.

32. Калюга Є. В. Бухгалтерський облік (загальна теорія) [Текст] : навч. посібник / Є. В. Калюга, М. М. Коцупатрий, Т. О. Гуренко. – Київ : КНЕУ, 2015. – 418 с.

33. Кафка С. М. Облік витрат на ремонт та інше поліпшення основних засобів / С. М. Кафка // Економіка. Фінанси. Право. - 2017. - № 5. - С. 40-51.

34. Конституція України від 28.06.1995 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>

35. Концептуальна основа фінансової звітності: стандарт, виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 1 вересня 2010 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.gov.ua>.

36. Костюнік О. В. Деякі методичні питання обліку та аналізу витрат, доходів і рентабельності у світлі опрацювання фінансової стратегії авіаційного підприємства / О. В. Костюнік, Л. В. Слободянюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2017. - Вип. 23(3). - С. 139-143.

37. Кугай І. В. Становлення та важливість поняття обліку доходів і видатків як складової загальнодержавного управління / І. В. Кугай // Причорноморські економічні студії. - 2017. - Вип. 22. - С. 200-204.

38. Кугай І. В. Методи обліку доходів і видатків суб'єктів державного сектору / І. В. Кугай // Причорноморські економічні студії. - 2018. - Вип. 34. - С. 184-188.

39. Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні. Основи та практика / В. С. Лень, В. В. Гливенко. – 4-те вид. – Т.: Навч. кн. – Богдан, 2020. – 747 с

40. Лищенко О. Г. Облік витрат за центрами відповідальності / О. Г. Лищенко, В. В. Горбань // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. - 2018. - № 3. - С. 69-77.
41. Лищенко О. Г. Гармонізація обліку доходів за національними та міжнародними стандартами / О. Г. Лищенко, І. М. Самарська // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. - 2017. - № 4-5. - С. 48-52.
42. Людвенко Д. В. Облік витрат і калькулювання собівартості корму в галузі свинарства / Д. В. Людвенко // Облік і фінанси. - 2019. - № 1. - С. 44-48.
43. Маркс К. Капітал // Маркс К., Енгельс Ф. Твори. – Т. 25. – Ч. I. К.: Наука, 1961. – 545 с.
44. Маршалл А. Принципи економічної науки: в 3 т. / А. Маршалл; пер. з англ. – К.: Наука, 1993. – Т. I. – 415 с.
45. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_013
46. Мельник Т. Г. Проблеми визнання і відображення в обліку доходів підприємства / Т. Г. Мельник, Я. П. Кошолуп // Молодий вчений. - 2020. - № 12(2). - С. 150-154.
47. Мельник О. С. Відображення на рахунках бухгалтерського обліку доходів і витрат від первісного визнання та переоцінки біологічних активів / О. С. Мельник // Облік і фінанси. - 2018. - № 3. - С. 60-68.
48. Муковіз В. С. Особливості обліку доходів операційної діяльності будівельного підприємства / В. С. Муковіз, Т. В. Оснач // Формування ринкових відносин в Україні. - 2017. - № 5. - С. 97-103.
49. Мултанівська Т.В. Аудит: навч. посіб. / Т. В. Мултанівська, Т. С. Воїнова, О. О. Вороніна; Харк. нац. екон. ун–т. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2010. – 336 с.
50. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 року № 73 [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>

51. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», від 27 квітня 1999 р. № 92 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>

52. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», від 18 жовтня 1999 р. № 242 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>

53. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», від 20 жовтня 1999 р. № 246 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>

54. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», від 31 грудня 1999 р. № 318 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>

55. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», від 31 грудня 1999 р. № 318 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>

56. Носач Н. М. Класифікація доходів від реалізації товарів для потреб обліку та управління / Н. М. Носач // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2017. - Вип. 28. - С. 220-223. –

57. Облік витрат і калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції [Текст] : [посібник] / [Жук В. М. та ін. ; за ред. Мельничука Б. В., Панадія О. П.] ; НААН, Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки". - Київ : ННЦ "ІАЕ", 2017. - 143 с.

58. Ополінська В. В. Облік витрат у сфері електронної торгівлі в Україні / В. В. Ополінська // Бізнес Інформ. - 2022. - № 4. - С. 97-102.

59. Назарова К. Облік витрат на маркетингові комунікації підприємства / К. Назарова, В. Мисюк // Вісник Київського національного

торговельно-економічного університету. - 2017. - № 5. - С. 129-140.

60. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування» N 291 від 30.11.1999 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

61. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності» N 433 від 28.03.2013 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

62. Обермейстер А. Расходы в US GAAP [Електронний ресурс] /А. Обермейстер // – Режим доступу: http://www.gaap.ru/biblio/gaapias/compare_rus/023.asp.

63. Паєнтко Т. В. Проблемні питання підтвердження сум доходів і витрат, які виникають при обліку довгострокових заборгованостей / Т. В. Паєнтко // Криміналістика і судова експертиза. - 2020. - Вип. 65. - С. 534-541.

64. Плахтій Т. Ф. Облік витрат на ремонт та модернізацію основних засобів: бухгалтерські та податкові наслідки / Т. Ф. Плахтій // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. - 2017. - № 4. - С. 108-116.

65. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755–VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>

66. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419 «Про затвердження порядку подання фінансової звітності» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

67. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.1996 р. № 473 «Про затвердження Типове положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

68. Подмешальська Ю. В. Облік витрат на збут / Ю. В. Подмешальська, В. А. Степаненко // Інвестиції: практика та досвід. - 2018. - №

24. - С. 31-35.

69. Подмешальська Ю. В. Удосконалення обліку та аудит доходів від реалізації готової продукції в умовах використання інформаційних систем та технологій / Ю. В. Подмешальська, А. Ю. Прокопенко // Агросвіт. - 2021. - № 1-2. - С. 71-81.

70. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1996 року N 88 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

71. Примуш Ю. С. Порівняльна характеристика обліку доходів та витрат згідно міжнародних та національних стандартів / Ю. С. Примуш, Н. О. Радько // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . - 2019. - № 15(2). - С. 24-27.

72. Рзаєв Г. І. Обліково-аналітичні процедури підтримки безпеки формування доходів, витрат і фінансових результатів / Г. І. Рзаєв, Д. О. Драгочинська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2019. - № 1. - С. 62-65.

73. Склярук І. П. Облік доходів та витрат на підприємствах, що проводять онлайн тренінги з бухгалтерського обліку / І. П. Склярук, Т. А. Данильченко // Молодий вчений. - 2017. - № 5. - С. 733-738. –

74. Скрипник М.І. Життєвий цикл і методи калькулювання за стадіями / М.І. Скрипник // Вісник ЖДТУ. – 2020. – №1(51). – С. 8–11.,

75. Сопко В. Облік витрат на соціальний захист працівників підприємства / В. Сопко, Н. Овсяк // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. - 2017. - № 2. - С. 108–125

76. Сук Л. К. Облік витрат за елементами і статтями / Л. К. Сук, П. Л. Сук // Облік і фінанси. - 2019. - № 3. - С. 49-54.

77. Томілова Н.О. Особливості застосування методів обліку витрат в кормовиробництві / Н.О. Томілова // Вісник ЖДТУ. – №1(55). – 2021. – С. 165–168.

78. Тлущкевич Н.В. Облік витрат та калькулювання собівартості в сільському господарстві: теорія, методика, практика / Н.В. Тлущкевич // Економічний форум. – Вип. 1. – 2021. – С. 372–382.
79. Травін В. В. Принцип нарахування та відповідності доходів і витрат у системі бухгалтерського обліку / В. В. Травін, Т. Камінська // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. - 2017. - № 4. - С. 56-59.
80. Фаріон І. Д. Управлінський облік: підруч. / [І. Д. Фаріон, Т. М. Писаренко]. – К. : Центр учбової літератури, 2019. – 792 с.
81. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року N 435–IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
82. Чернікова І. Б. Проблемні аспекти організації обліку доходів і витрат / І. Б. Чернікова, А. М. Полулях // Інфраструктура ринку. - 2020. - Вип. 43. - С. 466-470
83. Чижевська Л. В. Ідентифікація форм міжнародних розрахунків в системі бухгалтерського обліку / Л. В. Чижевська, О. О. Зеленіна, С. В. Романенко // Вісник економічної науки України. – 2019. – № 1. – С. 135–139
84. Шерер І. Л. Модель організації обліку доходів за програмами лояльності відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності / І. Л. Шерер // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2018. - № 1. - С. 186-195.
85. Ядгаров Я. С. Історія економічних вчень: Підручник / Я. С. Ядгаров. – 4-е изд., Перераб. і доп. – М.: ИНФРА–М, 2009. – 480 с.
86. Яценко В. Ф. Облік витрат виробництва: вплив тенденцій постіндустріального етапу розвитку суспільства / В. Ф. Яценко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2018. - Вип. 30(4). - С. 109-113. Веб-сайт державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток А

			КОДИ
		Дата	01.01.2021
Підприємство	Товариство з додатковою відповідальністю "Яготинський маслозавод"	за ЄДРПОУ	00446003
Територія	Київська область, м.Яготин	за КОАТУУ	3225510100
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з додатковою відповідальністю	за КОПФГ	250
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КВЕД	10.51
Середня кількість працівників: 918			
Адреса, телефон: 07700 м.Яготин, Шевченка, 213, (04575)5-59-88			
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	☐		
за міжнародними стандартами фінансової звітності	☒		

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.
Форма №1

		Код за ДКУД	
		1801001	
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	299 742	449 730
первісна вартість	1011	555 394	745 525
знос	1012	(255 652)	(295 795)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	77 225	52 495
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	115	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	23 633	19 734
Усього за розділом I	1095	400 715	521 959

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	106 923	166 210
Виробничі запаси	1101	68 487	80 177
Незавершене виробництво	1102	4 990	5 528
Готова продукція	1103	30 989	75 317
Товари	1104	2 457	5 188
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	414 886	443 374
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	8 394	7 737
з бюджетом	1135	13 105	912
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	19
із внутрішніх розрахунків	1145	386 072	389 781
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7 416	7 765
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	19 270	10 217
Готівка	1166	19	2
Рахунки в банках	1167	19 251	10 215
Витрати майбутніх періодів	1170	197	249
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	130	1 182
Усього за розділом II	1195	956 393	1 027 446
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1200	0	0
Баланс	1300	1 357 108	1 549 405

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 797	3 797
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	1 528
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	524 553	587 459
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	528 350	592 784

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	219 143	201 451
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	219 143	201 451
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	129 238	216 608
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	6 225	8 185
товари, роботи, послуги	1615	172 321	201 194
розрахунками з бюджетом	1620	14 344	4 840
у тому числі з податку на прибуток	1621	2 807	499
розрахунками зі страхування	1625	1 486	1 794
розрахунками з оплати праці	1630	5 293	6 461
одержаними авансами	1635	0	25
розрахунками з учасниками	1640	2 988	1 790
із внутрішніх розрахунків	1645	208 694	290 562
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	14 599	17 938
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	54 427	5 773
Усього за розділом III	1695	609 615	755 170
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1 357 108	1 549 405

Керівник

Косяченко Сергій Олександрович

Головний бухгалтер

Каплій Оксана Олександрівна

Підприємство

Товариство з додатковою відповідальністю
"Яготинський маслозавод"Дата
за ЄДРПОУ

КОДИ
01.01.2021
00446003

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 166 323	3 160 485
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 657 868)	(2 566 752)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	508 455	593 733
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	3 332	5 869
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(33 076)	(33 139)
Витрати на збут	2150	(239 378)	(246 123)
Інші операційні витрати	2180	(15 995)	(22 961)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	223 338	297 379
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	2 539	3 503

Інші доходи	2240	24 903	19
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(72 302)	(79 520)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(24 739)	(3)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	153 739	221 378
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-24 192	-36 637
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	129 547	184 741
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	129 547	184 741

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 111 347	2 068 674
Витрати на оплату праці	2505	163 734	147 942
Відрахування на соціальні заходи	2510	35 183	29 646
Амортизація	2515	62 277	56 513
Інші операційні витрати	2520	641 210	545 613
Разом	2550	4 013 751	2 848 388

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	0,000000

Підприємство	ТДВ "Яготинський маслозавод"	Дата	КОДИ
Територія	Київська область, м.Яготин	за ЄДРПОУ	01.01.2022
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з додатковою відповідальністю	за КОАТУУ	00446003
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КОПФГ	UA320402100100944 29
Середня кількість працівників:	901	за КВЕД	250
Адреса, телефон:	07700 м.Яготин, Шевченка, 213, (04575)5-59-88		10.51
Одиниця виміру:	тис.грн. без десяткового знака		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	☐		
за міжнародними стандартами фінансової звітності	☒		

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2021 р.
Форма №1

Актив	Код рядка	Код за ДКУД 1801001	
		На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	4 784	2 901
первісна вартість	1001	11 896	11 532
накопичена амортизація	1002	(7 112)	(8 631)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	444 946	417 251
первісна вартість	1011	733 629	773 761
знос	1012	(288 683)	(356 510)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	52 495	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	936
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	19 734	11 491
Усього за розділом I	1095	521 959	432 579

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	166 210	165 657
Виробничі запаси	1101	80 177	75 361
Незавершене виробництво	1102	5 528	6 854
Готова продукція	1103	75 317	80 394
Товари	1104	5 188	3 048
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	443 374	425 104
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	7 737	8 229
з бюджетом	1135	912	1 967
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	19	24
із внутрішніх розрахунків	1145	389 781	495 782
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7 765	9 330
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	10 217	31 692
Готівка	1166	2	2
Рахунки в банках	1167	10 215	31 690
Витрати майбутніх періодів	1170	249	377
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	1 182	3 879
Усього за розділом II	1195	1 027 446	1 142 041
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1200	0	0
Баланс	1300	1 549 405	1 574 620

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 797	3 797
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1 528	1 528
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	587 459	524 076
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	592 784	529 401

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	41 870
Інші довгострокові зобов'язання	1515	201 451	205 704
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	201 451	247 574
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	216 608	378 396
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	8 185	22 096
товари, роботи, послуги	1615	201 194	228 624
розрахунками з бюджетом	1620	4 840	2 338
у тому числі з податку на прибуток	1621	499	0
розрахунками зі страхування	1625	1 794	1 715
розрахунками з оплати праці	1630	6 461	6 151
одержаними авансами	1635	25	142
розрахунками з учасниками	1640	1 790	1 774
із внутрішніх розрахунків	1645	290 562	131 761
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	17 938	18 337
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	5 773	6 311
Усього за розділом III	1695	755 170	797 645
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1 549 405	1 574 620

Керівник

Косяченко Сергій Олександрович

Головний бухгалтер

Каплій Оксана Олександрівна

Підприємство	Товариство з додатковою відповідальністю "Яготинський маслозавод"	Дата за ЄДРПОУ	Код за ДКУД
			01.01.2022 00446003

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2021 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	Код за ДКУД
			1801003
1	2	3	За аналогічний період попереднього року
4			
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 106 661	3 166 323
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 784 504)	(2 657 868)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:	2090	319 157	508 455
прибуток			
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	23 650	3 332
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(33 130)	(33 076)
Витрати на збут	2150	(254 742)	(239 378)
Інші операційні витрати	2180	(34 147)	(15 995)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:	2190	20 788	223 338
прибуток			
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	1 512	2 539

Інші доходи	2240	58 650	24 903
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(87 142)	(72 302)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(57 127)	(24 739)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	0	153 739
збиток	2295	(63 319)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	-24 192
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	0	129 547
збиток	2355	(63 319)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(63 319)	129 547

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2 237 345	2 208 944
Витрати на оплату праці	2505	168 573	163 734
Відрахування на соціальні заходи	2510	38 327	35 183
Амортизація	2515	79 243	62 277
Інші операційні витрати	2520	197 946	194 806
Разом	2550	2 721 434	2 664 944

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"** Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ 2023 01 01

Територія **КИЇВСЬКА** за КАТОРТГ 1 UA32040210010094429

Організаційно-правова форма господарювання Товариство з додатковою відповідальністю за КОПФГ 250

Вид економічної діяльності Перероблення молока, виробництво масла та сиру за КВЕД 10.51

Середня кількість працівників 2 900 55663

Адреса, телефон вулиця Шевченка, буд. 213, м. ЯГОТИН, ЯГОТИНСЬКИЙ РАЙОН, КИЇВСЬКА ОБЛ., 07700

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого вводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2022 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2 901	1 528
первісна вартість	1001	11 532	11 581
накопичена амортизація	1002	8 631	10 053
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	417 251	390 541
первісна вартість	1011	773 761	811 917
знос	1012	356 510	421 376
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	936	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	11 491	32 020
Усього за розділом I	1095	432 579	424 089
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	165 657	165 465
виробничі запаси	1101	75 361	117 522
незавершене виробництво	1102	6 854	6 581
готова продукція	1103	80 394	37 927
товари	1104	3 048	3 435
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити переотрачування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	425 104	592 908
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8 229	11 642
з бюджетом	1135	1 967	12 613
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	24	56
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	495 782	806 529
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9 330	2 977
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	31 692	7 818
готівка	1166	2	4
рахунки в банках	1167	31 690	7 814
Витрати майбутніх періодів	1170	377	452
Частка перестрахування у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	3 879	4 470
Усього за розділом II	1195	1 142 041	1 604 930
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	1 574 620	2 029 019

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 797	3 797
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 528	1 528
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	524 076	679 715
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	529 401	685 040
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	41 870	27 913
Інші довгострокові зобов'язання	1515	205 704	225 982
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату двяк-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	247 574	253 895
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	378 396	366 248
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	22 096	21 756
товари, роботи, послуги	1615	228 624	214 804
розрахунками з бюджетом	1620	2 338	33 616
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	4 681
розрахунками зі страхування	1625	1 715	2 301
розрахунками з оплати праці	1630	6 151	7 979
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	142	641
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1 774	1 774
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	131 761	409 228
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	18 337	24 879
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перостраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6 311	6 858
Усього за розділом III	1695	797 645	1 090 084
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста партія активів державного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	1 574 620	2 029 019

Керівник

Головний бухгалтер

Косяченко Сергій Олександрович

Каплій Оксана Олександрівна

¹ Коэффициент административно-территориальной единицы та территории территориальных громад.

² Вызывается в порядке, установленном центральным органом исполнительной власти, что реализует державку политику у офери статистики.

Підприємство

ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
"ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"Дата (рік, місяць, число)
за СДРГІОУ

КОДИ		
2023	01	01
00446003		

(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за Рік 2022 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 736 091	3 103 661
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховання	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 090 847)	(2 784 504)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	645 244	319 157
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	47 017	23 650
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(37 602)	(33 130)
Витрати на збут	2150	(296 742)	(254 742)
Інші операційні витрати	2180	(65 926)	(34 147)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	291 991	20 788
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 745	1 512
Інші доходи	2240	882	58 650
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(116 777)	(87 142)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	177 841	-
збиток	2295	(-)	(63 319)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(22 202)	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	155 639	-
збиток	2355	(-)	(63 319)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	155 639	(63 319)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2 634 094	2 237 345
Витрати на оплату праці	2505	195 918	168 573
Відрахування на соціальні заходи	2510	47 339	38 327
Амортизація	2515	75 141	79 243
Інші операційні витрати	2520	200 416	197 946
Разом	2550	3 152 908	2 721 434

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Сергій
Олександрович
Косяченко

Косяченко Сергій Олександрович

Таблиця Д.1 – Алгоритм розрахунку основних аналітичних показників фінансового стану підприємства

№ з/п	Показник	Умо вне позн	Формула для розрахунку	Джерела інформації (форми фінансової звітності)	Економічний зміст	Напрямок позитивних змін
1 Показники майнового стану						
1.1	Частка основних засобів в активах	Чоз	Залишкова вартість основних засобів Активи	Ф. № 1, р. 1010 Ф.№ 1, р. 1300	Частка коштів, інвестованих в основні засоби, у валюті балансу	Зменшення за умов незмінних обсягів реалізації
1.2	Коефіцієнт зносу основних засобів	Кзн	Знос основних засобів Первісна вартість основних засобів на початок звітнього періоду	Ф. № 1, р. 1012 Ф.№ 1, р. 1011	Рівень фізичного і морального зносу основних фондів	Зменшення
1.3	Коефіцієнт оновлення основних засобів	Ков	Збільшення за звітний період первісної вартості основних засобів Первісна вартість основних засобів на кінець звітнього періоду	Ф. № 1 (збільшення по р. 1011) Ф. № 1, р. 1011	Рівень фізичного і морального оновлення основних фондів	Збільшення за умов виключення інфляційного фактора
1.4	Частка оборотних виробничих активів	Чо.в. а..	Оборотні виробничі фонди Активи	Ф. № 1, р. 1100 + р. 1170 Ф. № 1, р. 1300	Частка мобільних виробничих фондів у валюті балансу	Збільшення
2 Показники ділової активності (ресурсовіддачі, оборотності капіталу, трансформації активів)						
2.1	Оборотність активів (оборотів), ресурсовіддача, коефіцієнт трансформації	Кт	Чиста виручка від реалізації продукції (далі - ЧВ) Активи	Ф. № 2, р. 2000 Ф. № 1, р. 1300	Скільки отримано чистої виручки від реалізації продукції (далі - виручка) на одиницю коштів, інвестованих в активи	Збільшення
2.2	Фондовіддача	Фо.ф	ЧВ Основні виробничі фонди	Ф. № 2, р. 2000 Ф.№1, р. 1010	Скільки виручки припадає на одиницю	Збільшення

					основних виробничих фондів	
2.3	Коефіцієнт оборотності обігових коштів (оборот)	Ко	ЧВ Обігові кошти	Ф. № 2, р. 2000 Ф. № 1, р. 1195	Кількість оборотів обігових коштів за період; скільки виручки припадає на одиницю обігових коштів	Збільшення
2.4	Період одного обороту обігових коштів (днів)	Чо	360/Ко		Середній період від витрачання коштів для виробництва продукції до отримання коштів за продукцію	Зменшення
2.5	Коефіцієнт оборотності запасів (оборот)	Ко.з	Собівартість реалізації Середні запаси	Ф. № 2, р. 2050 Ф. № 1, р. 1100	Кількість оборотів коштів, інвестованих у запаси	Збільшення
2.6	Період одного обороту запасів (днів)	Пз	360/Ко.з		Період, протягом якого запаси трансформуються в кошти	Зменшення, якщо це не перешкоджає нормальному процесу виробництва, не загрожує дефіцитом матеріальних ресурсів
2.7	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (оборот)	Кд.з	ЧВ Середня дебіторська заборгованість	Ф. № 2, р. 2000 Ф. № 1, р. 1125 + р. 1130 + р. 1135 + р. 1155	У скільки разів виручка перевищує середню дебіторську заборгованість	Збільшення

2.8	Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	Пд.з	360/Кд.з		Середній період інкасації дебіторської заборгованості, тобто період її погашення	Зменшення, особливо в умовах інфляції
2.9	Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	Пк.з	Середня кредиторська заборгованість $\times$ 360 Собівартість реалізації	Ф.№1, р. 1600 + р. 1615 + р. 1620 + р. 1630 $\times$ 360 Ф. № 2, р. 2050	Середній період сплати підприємством короткострокової заборгованості	Зменшення
2.10	Коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність)	Кв.к	ЧВ Власний капітал	Ф. № 2, р. 2000 Ф. № 1, р. 1495 + р. 1520 + р. 1525 + р. 1665	Скільки чистої виручки від реалізації продукції припадає на одиницю власного капіталу	Збільшення
3 Показники рентабельності						
3.1	Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком	RA	Чистий прибуток Активи	Ф. № 2, р. 2350 Ф.№ 1, р. 1300	Скільки припадає чистого прибутку на одиницю інвестованих в активи коштів	Збільшення
3.2	Рентабельність власного капіталу	Рв.к	Чистий прибуток Власний капітал	Ф. № 2, р. 2350 Ф. № 1, р. 1495	Скільки припадає чистого прибутку на одиницю власного капіталу	Збільшення
3.3	Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	R ^Ч _Q	Чистий прибуток Виручка	Ф. № 2, р. 2350 Ф. № 2, р. 2000	Скільки припадає чистого прибутку на одиницю виручки	Збільшення

3.4	Коефіцієнт реінвестування	Кр	Реінвестований прибуток Чистий прибуток	Ф. № 1, збільшення по (р. 1415 + р. 1420) Ф. № 2, р. 2350	Скільки чистого прибутку капіталізовано; скільки чистого прибутку спрямовано на збільшення власного капіталу	Збільшення в межах, що не суперечить бажанню акціонерів отримувати підвищені дивіденди
3.5	Період окупності капіталу	Пк	Активи Чистий прибуток	Ф, № 1, р. 1300 Ф. № 2, р. 2350	За який період кошти, що інвестовані в активи, будуть компенсовані чистим прибутком	Зменшення
3.6	Період окупності власного капіталу	Пв.к	Власний капітал Чистий прибуток	Ф. № 1, р. 1495 Ф. № 2, ро. 2350	За який період власний капітал буде компенсований чистим прибутком	Зменшення
4 Показники фінансової стійкості						
4.1	Власні обігові кошти (виробничий, функціонуючий капітал)	Рк	(Власний капітал + довгострокові зобов'язання – поза оборотні активи) або (оборотні активи – короткострокові зобов'язання)	Ф. № 1, р. 1495 + р. 1595 – р. 1095 або Ф. № 1, р. 1195 - р. 1695	Оборотні активи, які фінансуються за рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань. Наявність Рк означає не лише здатність платити поточні борги, а й можливість розширити виробництво	Збільшення
4.2	Коефіцієнт забезпечення оборонних активів власними коштами	Кз.в.к	Власні обігові кошти Оборотні активи	Ф. № 1, р. 1495 + р. 1520 + р. 1525 – р. 1095 Ф. № 1, р. 1195	Абсолютна можливість перетворення активів у ліквідні кошти	Збільшення; рекомендується значення: Кз.в.к > 0,1; або Кз.в.к = 0,2

4.3	Маневреність власних обігових коштів	Мв.о .к	Кошти Власні обігові кошти	Ф. № 1, .р. 1165 Ф. № 1, р. 1495 + + р. 1520 + р. 1525 -р. 1095	Частка абсолютно ліквідних активів у власних обігових коштах; забезпечує свободу фінансового маневру	Збільшення
4.4	Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	Квкз	Власні обігові кошти Запаси	Ф. № 1, р. 1495 + р. 1520 + р. 1525 - р. 1095 Ф. № 1, р. 1100	Наскільки запаси, що мають найменшу ліквідність у складі оборотних активів, забезпечені довгостроковими стабільними джерелами фінансування	Збільшення
4.5	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	Кавт	Власний капітал Пасиви	Ф. № 1 ,р. 1495 + + р. 1520 + р. 1525 + р. 1660 + р. 1665 Ф. № 1, р. 1900	Характеризує можливість підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів; його незалежність від позикових джерел	Збільшення; має бути Кавт $\geq 0,5$
4.6	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Км	Власні обігові кошти Власний капітал	Ф. №1, р. 1495 + + р. 1520 + р. 1525 + р. 1665 - р. 1095 Ф. № 1, р. 1495 + + р. 1520 + р. 1525 + р. 1660 + р. 1665	Частка власних обігових коштів у власному капіталі	Збільшення; має бути Км $> 0,1$
4.7	Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	Кф.с	Власні кошти Позикові кошти	Ф. № 1, р. 1495 + р. 1520 +р. 1525 + р. 1660 + р. 1665 Ф.№ 1, р. 1500 + р. 1510 + р. 1515 + р. 1695 – р. 1660 – р. 1665	Забезпеченість борговою заборгованістю і власними коштами; перевищення власних коштів над позиковими свідчить про фінансову стійкість	Нормативне значення Кф.с > 1

4.8	Показник фінансового лівериджу	Фл	Довгострокові зобов'язання	Ф. № 1, .р. 1500 + р. 1510 + р. 1515	Характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань. Зменшення Фл свідчить про підвищення фінансового ризику	Зменшення; має бути $\text{Фл} \leq 0,25$
			Власні кошти	Ф.№ 1, р. 1495 + р. 1520 + р. 1525 + р. 1660 + р. 1665		
4.9	Коефіцієнт фінансової стійкості	Кф.с	Власний капітал	Ф. № 1, р. 1495+ + р. 1595 + р. 1665	Частка стабільних джерел фінансування у їх загальному обсязі	Має бути $\text{Кф.с} = 0,85-0,90$
			+ довгострокові зобов'язання	Ф. № 1, р. 1900		
			Пасиви			
5 Показники ліквідності (платоспроможності)						
5.1	Коефіцієнт ліквідності поточної (покриття)	Кл.п	Поточні активи	Ф. № 1, р. 1195	Характеризує достатність обігових коштів для погашення боргів протягом року	Збільшення; критичне значення $\text{Кл.п} = 1$; При $\text{Кл.п} < 1$ підприємство має неліквідний баланс. Якщо $\text{Кл.п} = 1-1,5$, підприємство своєчасно ліквідує борги
			Поточні пасиви	Ф. № 1, р. 1695		
5.2	Коефіцієнт ліквідності швидкої	Кл.ш	Поточні активи – - Запаси	Ф. № 1, р. 1195 - - р. 1100	Скільки одиниць найбільш ліквідних активів припадає на одиницю термінових боргів	Збільшення; має бути $\text{Кл.ш} > 1$; у міжнародній практиці $\text{Кл.ш} = 0,7-0,8$
			Поточні пасиви	Ф. № 1, р. 1695		
5.3	Коефіцієнт ліквідності абсолютної	Кл.а	Кошти	Ф.№ 1, р. 1160 + р. 1165	Характеризує готовність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість	Збільшення; має бути $\text{Кл.а} = 0,2-0,35$
			Поточні пасиви	Ф. № 1, р. 1695		

5.4	Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	К _{д/к}	Дебіторська заборгованість	Ф. № 1, р. 1125 + р. 1130 + р. 1135 + р. 1155	Здатність розрахуватися з кредиторами за рахунок дебіторів протягом одного року	Рекомендоване значення К _{д/к} = 1,0
			Кредиторська заборгованість	Ф. № 1, р. 1615		